

Шалқар ауданы бойынша 2023-2024 жылдарға арналған жайылымдарды басқару және оларды пайдалану жөніндегі жоспарын бекіту туралы

Мерзімі біткен

Ақтөбе облысы Шалқар аудандық мәслихатының 2023 жылғы 24 сәуірдегі № 9 шешімі.

Мерзімі өткендіктен қолданыс тоқтатылды

Қазақстан Республикасының "Жайылымдар туралы" Заңының 8 бабының 1) тармақшасына және Қазақстан Республикасының "Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару" Заңының 6 бабына сәйкес, Шалқар аудандық мәслихаты ШЕШТІ:

1. Осы шешімнің қосымшаларына сәйкес, Шалқар ауданы бойынша 2023-2024 жылдарға арналған жайылымдарды басқару және оларды пайдалану жөніндегі жоспары бекітілсін.

2. Осы шешім оның алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі.

*Шалқар аудандық
мәслихатының төрағасы*

С. Бигеев

Шалқар аудандық мәслихатының 2023
жылғы 24 сәуірдегі № 9 шешіміне 1
қосымша

Айшуақ ауылдық округінде жайылымдарды басқару және оларды пайдалану жөніндегі 2023-2024 жылдарға арналған жоспар

Осы Айшуақ ауылдық округінде жайылымдарды басқару және оларды пайдалану жөніндегі 2023-2024 жылдарға арналған жоспар (бұдан әрі - Жоспар) Қазақстан Республикасының "Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы" Заңына, Қазақстан Республикасының "Жайылымдар туралы" Заңына, Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің орынбасары-Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрінің 2017 жылғы 24 сәуірдегі №173 "Жайылымдарды ұтымды пайдалану қағидаларын бекіту туралы" бұйрығына (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу Тізілімінде №15090 тіркелген), Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2015 жылғы 14 сәуірдегі № 3-3/332 "Жайылымдардың жалпы алаңына түсетін жүктеменің шекті рұқсат етілетін нормасын бекіту туралы" бұйрығына (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу Тізілімінде №11064 тіркелген) сәйкес әзірленді.

Жоспар жайылымдарды ұтымды пайдалану, жемшөпке қажеттілікті тұрақты қамтамасыз ету және жайылымдардың тозуы процестерін болғызбау мақсатында қабылданады және ауыл шаруашылығы жануарларын жаю дәстүрі ескеріледі.

Жоспар құрамында:

1) құқық белгілейтін құжаттар негізінде жер санаттары, жер учаскелерінің меншік иелері және жер пайдаланушылар бөлінісінде Айшуақ ауылдық округі аумағында жайылымдардың орналасу схемасы (картасы) (1 қосымша);

2) жайылым айналымдарының қолайлы схемалары (2 қосымша);

3) Жайылымдардың, оның ішінде маусымдық, жайылымдық инфрақұрылым объектілерінің сыртқы және ішкі шекаралары мен алаңдары белгіленген картасы (3 қосымша);

4) жайылым пайдаланушылардың су тұтыну нормасына сәйкес жасалған су көздеріне (көлдерге, өзендерге, тоғандарға, апандарға, суару немесе суландыру арналарына, құбырлы немесе шахта құдықтарына) қол жеткізу схемасы (4 қосымша);

5) жайылымдары жоқ жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу және оны берілетін жайылымдарға ауыстыру схемасы (5 қосымша);

6) Ауылда, ауылдық округте орналасқан жеке және (немесе) заңды тұлғалардың жайылымдармен қамтамасыз етілмеген ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын шалғайдағы жайылымдарға орналастыру схемасы (6 қосымша);

7) ауыл шаруашылығы жануарларын жаю мен қозғалудың маусымдық бағыттарын белгілейтін жайылымдарды пайдалану жөніндегі күнтізбелік кесте (7 қосымша);

8) тиісті әкімшілік-аумақтық бірлікте жайылымдарды ұтымды пайдалану үшін қажетті өзге де талаптарды қамтиды.

Жоспар жайылымдарды геоботаникалық зерттеп-қараудың жай-күйі туралы мәліметтер, ветеринариялық-санитариялық объектілер туралы мәліметтер, иелерін – жайылым пайдаланушыларды, жеке және (немесе) заңды тұлғаларды көрсете отырып, ауыл шаруашылығы жануарлары мал басының саны туралы деректер, ауыл шаруашылығы жануарларының түрлері мен жыныстық жас топтары бойынша қалыптастырылған үйірлердің, отарлардың, табындардың саны туралы деректер, шалғайдағы жайылымдарда жаю үшін ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын қалыптастыру туралы мәліметтер, екпе және аридтік жайылымдарда ауыл шаруашылығы жануарларын жаю ерекшеліктері, малды айдап өтуге арналған сервитуттар туралы мәліметтер, мемлекеттік органдар, жеке және (немесе) заңды тұлғалар берген өзге де деректер ескеріле отырып қабылданған.

Әкімшілік-аумақтық бөлініс бойынша Айшуақ ауылдық округінде 2 ауылдық елді мекендер бар.

Айшуақ ауылдық округі аумағының жалпы көлемі 947088 гектар, оның ішінде шабындық - 20 гектар, жайылым жерлері – 928913 гектар, 18155 гектар - басқа алаптар.

Жер санаттары бойынша:

ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлер – 470440 гектар;

елді мекендердің жері – 129098 гектар;

қордағы жерлер – 347550 гектар болып бөлінеді.

Табиғи жағдайлар бойынша Айшуақ ауылдық округінің аумағы агроклиматтық көрсеткіш бойынша құрғақ далалық зонаға жатады, қатал ұзақ қыста, қысқа қалыпты ыстық жазда, қыстың және жаз температураларының күрт қарама-қайшылықтарымен, жылдық жауын-шашынның аз мөлшерімен, құрғақшылықпен сипатталады. Өсімдік жамылғысы әртүрлі, селеулі-бетегелі жусанды және бетегелі-жусанды, тобылғы-қараған бұталы өсімдіктер. Топырағы қызыл қоңыр, қоңыр, аз гумусты. Өсімдік жамылғысы тұрақты емес және жеткіліксіз ылғалданған жағдайда, жалпы жазықтық сипатты және аздаған қанық түрлерімен ерекшеленді. Жер оты көктемгі-жазғы-күзгі жайылым ретінде қолданылады, жер бедерінің жағдайына қарай шөп шабуға да болады. Жайылымды тиімді пайдалану, тозуының алдын алу әрбір малды оған қолданылатын шөптің қажеттілігіне қарай орналастыру болып табылады. Ал Айшуақ ауылдық округі жайылымдарына жалпы сипаттама жасайтын болсақ, олардың өнімділігі тұрақты емес, жауын-қардың аз-көптігіне қарап әр жылдарда өзгеріп отырады. Шөбінің өнімділігі жылдың ауа райының жағдайына қарай, гектарына 1,0 центнерден 2 центнерге дейін болады. Жайылым шөбінің аздығы және маусымдап пайдаланылатын жайылымдардың бытыраңқылығы себепті малды алыстағы көктемгі, жазғы және күзгі-қысқы жайылымдарға жаюды керек етеді. Кей жылдары қыстың жұмсақтығына қарай шаруашылық құрылымдардың малдары көбіне жайылымда болады.

2023 жылдың 1 қаңтарына Айшуақ ауылдық округінде (халықтың жеке ауласы) ірі қара мал 1050 бас, оның ішінде аналық мал басы 415 бас, 7387 қой мен ешкілер, 554 бас жылқы және 775 бас түйе бар. Оның ішінде:

Бегімбет ауылында: ірі қара мал 768 бас, оның ішінде аналық мал 265 бас, қой мен ешкілер 6128 бас, жылқы 471 бас және 686 бас түйе.

Жайылым көлемі 93352 гектарды құрайды.

Есет ата ауылында: ірі қара мал 282 бас, оның ішінде аналық мал 150 бас, қой мен ешкілер 1259 бас, жылқы 83 бас және 89 бас түйе.

Жайылым көлемі 26081 гектарды құрайды.

Айшуақ ауылдық округінің шаруа қожалықтарындағы мал басы: ірі қара мал 2472 бас, қой мен ешкілер 5562 бас, жылқы 2371 бас, түйе 815 басты құрайды.

Шаруа қожалықтарының жайылым алаңы 289221 гектарды құрайды. Жайылым қажеттілігі жоқ.

Айшуақ ауылдық округінде 1 мал дәрігерлік пункті, 1 мал көміндісі бар.

Жайылымдық жемшөп жануарлар рационының едәуір бөлігін құрайды. Шөпте азыққа қарағанда әлдеқайда көп қоректік заттар бар. Малды жайылымда ұстау жақсы

дамуына ықпал етеді және жануарлардың өсуін күшейтеді, сау төл алу үшін қолайлы жағдайлар жасалады. Айшуақ ауылдық округінде табиғи жайылымдардың маусымдық сипаты айқын байқалады. Айшуақ ауылдық округі аумағында мәдени және аридтік жайылымдар жоқ. Барлық жайылымдар саны мен мөлшері жайылымның шығымдылығына, мал санына және жасыл шөпті азықтандыру нормаларына байланысты учаскелерге (қоршауларға) бөлінеді. Айшуақ ауылдық округі маңындағы жайылымдарды тыныстандырып, демалдыру үшін маусымдық жайылымдарды көшпелі жолмен дәстүрлі пайдаланған жөн, ал алыс маусымдық жайылымдарда алдын ала белгіленген учаскелерде мал жаю керек. Жайылымдарды тиімді пайдалану оны пайдалану мерзімінің түрлі схемасын кезектестіру жолымен жүргізіледі. Жайылым айналымы деп табиғи жайылымдарды бір жылдан бастап жақсартуға бағытталған немесе оның өнімділігін төмендетпей бірнеше жылдан кейін қайталанатын шаралар жүйесі түсініледі. Жалпы, жайылым айналымы мен қоршаған ортаны пайдалану жүйесін қолдану, маусымдар бойынша кезектестіру, өсімдіктердің өнімділігін сақтауға мүмкіндік береді.

Айшуақ ауылдық округіндегі кең таралған бетеге, селеу, жусан мен әртүрлі шөптерден тұратын жайылымдар үшін барынша қолайлысы жыл сайын ретімен, жылдың барлық маусымында мал жайып, кезек-кезек 4-белдеулі жайылым айналымын жасау. Әрбір малды қоршап бағатын учаскелер жыл бойы тек бір маусым пайдалануы тиіс, егер учаске көктемде пайдаланылса, келесі жылы бұл учаске жазда, ал келесі жылы күзде пайдалануы тиіс. Тек осы жағдайда ғана жайылымдық өсімдіктердің тұқым тастауы мүмкін және азып тозған учаскелер бұрынғы өнімділігін қалпына келтіре алады.

Жайылымдық процесті реттеу, жайылымның айдау кезектілігі, тыңайтқыштар, өсімдіктерді себу жайылымдардың жалпы өнімділігін арттырады және олардың сақталуын қамтамасыз етеді.

Айшуақ ауылдық округі бойынша ауылшаруашылығы малдарын қамтамасыз ету үшін барлығы 928913 гектар жайылымдық жерлер бар. Елді мекен шегінде 119433 гектар жайылым бар.

Айшуақ ауылдық округінде мал айдауға арналған сервитуттар орнатылмаған.

Жоғарыда баяндалғанның негізінде, Қазақстан Республикасының "Жайылымдар туралы" Заңының 15 бабына сәйкес жергілікті халықтың мұқтаждығы үшін (Бегімбет ауылы, Есет ата ауылы) ауылшаруашылығы жануарларының аналық (сауын) мал басын ұстау бойынша елді мекеннің 119433 гектар бар жайылымдық алқаптарында, жүктеме нормасы 10 гектар/бас болғанда қажеттілік туындамайды.

Жүктеме нормасы ірі қара мал басына 15 гектар/бас, қой мен ешкілер – 3 гектар/бас, жылқы – 18 гектар/бас, түйе – 23 гектар/бас болғанда жергілікті халықтың басқа ауылшаруашылығы малдарын жаю бойынша жайылымдық жерлердің қажеттілігі жоқ.

Қажеттілік:

ірі қара мал үшін – 1050 бас x 15 гектар/бас = 15750 гектар;
 қой мен ешкілер үшін – 7387 бас x 3 гектар/бас = 22161 гектар;
 жылқы үшін – 554 бас x 18 гектар/бас = 9972 гектар;
 түйе үшін – 775 бас x 23 гектар/бас = 17825 гектар.
 15750+22161+9972+17825 = 65708 гектар.

Айшуақ ауылдық округі аумағындағы жер учаскелерінің меншік иелері тізімі

1 кесте

№	Ж е р учаскелерін ж е р пайдаланушы лардың атауы	Жайылым алаңы, (га)	Түрлері бойынша малдың болуы, (бас)			
			ІҚМ	ҰМҚ	жылқы	түйе
1	"ОРЫНБАСАР " Ш/Қ	8146	81	0	157	33
2	"ТӨРЕБЕК АУЫЛЫ" Ш/ Қ	2782	63	110	112	12
3	"ТАЛАП" Ш/ Қ	8540	409	150	933	0
4	"ОҢТАЛАП" Ш/Қ	2838	0	0	0	0
5	"ДАРХАН" Ш/Қ	19477	58	785	189	39
6	"АҚҚОРА"Ш/ Қ	12084	246	0	231	10
7	"ЖІГЕР" Ш/Қ	1924	9	54	10	5
8	"ӘМИТ" Ш/Қ	10615	16	9	55	41
9	"ИСА" Ш/Қ	750	12	37	22	22
10	"СЫНТАС" Ш/Қ	7990	72	586	94	52
11	"ДАНАҒҰЛ" Ш/Қ	2002	190	484	4	0
12	"Е С Е Т ДӘРІБАЙ" Ш /Қ	3000	10	0	0	0
13	"АБАЙ-1" Ш/ Қ	1500	65	0	80	60
14	"АРҒЫНБАЙ" " Ш/Қ	3400	35	561	0	8
15	"АМАНҚҰЛ" Ш/Қ	1500	12	68	22	0
16	"ҚОСАЙ" Ш/ Қ	2190	18	0	60	0

17	"БОЛАТЖАН " Ш/Қ	2511	70	3	23	1
18	"НАУРЫЗ" Ш /Қ	4000	119	0	62	34
19	"ҚАСЫМ" Ш/ Қ	1000	6	0	55	63
20	"БЕРІК" Ш/Қ	1004	39	0	39	12
21	"КЕНЖЕТАЙ " Ш/Қ	1000	70	0	26	0
22	"БАҒДАТ " Ш/Қ	504	12	43	33	24
23	"МҰҚАШ" Ш /Қ	7209	366	404	223	13
24	"ҚУАН" Ш/Қ	2750	102	0	63	43
25	" САРЫШОҚЫ " Ш/Қ	5000	19	0	60	0
26	" БАҚЫТКЕРЕ Й АДМАНОВ " Ш/Қ	36802	150	0	538	119
27	"КӨКТЕМ" Ш/Қ	7804	98	10	11	0
28	"АҚ-АЙ" Ш/ Қ	8400	133	0	0	0
29	" ҚОЖАГЕЛДІ " Ш/Қ	6148	0	436	26	4
30	"МҰРАСАН" Ш/Қ	3271	75	0	116	0
31	"ТЛЕС" Ш/Қ	7700	63	0	145	0
32	" БАҚ-ДАУЛЕ Т" Ш/Қ	13300	314	0	149	0
33	"КӨЛҚҰДЫҚ " Ш/Қ	6430	67	451	57	38
34	"СҰЛТАН" Ш/Қ	10746	481	0	65	0
35	"САМЫРАТ" Ш/Қ	2767	61	14	4	1
36	"БЕКНҰР" Ш /Қ	1300	106	0	0	0
37	"ЖОЛАМАН" Ш/Қ	3420	6	0	41	65
38	"САНМҰРА" Ш/Қ	2650	14	0	0	0

39	"ГАНИБЕК" Ш/Қ	1950	12	27	96	0
40	"НАЗАР" Ш/Қ	1000	31	0	0	0
41	"НҰРАЛИ" Ш/Қ	2000	35	0	0	0
42	"АҚШИ НАУРЫЗБАЙ" Ш/Қ	3000	0	0	0	0
43	"ТӘУЕКЕЛ" Ш/Қ	1600	0	0	0	0
44	"ДАМУ" Ш/Қ	5364	36	109	0	0
45	"ЗӘКӘРИЯ" Ш/Қ	2313	51	0	0	0
46	"БІРЛЕС" Ш/Қ	4500	27	0	101	0
47	"ҚОЛҚАНАТ" Ш/Қ	5300	19	478	75	8
48	"АЗАМАТ" Ш/Қ	5000	16	0	0	13
49	"МӘДИ" Ш/Қ	1600	23	99	35	2
50	"ЕРНАЗАР" Ш/Қ	1050	0	0	72	0
51	"ЕРБОЛ" Ш/Қ	4500	0	29	78	0
52	"ЖОЛАМАН" Ш/Қ	3420	74	17	17	0
53	"ЕЛТІЗЕР" Ш/Қ	3700	0	0	0	0
54	"ТІЛЕУ" Ш/Қ	3000	0	0	63	10
55	"ШАҢЫРАҚ" Ш/Қ	1200	35	51	25	14
56	"ТОМИРИС" Ш/Қ	3200	0	0	0	0
57	"МАРЛЕН" Ш/Қ	3000	0	0	0	0
58	"КЕМЕҢГЕР" Ш/Қ	1480	0	0	0	0
59	"НҰРАСЫЛ" Ш/Қ	2740	0	0	0	0
60	"НҰРКЕЛДІ" Ш/Қ	2500	0	0	0	0
	Барлығы	287871	4026	5015	4267	746

кестенің жалғасы

Жайылымға қажеттілік нормасы 1 бас, (га)				Жайылымдардың қажеттілігі, (га)					Артық жайылымдар, (га)
ІҚМ	ҰМҚ	жылқы	түйе	ІҚМ	ҰМҚ	жылқы	түйе	жиыны (га)	

15	3	18	23	1215	0	2826	759	4800	3346
15	3	18	23	945	330	2016	276	3567	-785
15	3	18	23	6135	450	16794	0	23379	-14839
15	3	18	23	0	0	0	0	0	0
15	3	18	23	870	2355	3402	897	7524	11953
15	3	18	23	3690	0	4158	230	8078	4006
15	3	18	23	135	162	180	115	592	1332
15	3	18	23	240	27	990	943	2200	8415
15	3	18	23	180	111	396	506	1193	-443
15	3	18	23	1080	1758	1692	1196	5726	2264
15	3	18	23	2850	1452	72	0	4374	-2372
15	3	18	23	150	0	0	0	150	2850
15	3	18	23	975	0	1440	1380	3795	-2295
15	3	18	23	525	1683	0	184	2392	1008
15	3	18	23	180	204	396	0	780	720
15	3	18	23	270	0	1080	0	1350	840
15	3	18	23	1050	9	414	23	1496	1015
15	3	18	23	1785	0	1116	782	3683	317
15	3	18	23	90	0	990	1449	2529	-1529
15	3	18	23	585	0	702	276	1563	-559
15	3	18	23	1050	0	468	0	1518	-518
15	3	18	23	180	129	594	552	1455	-951
15	3	18	23	5490	1212	4014	299	11015	3806
15	3	18	23	1530	0	1134	989	3653	-903
15	3	18	23	285	0	1080	0	1365	3635
15	3	18	23	2250	0	9684	2737	14671	22131
15	3	18	23	1470	30	198	0	1698	6106
15	3	18	23	1995	0	0	0	1995	6405
15	3	18	23	0	1308	468	92	1868	4280
15	3	18	23	1125	0	2088	0	3213	58
15	3	18	23	945	0	2610	0	3555	4145
15	3	18	23	4710	0	2682	0	7392	5908
15	3	18	23	1005	1353	1026	874	4258	2172
15	3	18	23	7215	0	1170	0	8385	2361
15	3	18	23	915	42	72	23	1052	1715
15	3	18	23	1590	0	0	0	1590	-290
15	3	18	23	90	0	738	1495	1323	-2097
15	3	18	23	210	0	0	0	210	2440
15	3	18	23	180	81	1728	0	1989	-39
15	3	18	23	465	0	0	0	465	535
15	3	18	23	525	0	0	0	525	1475
15	3	18	23	0	0	0	0	0	0

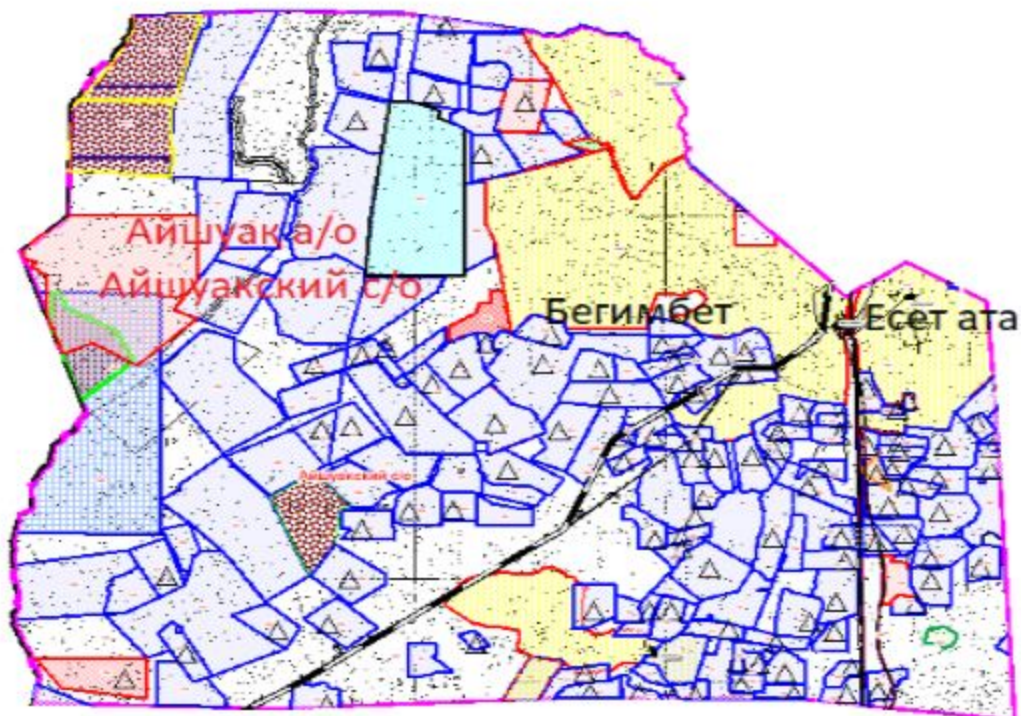
2	Есет а.	282	1259	83	89	15	3	18	23
	Барлығы	1050	7387	554	775	15	3	18	23

кестенің жалғасы

Жайылымдардың қажеттілігі, (га)					Жайылымдар ды бөлу	Қажеттіліктің қамтамасыз етілуі, %
ІҚМ	ҰҚМ	жылқы	түйе	Қорытынды (га)		
11520	18384	8478	15778	54160		
4230	3777	1494	2047	9712		
15750	22161	9972	17826	63872		

Айшуақ ауылдық округінде
жайылымдарды басқару және оларды
пайдалану жөніндегі 2023-2024
жылдарға арналған жоспарға 1
қосымша

Құқық белгілейтін құжаттар негізінде жер санаттары, жер учаскелерінің меншік иелері және жер пайдаланушылар бөлінісінде Айшуақ ауылдық округі аумағында жайылымдардың орналасу схемасы (картасы)

Шартты белгілер:

Ауылдық округтің шекарасы

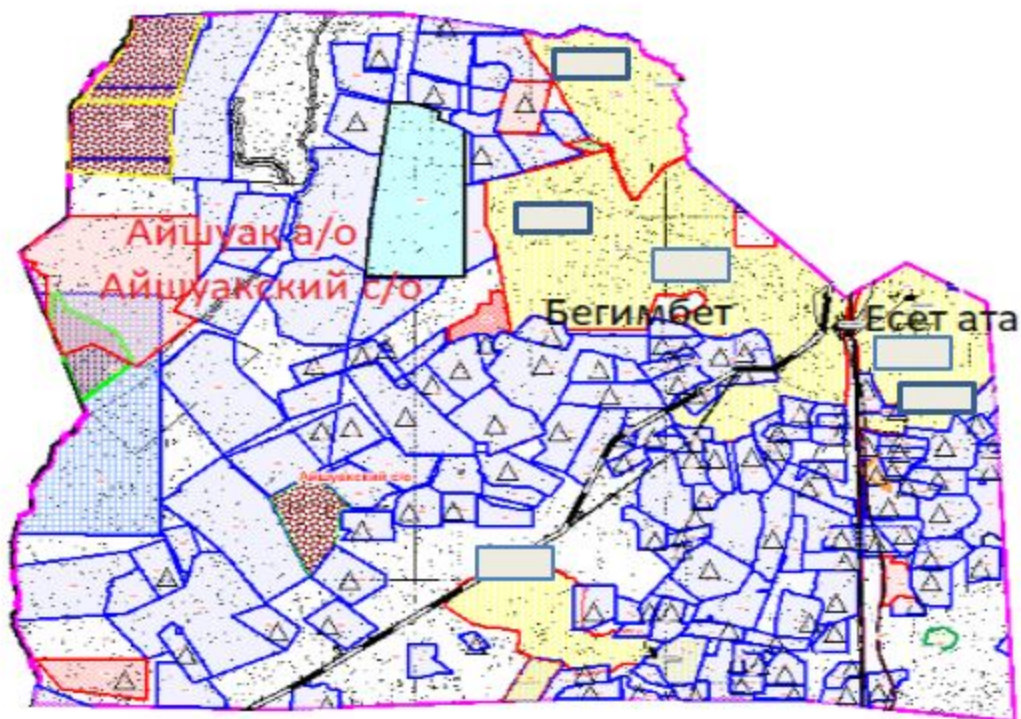
Елді мекендер жерлері санатындағы жайылымдар

Ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлері санатындағы жайылымдар

Айшуақ ауылдық округінде
жайылымдарды басқару және оларды
пайдалану жөніндегі 2023-2024
жылдарға арналған жоспарға 2
қосымша

Жайылым айналымдарының қолайлы схемалары

Шартты белгілер:

Ауылдық округтің шекарасы

Елді мекендер жерлері санатындағы жайылымдар

Ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлері санатындағы жайылымдар

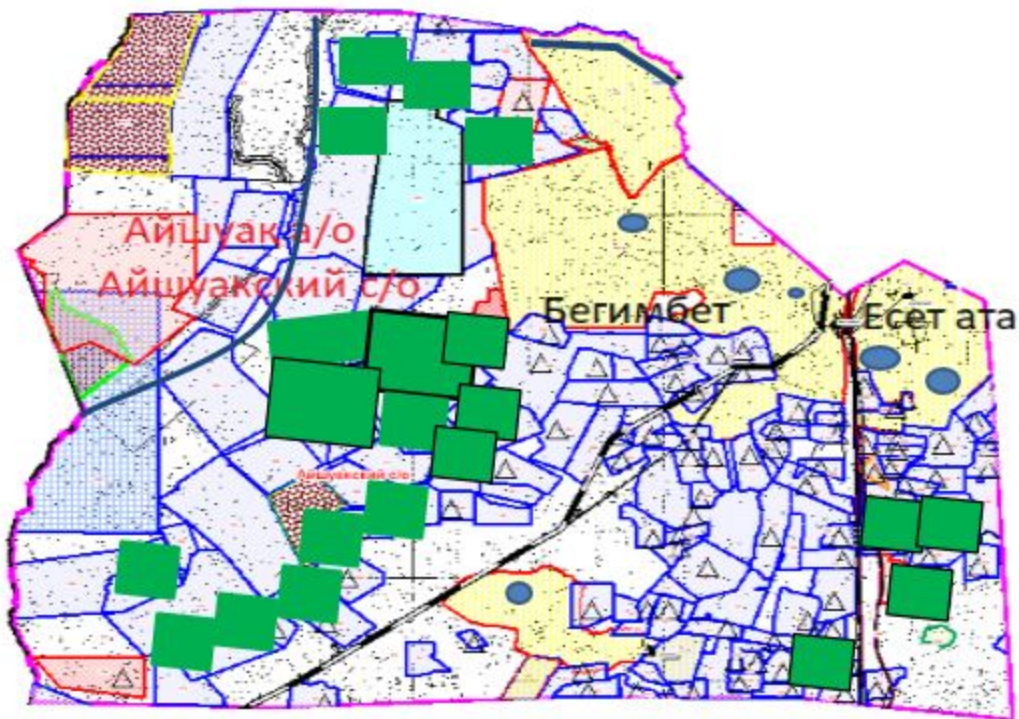
Күз, қыс айларында пайдаланылатын жайылымдық жерлер

Көктем, жаз айларында пайдаланылатын жайылымдық жерлер

Айшуак ауылдық округінде
жайылымдарды басқару және оларды
пайдалану жөніндегі 2023-2024
жылдарға арналған жоспарға 3
қосымша

Жайылымдардың, оның ішінде маусымдық, жайылымдық инфрақұрылым объектілерінің
сыртқы және ішкі шекаралары мен алаңдары белгіленген картасы

Шартты белгілер:

Ауылдық округтің шекарасы

Елді мекендер жерлері санатындағы жайылымдар

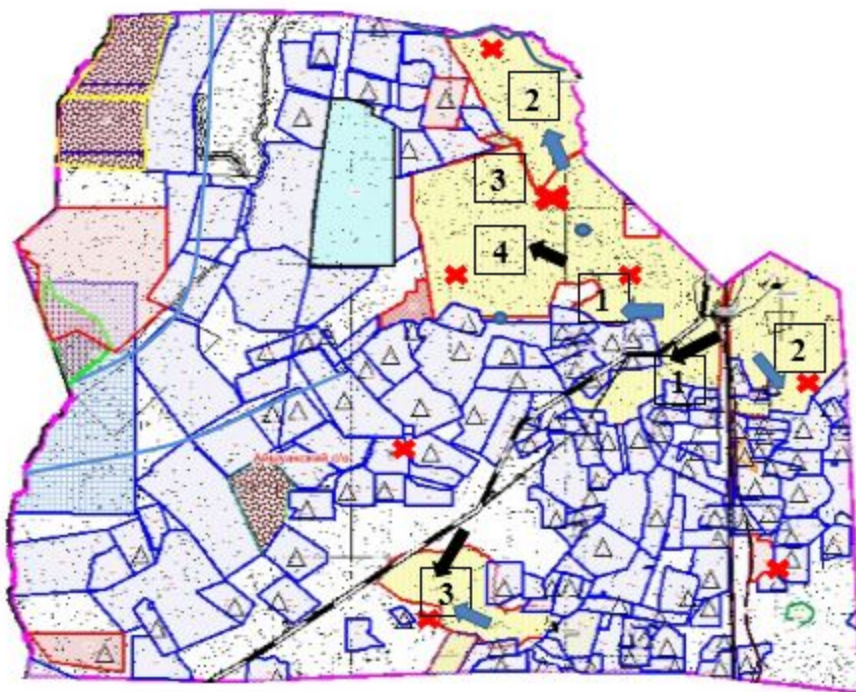
Ішкі және сыртқы шекарлардағы маусымдық жайылымдар учаскелері

Негізгі су көздері (өзендер, көлдер, тоғандар және тағы басқалары)

Айшуақ ауылдық округінде
жайылымдарды басқару және оларды
пайдалану жөніндегі 2023-2024
жылдарға арналған жоспарға 4
қосымша

Жайылым пайдаланушылардың су тұтыну нормасына сәйкес жасалған су көздеріне (көлдерге, өзендерге, тоғандарға, апандарға, суару немесе суландыру арналарына, құбырлы немесе шахта құдықтарына) қол жеткізу схемасы

Шартты белгілер:

Ауылдық округтің шекарасы

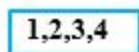
Елді мекендер жерлері санатындағы жайылымдар

Көлдер, өзендер, мал суару орындары және басқа да көздер

Табиғи жайылымдар

Жайылым айналымдары №

Жайылымдық инфрақұрылым объектісі

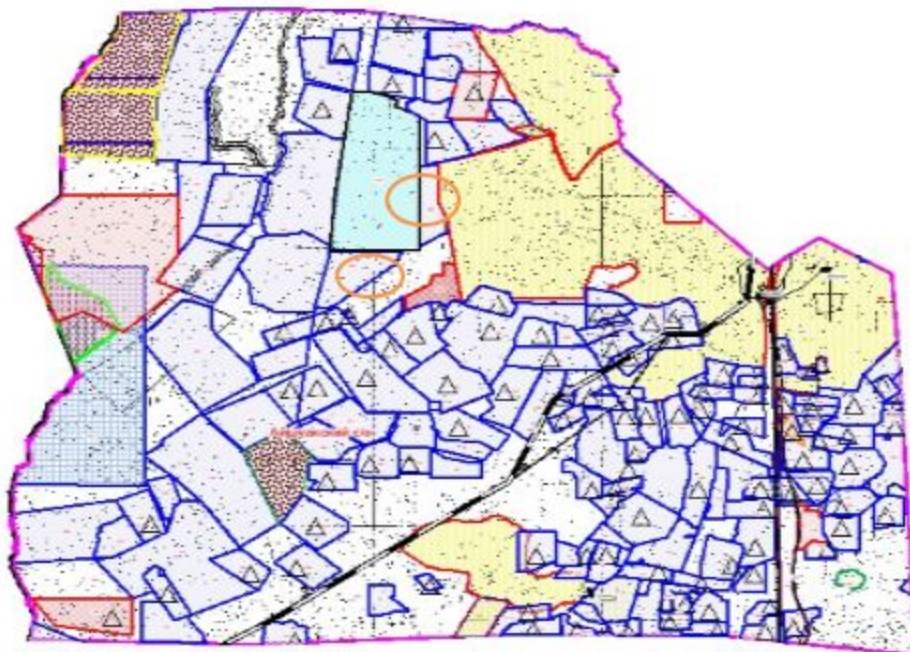
Ауыл шаруашылығы жануарларын жаю және жылжытудың маусымдық маршруттары

Жайылым пайдаланушылардың су көздеріне қол жеткізу маршруты

Айшуақ ауылдық округінде
жайылымдарды басқару және оларды
пайдалану жөніндегі 2023-2024
жылдарға арналған жоспарға 5
қосымша

Жайылымдары жоқ жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу және оны берілетін жайылымдарға ауыстыру схемасы

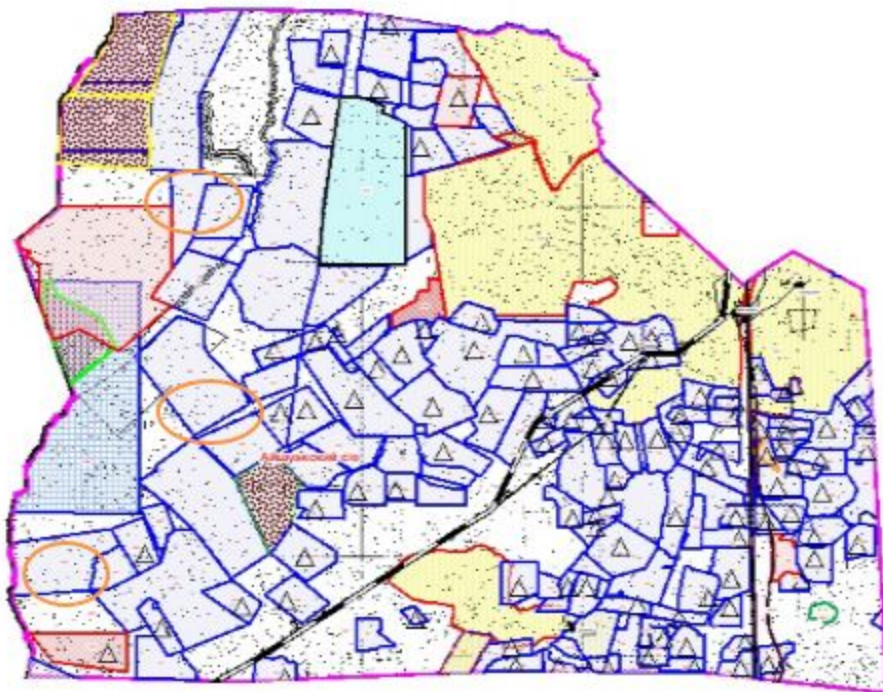
Шартты белгілер:

Жайылымдары жоқ жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу және оны берілетін жайылымдарға ауыстыру схемасы

Айшуак ауылдық округінде
жайылымдарды басқару және оларды
пайдалану жөніндегі 2023-2024
жылдарға арналған жоспарға 6
қосымша

Ауылда, ауылдық округте орналасқан жеке және (немесе) заңды тұлғалардың жайылымдармен қамтамасыз етілмеген ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын шалғайдағы жайылымдарға орналастыру схемасы

Шартты белгілер:

Жайылымдармен қамтамасыз етілмеген жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын шалғайдағы жайылымдарда орналастыру схемасы

Айшуақ ауылдық округінде 2023-2024 жылдарға арналған жайылымдарды және оларды пайдалану басқару жөніндегі жоспарға 7 қосымша

Ауыл шаруашылығы жануарларын жаю мен қозғалудың маусымдық маршруттарын белгілейтін жайылымдарды пайдалану жөніндегі күнтізбелік кесте

№	Ауылдық округ атауы	2023 жылғы қоршаулар саны				2024 жылғы қоршаулар саны			
		1	2	3	4	1	2	3	4
1	Айшуақ	КЖМ	ЖМ	ДҚ	ЖКМ	КЖМ	ЖМ	ЖКМ	ДҚ

Ескерту: аббревиатуралардың толық жазылуы:

КЖМ –көктемгі-жазғы маусым;

ЖКМ – жазғы-күзгі маусым;

ЖМ – жазғы маусым;

ДҚ – демалушы қоршау

Шалқар аудандық мәслихатының 2023 жылғы 24 сәуірдегі № 9 шешіміне 2 қосымша

Ақтоғай ауылдық округінде жайылымдарды басқару және оларды пайдалану жөніндегі 2023-2024 жылдарға арналған жоспар

Осы Ақтоғай ауылдық округінде жайылымдарды басқару және оларды пайдалану жөніндегі 2023-2024 жылдарға арналған жоспар (бұдан әрі - Жоспар) Қазақстан Республикасының "Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы" Заңына, Қазақстан Республикасының "Жайылымдар туралы" Заңына, Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің орынбасары-Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрінің 2017 жылғы 24 сәуірдегі №173 "Жайылымдарды ұтымды пайдалану қағидаларын бекіту туралы" бұйрығына (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу Тізілімінде №15090 тіркелген), Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2015 жылғы 14 сәуірдегі №3-3/332 "Жайылымдардың жалпы алаңына түсетін жүктеменің шекті рұқсат етілетін нормасын бекіту туралы" бұйрығына (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу Тізілімінде №11064 тіркелген) сәйкес әзірленді.

Жоспар жайылымдарды ұтымды пайдалану, жемшөпке қажеттілікті тұрақты қамтамасыз ету және жайылымдардың тозуы процестерін болғызбау мақсатында қабылданады және ауыл шаруашылығы жануарларын жаю дәстүрі ескеріледі.

Жоспар құрамында:

1) құқық белгілейтін құжаттар негізінде жер санаттары, жер учаскелерінің меншік иелері және жер пайдаланушылар бөлінісінде Ақтоғай ауылдық округі аумағында жайылымдардың орналасу схемасы (картасы) (1 қосымша);

2) жайылым айналымдарының қолайлы схемалары (2 қосымша);

3) Жайылымдардың, оның ішінде маусымдық, жайылымдық инфрақұрылым объектілерінің сыртқы және ішкі шекаралары мен алаңдары белгіленген картасы (3 қосымша);

4) жайылым пайдаланушылардың су тұтыну нормасына сәйкес жасалған су көздеріне (көлдерге, өзендерге, тоғандарға, апандарға, суару немесе суландыру арналарына, құбырлы немесе шахта құдықтарына) қол жеткізу схемасы (4 қосымша);

5) жайылымдары жоқ жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу және оны берілетін жайылымдарға ауыстыру схемасы (5 қосымша);

6) Ауылда, ауылдық округте орналасқан жеке және (немесе) заңды тұлғалардың жайылымдармен қамтамасыз етілмеген ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын шалғайдағы жайылымдарға орналастыру схемасы (6 қосымша);

7) ауыл шаруашылығы жануарларын жаю мен қозғалудың маусымдық бағыттарын белгілейтін жайылымдарды пайдалану жөніндегі күнтізбелік кесте (7 қосымша);

8) тиісті әкімшілік-аумақтық бірлікте жайылымдарды ұтымды пайдалану үшін қажетті өзге де талаптарды қамтиды.

Жоспар жайылымдарды геоботаникалық зерттеп-қараудың жай-күйі туралы мәліметтер, ветеринариялық-санитариялық объектілер туралы мәліметтер, иелерін – жайылым пайдаланушыларды, жеке және (немесе) заңды тұлғаларды көрсете отырып, ауыл шаруашылығы жануарлары мал басының саны туралы деректер, ауыл шаруашылығы жануарларының түрлері мен жыныстық жас топтары бойынша қалыптастырылған үйірлердің, отарлардың, табындардың саны туралы деректер, шалғайдағы жайылымдарда жаю үшін ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын қалыптастыру туралы мәліметтер, екпе және аридтік жайылымдарда ауыл шаруашылығы жануарларын жаю ерекшеліктері, малды айдап өтуге арналған сервитуттар туралы мәліметтер, мемлекеттік органдар, жеке және (немесе) заңды тұлғалар берген өзге де деректер ескеріле отырып қабылданған.

Әкімшілік-аумақтық бөлініс бойынша Ақтоғай ауылдық округінде 3 ауылдық елді мекендер бар.

Ақтоғай ауылдық округі аумағының жалпы көлемі 149798 гектар, оның ішінде шабындық - 250 гектар, жайылым жерлері – 140795 гектар, 8753 гектар - басқа алаптар.

Жер санаттары бойынша:

ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлер – 31804 гектар;

елді мекендердің жері – 39173 гектар;

қордағы жерлер – 78821 гектар болып бөлінеді.

Табиғи жағдайлар бойынша Ақтоғай ауылдық округінің аумағы агроклиматтық көрсеткіш бойынша құрғақ далалық зонаға жатады, қатал ұзақ қыста, қысқа қалыпты ыстық жазда, қыстың және жаз температураларының күрт қарама-қайшылықтарымен, жылдық жауын-шашынның аз мөлшерімен, құрғақшылықпен сипатталады. Өсімдік жамылғысы әртүрлі, селеулі-бетегелі жусанды және бетегелі-жусанды, тобылғы-қараған бұталы өсімдіктер. Топырағы қызыл қоңыр, қоңыр, аз гумусты. Ақтоғай ауылдық округінің кей аумақтары жайпақ-еңісті жазықтан, өзендер аңғарынан, қатты жырылған жыралардан құралған. Өсімдік жамылғысы тұрақты емес және жеткіліксіз ылғалданған жағдайда, жалпы жазықтық сипатты және аздаған қанық түрлерімен ерекшеленді. Жер оты көктемгі-жазғы-күзгі жайылым ретінде қолданылады, жер бедерінің жағдайына қарай шөп шабуға да болады. Жайылымды тиімді пайдалану, тозуының алдын алу әрбір малды оған қолданылатын шөптің қажеттілігіне қарай орналастыру болып табылады. Ал Ақтоғай ауылдық округі жайылымдарына жалпы сипаттама жасайтын болсақ, олардың өнімділігі тұрақты емес, жауын-қардың аз-көптігіне қарап әр жылдарда өзгеріп отырады. Шөбінің өнімділігі жылдың ауа райының жағдайына қарай, гектарына 1,0 центнерден 2 центнерге дейін болады. Жайылым шөбінің аздығы және маусымдап пайдаланылатын жайылымдардың бытыраңқылығы себепті малды алыстағы көктемгі, жазғы және күзгі-қысқы жайылымдарға жаюды керек етеді. Кей жылдары қыстың жұмсақтығына қарай шаруашылық құрылымдардың малдары көбіне жайылымда болады.

2023 жылдың 1 қаңтарына Ақтоғай ауылдық округінде (халықтың жеке ауласы) ірі қара мал 1198 бас, оның ішінде аналық мал басы 1125 бас, 2630 қой мен ешкілер, 1934 бас жылқы және 22 бас түйе бар. Оның ішінде:

Қотыртас ауылында: ірі қара мал 1074 бас, оның ішінде аналық мал 1013 бас, қой мен ешкілер 2239 бас, жылқы 1869 бас және 10 бас түйе.

Жайылым көлемі 20983 гектарды құрайды.

Актанбатыр ауылында: ірі қара мал 79 бас, оның ішінде аналық мал 73 бас, қой мен ешкілер 238 бас, жылқы 37 бас.

Жайылым көлемі 13459 гектарды құрайды.

Қорғанжар ауылында: ірі қара мал 45 бас, оның ішінде аналық мал 39 бас, қой мен ешкілер 153 бас, жылқы 28 бас және 12 бас түйе.

Жайылым көлемі 4309 гектарды құрайды.

Ақтоғай ауылдық округінің шаруа қожалықтарындағы мал басы: ірі қара мал 751 бас, қой мен ешкілер 49 бас, жылқы 1423 бас, түйе 20 басты құрайды.

Шаруа қожалықтарының жайылым алаңы 42836 гектарды құрайды. Жайылым қажеттілігі жоқ.

Ақтоғай ауылдық округінде 1 мал дәрігерлік пункті, 1 мал көміндісі бар.

Жайылымдық жемшөп жануарлар рационының едәуір бөлігін құрайды. Шөпте азыққа қарағанда әлдеқайда көп қоректік заттар бар. Малды жайылымда ұстау жақсы дамуына ықпал етеді және жануарлардың өсуін күшейтеді, сау төл алу үшін қолайлы жағдайлар жасалады. Ақтоғай ауылдық округінде табиғи жайылымдардың маусымдық сипаты айқын байқалады. Ақтоғай ауылдық округі аумағында мәдени және аридтік жайылымдар жоқ. Барлық жайылымдар саны мен мөлшері жайылымның шығымдылығына, мал санына және жасыл шөпті азықтандыру нормаларына байланысты учаскелерге (қоршауларға) бөлінеді. Ақтоғай ауылдық округі маңындағы жайылымдарды тыныстандырып, демалдыру үшін маусымдық жайылымдарды көшпелі жолмен дәстүрлі пайдаланған жөн, ал алыс маусымдық жайылымдарда алдын ала белгіленген учаскелерде мал жаю керек. Жайылымдарды тиімді пайдалану оны пайдалану мерзімінің түрлі схемасын кезектестіру жолымен жүргізіледі. Жайылым айналымы деп табиғи жайылымдарды бір жылдан бастап жақсартуға бағытталған немесе оның өнімділігін төмендетпей бірнеше жылдан кейін қайталанатын шаралар жүйесі түсініледі. Жалпы, жайылым айналымы мен қоршаған ортаны пайдалану жүйесін қолдану, маусымдар бойынша кезектестіру, өсімдіктердің өнімділігін сақтауға мүмкіндік береді.

Ақтоғай ауылдық округіндегі кең таралған бетеге, селеу, жусан мен әртүрлі шөптерден тұратын жайылымдар үшін барынша қолайлысы жыл сайын ретімен, жылдың барлық маусымында мал жайып, кезек-кезек 4-белдеулі жайылым айналымын жасау. Әрбір малды қоршап бағатын учаскелер жыл бойы тек бір маусым пайдалануы тиіс, егер учаске көктемде пайдаланылса, келесі жылы бұл учаске жазда, ал келесі

жылы күзде пайдалануы тиіс. Тек осы жағдайда ғана жайылымдық өсімдіктердің тұқым тастауы мүмкін және азып тозған учаскелер бұрынғы өнімділігін қалпына келтіре алады.

Жайылымдық процесті реттеу, жайылымның айдау кезектілігі, тыңайтқыштар, өсімдіктерді себу жайылымдардың жалпы өнімділігін арттырады және олардың сақталуын қамтамасыз етеді.

Ақтоғай ауылдық округі бойынша ауылшаруашылығы малдарын қамтамасыз ету үшін барлығы 140795 гектар жайылымдық жерлер бар. Елді мекен шегінде 38748 гектар жайылым бар.

Ақтоғай ауылдық округінде мал айдауға арналған сервитуттар орнатылмаған.

Жоғарыда баяндалғанның негізінде, Қазақстан Республикасының "Жайылымдар туралы" Заңының 15 бабына сәйкес жергілікті халықтың мұқтаждығы үшін (Қотыртас ауылы, Ақтанбатыр ата ауылы, Қорғанжар ауылы,) ауылшаруашылығы жануарларының аналық (сауын) мал басын ұстау бойынша елді мекеннің 38748 гектар бар жайылымдық алқаптарында, жүктеме нормасы 10 гектар/бас болғанда қажеттілік туындамайды.

Жүктеме нормасы ірі қара мал басына 15 гектар/бас, қой мен ешкілер – 3 гектар/бас, жылқы – 18 гектар/бас, түйе – 23 гектар/бас болғанда жергілікті халықтың басқа ауылшаруашылығы малдарын жаю бойынша жайылымдық жерлердің 22430 гектар көлемінде қажеттілік бар.

Қажеттілік:

ірі қара мал үшін – $1198 \text{ бас} \times 15 \text{ гектар/бас} = 17970 \text{ гектар}$;

қой мен ешкілер үшін – $2630 \text{ бас} \times 3 \text{ гектар/бас} = 7890 \text{ гектар}$;

жылқы үшін – $1934 \text{ бас} \times 18 \text{ гектар/бас} = 34812 \text{ гектар}$;

түйе үшін – $22 \text{ бас} \times 23 \text{ гектар/бас} = 506 \text{ гектар}$.

$17970 + 7890 + 34812 + 506 = 61178 \text{ гектар}$.

Жайылым алқаптарының қалыптасқан 22430 гектар көлемінде қажеттілігін ауданның босалқы жер қоры есебінен толықтыру қажет.

Ақтоғай ауылдық округі аумағындағы жер учаскелерінің меншік иелері тізімі

№ 1 кесте

№	Ж е р учаскелерін ж е р пайдаланушы лардың атауы	Жайылым алаңы, (га)	Түрлері бойынша малдың болуы, (бас)			
			ІҚМ	ҰМҚ	жылқы	түйе
1	"АМАНАЙ" Ш/Қ	2003	0	0	198	0
2	"АСЫЛХАН" Ш/Қ.	1415	343	0	0	0

3	"БАЙЖАН" Ш/Қ	2556	0	56	126	10
4	"ҚЫЗЫЛ САЗ" Ш/Қ	1800	131	0	30	0
5	"БОСТАНДЫҚ" Ш/Қ	200	0	0	94	0
6	"ҒАСЫР" Ш/Қ	1780	0	0	52	0
7	"ҚАЙЫРКЕН" Ш/Қ	500	14	0	124	0
8	"ҚАРАҒАЙЛЫ" Ш/Қ	1018	0	0	22	0
9	"АБАТ" Ш/Қ	1885	0	0	0	
10	"ҚОНЫСБАЙ" Ш/Қ	2081	16	30	94	0
11	"МАХАМБЕТ АЛИН" Ш/Қ	430	0	0	92	0
12	"ТҰРҒАНБАЕВ" Ш/Қ	214	3	7	16	0
113	"ЫНТЫМАҚ" Ш/Қ	1506	19	23	79	0
114	"НҰРЛЫБЕК" Ш/Қ	4400	0	0	0	0
115	"ТЕРТ" Ш/Қ	1200	0	0	226	0
116	"БЕРЕКЕ" Ш/Қ	2806	32	27	172	0
117	"АЙДАНА" Ш/Қ	2500	190	0	98	10
	Барлығы	28294	748	143	1423	20

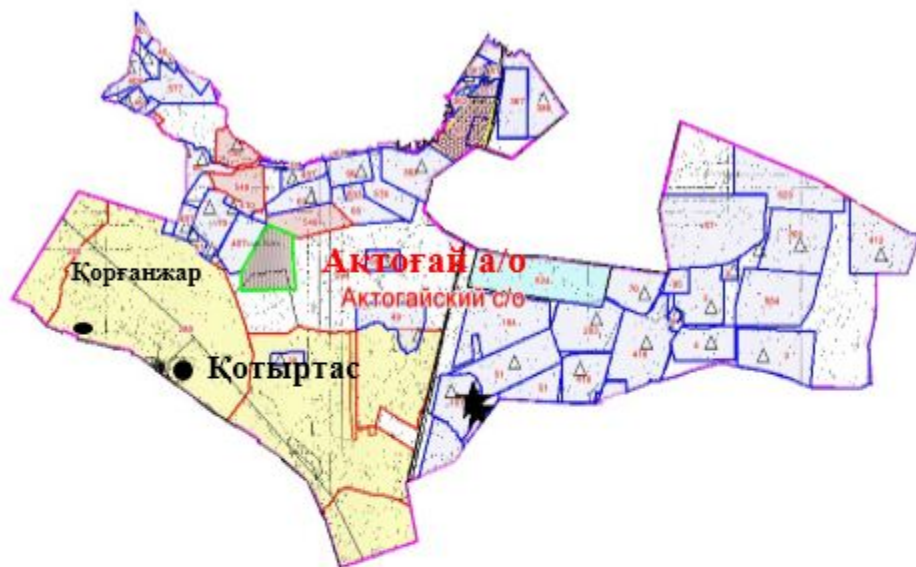
кестенің жалғасы

Жайылымға қажеттілік нормасы 1 бас, (га)				Жайылымдардың қажеттілігі, (га)					Артық жайылымдар, (га)
ІҚМ	ҰМҚ	жылқы	түйе	ІҚМ	ҰМҚ	жылқы	түйе	жиыны (га)	
15	3	18	23	0	0	3564	0	3564	-1561
15	3	18	23	5145	0	0	0	5145	-3730
15	3	18	23	0	168	2268	230	2666	-110
15	3	18	23	1965	0	540	0	2505	-705
15	3	18	23	0	0	1692	0	1692	-1492
15	3	18	23	0	0	936	0	936	844
15	3	18	23	210	0	2232	0	2442	-1942
15	3	18	23	0	0	396	0	396	622

Жайылымдардың қажеттілігі, (га)					Жайылымдар ды бөлу	Қажеттіліктің қамтамасыз етілуі, %
ІҚМ	ҰҚМ	жылқы	түйе	Қорытынды (га)		
16110	6717	33642	230	56699		
1185	714	666	0	2565		
675	459	504	276	1914		
17970	7890	34812	506	61178		

Ақтоғай ауылдық округінде
жайылымдарды басқару және оларды
пайдалану жөніндегі 2023-2024
жылдарға арналған жоспарға 1
қосымша

Құқық белгілейтін құжаттар негізінде жер санаттары, жер учаскелерінің меншік иелері және жер пайдаланушылар бөлінісінде Ақтоғай ауылдық округі аумағында жайылымдардың орналасу схемасы (картасы)

Шартты белгілер:

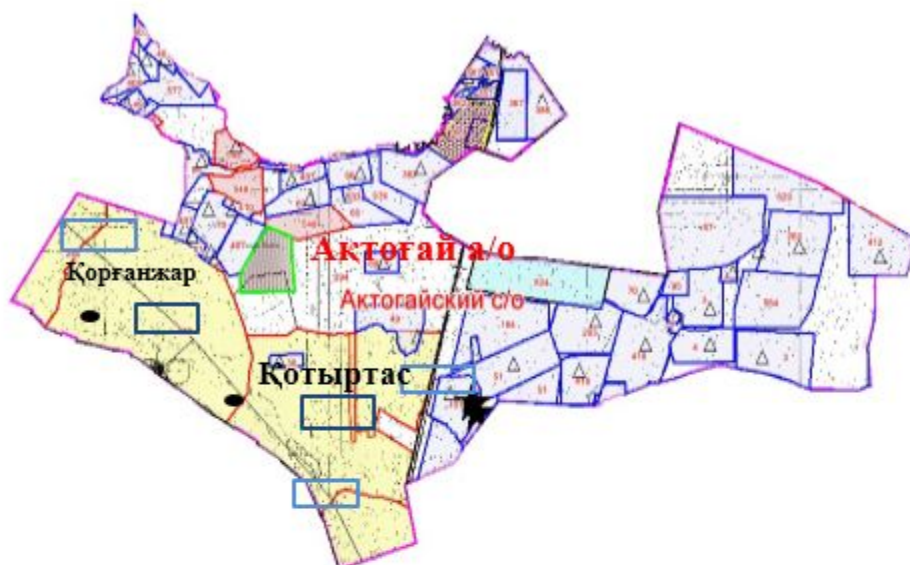
Ауылдық округтің шекарасы

Елді мекендер жерлері санатындағы жайылымдар

Ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлері санатындағы жайылымдар

Ақтоғай ауылдық округінде
жайылымдарды басқару және оларды

Жайылым айналымдарының қолайлы схемалары

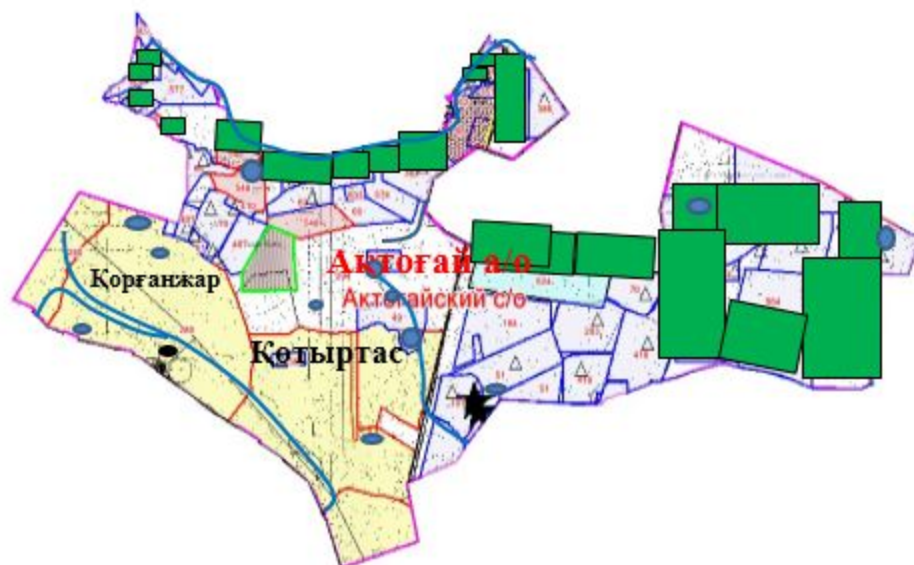

Шартты белгілер:

- Ауылдық округтің шекарасы
- Елді мекендер жерлері санатындағы жайылымдар
- Ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлері санатындағы жайылымдар
- Күз, қыс айларында пайдаланылатын жайылымдық жерлер
- Көктем, жаз айларында пайдаланылатын жайылымдық жерлер

Ақтоғай ауылдық округінде
жайылымдарды басқару және оларды
пайдалану жөніндегі 2023-2024
жылдарға арналған жоспарға 3
қосымша

Жайылымдардың, оның ішінде маусымдық, жайылымдық инфрақұрылым объектілерінің
сыртқы және ішкі шекаралары мен алаңдары белгіленген картасы

Шартты белгілер:

Ауылдық округтің шекарасы

Елді мекендер жерлері санатындағы жайылымдар

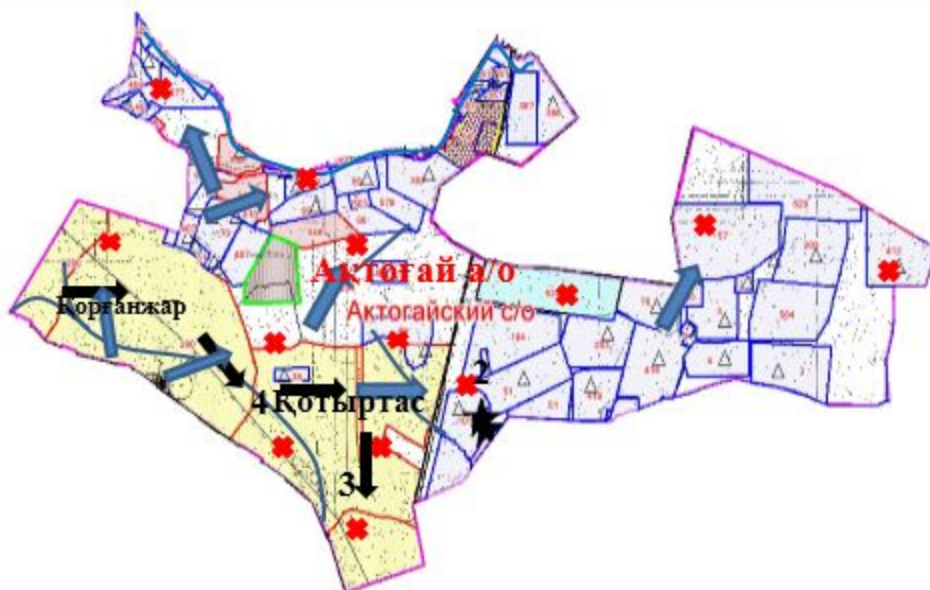
Ішкі және сыртқы шекаралардағы маусымдық жайылымдар учаскелері

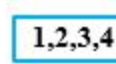
Негізгі су көздері (өзендер, көлдер, тоғандар және тағы басқалары)

Ақтоғай ауылдық округінде
жайылымдарды басқару және оларды
пайдалану жөніндегі 2023-2024
жылдарға арналған жоспарға 4
қосымша

Жайылым пайдаланушылардың су тұтыну нормасына сәйкес жасалған су көздеріне (көлдерге, өзендерге, тоғандарға, апандарға, суару немесе суландыру арналарына, құбырлы немесе шахта құдықтарына) қол жеткізу схемасы

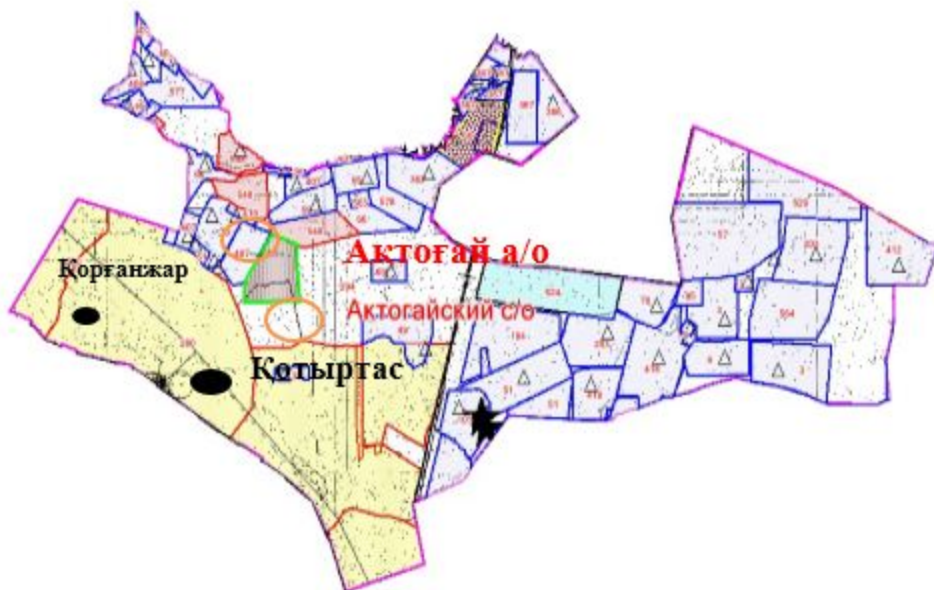

Шартты белгілер:

- Ауылдық округтің шекарасы
- Елді мекендер жерлері санатындағы жайылымдар
- Көлдер, өзендер, мал суару орындары және басқа да көздер
- Табиғи жайылымдар
- Жайылым айналымдары №
- Жайылымдық инфрақұрылым объектісі
- Ауыл шаруашылығы жануарларын жаю және жылжытудың маусымдық маршруттары
- Жайылым пайдаланушылардың су көздеріне қол жеткізу маршруты

Актоғай ауылдық округінде
жайылымдарды басқару және оларды
пайдалану жөніндегі 2023-2024
жылдарға арналған жоспарға 5
қосымша

Жайылымдары жоқ жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу және оны берілетін жайылымдарға ауыстыру схемасы

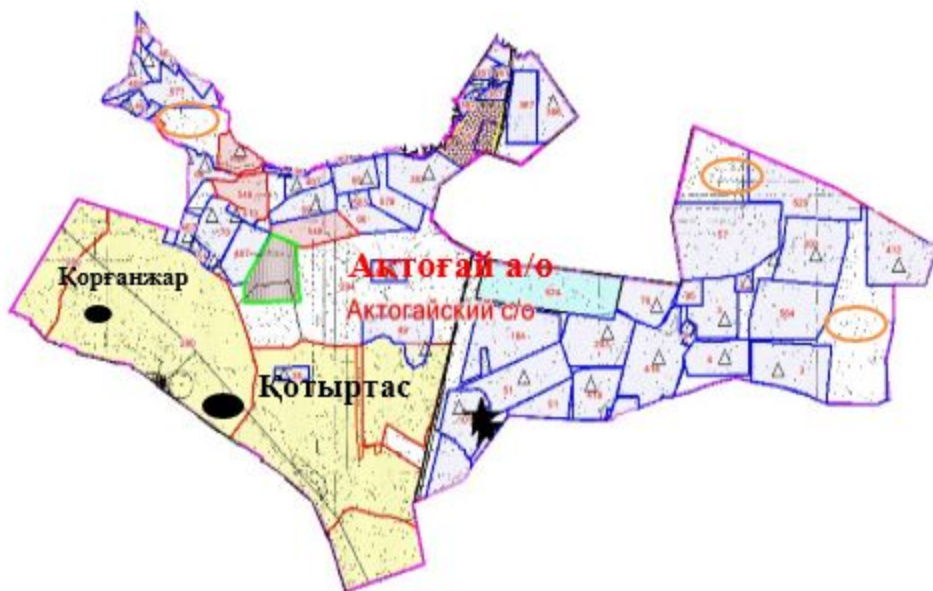
Шартты белгілер:

Жайылымдары жоқ жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу және оны берілетін жайылымдарға ауыстыру схемасы

Актоғай ауылдық округінде
жайылымдарды басқару және оларды
пайдалану жөніндегі 2023-2024
жылдарға арналған жоспарға 6
қосымша

Ауылда, ауылдық округте орналасқан жеке және (немесе) заңды тұлғалардың жайылымдармен қамтамасыз етілмеген ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын шалғайдағы жайылымдарға орналастыру схемасы

Шартты белгілер:

Жайылымдармен қамтамасыз етілмеген жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын шалғайдағы жайылымдарда орналастыру схемасы

Ақтоғай ауылдық округінде
жайылымдарды басқару және оларды
пайдалану жөніндегі 2023-2024
жылдарға арналған жоспарға 7
қосымша

**Ауыл шаруашылығы жануарларын жаю мен қозғалудың маусымдық бағыттарын
белгілейтін жайылымдарды пайдалану жөніндегі күнтізбелік кесте**

№	Ауылдық округ атауы	2023 жылғы қоршаулар саны				2024 жылғы қоршаулар саны			
		1	2	3	4	1	2	3	4
1	Ақтоғай	КЖМ	ЖМ	ДҚ	ЖКМ	КЖМ	ЖМ	ЖКМ	ДҚ

Ескерту: аббревиатуралардың толық жазылуы:

КЖМ –көктемгі-жазғы маусым;

ЖКМ – жазғы-күзгі маусым;

ЖМ – жазғы маусым;

ДҚ – демалушы қоршау

Шалқар аудандық мәслихатының 2023
жылғы 24 сәуірдегі № 9 шешіміне 3
қосымша

**Бершүгір ауылдық округінде жайылымдарды басқару және оларды пайдалану жөніндегі
2023-2024 жылдарға арналған жоспар**

Осы Бершүгір ауылдық округінде жайылымдарды басқару және оларды пайдалану жөніндегі 2023-2024 жылдарға арналған жоспар (бұдан әрі - Жоспар) Қазақстан Республикасының "Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы" Заңына, Қазақстан Республикасының "Жайылымдар туралы" Заңына, Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің орынбасары-Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрінің 2017 жылғы 24 сәуірдегі №173 "Жайылымдарды ұтымды пайдалану қағидаларын бекіту туралы" бұйрығына (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу Тізілімінде №15090 тіркелген), Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2015 жылғы 14 сәуірдегі № 3-3/332 "Жайылымдардың жалпы алаңына түсетін жүктеменің шекті рұқсат етілетін нормасын бекіту туралы" бұйрығына (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу Тізілімінде № 11064 тіркелген) сәйкес әзірленді.

Жоспар жайылымдарды ұтымды пайдалану, жемшөпке қажеттілікті тұрақты қамтамасыз ету және жайылымдардың тозуы процестерін болғызбау мақсатында қабылданады және ауыл шаруашылығы жануарларын жаю дәстүрі ескеріледі.

Жоспар құрамында:

1) құқық белгілейтін құжаттар негізінде жер санаттары, жер учаскелерінің меншік иелері және жер пайдаланушылар бөлінісінде Бершүгір ауылдық округі аумағында жайылымдардың орналасу схемасы (картасы) (1 қосымша);

2) жайылым айналымдарының қолайлы схемалары (2 қосымша);

3) Жайылымдардың, оның ішінде маусымдық, жайылымдық инфрақұрылым объектілерінің сыртқы және ішкі шекаралары мен алаңдары белгіленген картасы (3 қосымша);

4) жайылым пайдаланушылардың су тұтыну нормасына сәйкес жасалған су көздеріне (көлдерге, өзендерге, тоғандарға, апандарға, суару немесе суландыру арналарына, құбырлы немесе шахта құдықтарына) қол жеткізу схемасы (4 қосымша);

5) жайылымдары жоқ жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу және оны берілетін жайылымдарға ауыстыру схемасы (5 қосымша);

6) Ауылда, ауылдық округте орналасқан жеке және (немесе) заңды тұлғалардың жайылымдармен қамтамасыз етілмеген ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын шалғайдағы жайылымдарға орналастыру схемасы (6 қосымша);

7) ауыл шаруашылығы жануарларын жаю мен қозғалудың маусымдық бағыттарын белгілейтін жайылымдарды пайдалану жөніндегі күнтізбелік кесте (7 қосымша);

8) тиісті әкімшілік-аумақтық бірлікте жайылымдарды ұтымды пайдалану үшін қажетті өзге де талаптарды қамтиды.

Жоспар жайылымдарды геоботаникалық зерттеп-қараудың жай-күйі туралы мәліметтер, ветеринариялық-санитариялық объектілер туралы мәліметтер, иелерін – жайылым пайдаланушыларды, жеке және (немесе) заңды тұлғаларды көрсете отырып,

ауыл шаруашылығы жануарлары мал басының саны туралы деректер, ауыл шаруашылығы жануарларының түрлері мен жыныстық жас топтары бойынша қалыптастырылған үйірлердің, отарлардың, табындардың саны туралы деректер, шалғайдағы жайылымдарда жаю үшін ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын қалыптастыру туралы мәліметтер, екпе және аридтік жайылымдарда ауыл шаруашылығы жануарларын жаю ерекшеліктері, малды айдап өтуге арналған сервитуттар туралы мәліметтер, мемлекеттік органдар, жеке және (немесе) заңды тұлғалар берген өзге де деректер ескеріле отырып қабылданған.

Әкімшілік-аумақтық бөлініс бойынша Бершүгір ауылдық округінде 3 ауылдық елді мекендер бар.

Бершүгір ауылдық округі аумағының жалпы көлемі 153308 гектар, оның ішінде шабындық - 200 гектар, жайылым жерлері – 141905 гектар, 11203 гектар - басқа алаптар.

Жер санаттары бойынша:

ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлер – 30839 гектар;

елді мекендердің жері – 20790 гектар;

қордағы жерлер – 101679 гектар болып бөлінеді.

Табиғи жағдайлар бойынша Бершүгір ауылдық округінің аумағы агроклиматтық көрсеткіш бойынша құрғақ далалық зонаға жатады, қатал ұзақ қыста, қысқа қалыпты ыстық жазда, қыстың және жаз температураларының күрт қарама-қайшылықтарымен, жылдық жауын-шашынның аз мөлшерімен, құрғақшылықпен сипатталады. Өсімдік жамылғысы әртүрлі, селеулі-бетегелі жусанды және бетегелі-жусанды, тобылғы-қараған бұталы өсімдіктер. Топырағы қызыл қоңыр, қоңыр, аз гумусты. Бершүгір ауылдық округінің кей аумақтары жайпақ-еңісті жазықтан, өзендер аңғарынан, қатты жырылған жыралардан құралған. Өсімдік жамылғысы тұрақты емес және жеткіліксіз ылғалданған жағдайда, жалпы жазықтық сипатты және аздаған қанық түрлерімен ерекшеленді. Жер оты көктемгі-жазғы-күзгі жайылым ретінде қолданылады, жер бедерінің жағдайына қарай шөп шабуға да болады. Жайылымды тиімді пайдалану, тозуының алдын алу әрбір малды оған қолданылатын шөптің қажеттілігіне қарай орналастыру болып табылады. Ал Бершүгір ауылдық округі жайылымдарына жалпы сипаттама жасайтын болсақ, олардың өнімділігі тұрақты емес, жауын-қардың аз-көптігіне қарап әр жылдарда өзгеріп отырады. Шөбінің өнімділігі жылдың ауа райының жағдайына қарай, гектарына 1,0 центнерден 2 центнерге дейін болады. Жайылым шөбінің аздығы және маусымдап пайдаланылатын жайылымдардың бытыраңқылығы себепті малды алыстағы көктемгі, жазғы және күзгі-қысқы жайылымдарға жаюды керек етеді. Кей жылдары қыстың жұмсақтығына қарай шаруашылық құрылымдардың малдары көбіне жайылымда болады.

2023 жылдың 1 қаңтарына Бершүгір ауылдық округінде (халықтың жеке ауласы) ірі қара мал 1470 бас, оның ішінде аналық мал басы 950 бас, 2996 қой мен ешкілер, 215 бас жылқы және 8 бас түйе бар. Оның ішінде:

Бершүгір ауылында: ірі қара мал 958 бас, оның ішінде аналық мал 688 бас, қой мен ешкілер 1523 бас, жылқы 155 бас.

Жайылым көлемі 10947 гектарды құрайды.

Алабас ауылында: ірі қара мал 389 бас, оның ішінде аналық мал 187 бас, қой мен ешкілер 717 бас, жылқы 4 бас.

Жайылым көлемі 6259 гектарды құрайды.

Сарысай ауылында: ірі қара мал 123 бас, оның ішінде аналық мал 75 бас, қой мен ешкілер 756 бас, жылқы 56 бас және 8 бас түйе.

Жайылым көлемі 2940 гектарды құрайды.

Бершүгір ауылдық округінің шаруа қожалықтарындағы мал басы: ірі қара мал 500 бас, қой мен ешкілер 704 бас, жылқы 285 басты құрайды.

Шаруа қожалықтарының жайылым алаңы 30525 гектарды құрайды. Жайылым қажеттілігі жоқ.

Бершүгір ауылдық округінде 1 мал дәрігерлік пункті, 1 мал көміндісі бар.

Жайылымдық жемшөп жануарлар рационының едәуір бөлігін құрайды. Шөпте азыққа қарағанда әлдеқайда көп қоректік заттар бар. Малды жайылымда ұстау жақсы дамуына ықпал етеді және жануарлардың өсуін күшейтеді, сау төл алу үшін қолайлы жағдайлар жасалады. Бершүгір ауылдық округінде табиғи жайылымдардың маусымдық сипаты айқын байқалады. Бершүгір ауылдық округі аумағында мәдени және аридтік жайылымдар жоқ. Барлық жайылымдар саны мен мөлшері жайылымның шығымдылығына, мал санына және жасыл шөпті азықтандыру нормаларына байланысты учаскелерге (қоршауларға) бөлінеді. Бершүгір ауылдық округі маңындағы жайылымдарды тыныстандырып, демалдыру үшін маусымдық жайылымдарды көшпелі жолмен дәстүрлі пайдаланған жөн, ал алыс маусымдық жайылымдарда алдын ала белгіленген учаскелерде мал жаю керек. Жайылымдарды тиімді пайдалану оны пайдалану мерзімінің түрлі схемасын кезектестіру жолымен жүргізіледі. Жайылым айналымы деп табиғи жайылымдарды бір жылдан бастап жақсартуға бағытталған немесе оның өнімділігін төмендетпей бірнеше жылдан кейін қайталанатын шаралар жүйесі түсініледі. Жалпы, жайылым айналымы мен қоршаған ортаны пайдалану жүйесін қолдану, маусымдар бойынша кезектестіру, өсімдіктердің өнімділігін сақтауға мүмкіндік береді.

Бершүгір ауылдық округіндегі кең таралған бетеге, селеу, жусан мен әртүрлі шөптерден тұратын жайылымдар үшін барынша қолайлысы жыл сайын ретімен, жылдың барлық маусымында мал жайып, кезек-кезек 4-белдеулі жайылым айналымын жасау. Әрбір малды қоршап бағатын учаскелер жыл бойы тек бір маусым пайдалануы тиіс, егер учаске көктемде пайдаланылса, келесі жылы бұл учаске жазда, ал келесі

жылы күзде пайдалануы тиіс. Тек осы жағдайда ғана жайылымдық өсімдіктердің тұқым тастауы мүмкін және азып тозған учаскелер бұрынғы өнімділігін қалпына келтіре алады.

Жайылымдық процесті реттеу, жайылымның айдау кезектілігі, тыңайтқыштар, өсімдіктерді себу жайылымдардың жалпы өнімділігін арттырады және олардың сақталуын қамтамасыз етеді.

Бершүгір ауылдық округі бойынша ауылшаруашылығы малдарын қамтамасыз ету үшін барлығы 141905 гектар жайылымдық жерлер бар. Елді мекен шегінде 20146 гектар жайылым бар.

Бершүгір ауылдық округінде мал айдауға арналған сервитуттар орнатылмаған.

Жоғарыда баяндалғанның негізінде, Қазақстан Республикасының "Жайылымдар туралы" Заңының 15 бабына сәйкес жергілікті халықтың мұқтаждығы үшін (Бершүгір ауылы, Алабас ауылы, Сарысай ауылы,) ауылшаруашылығы жануарларының аналық (сауын) мал басын ұстау бойынша елді мекеннің 20146 гектар бар жайылымдық алқаптарында, жүктеме нормасы 10 гектар/бас болғанда қажеттілік туындамайды.

Жүктеме нормасы ірі қара мал басына 15 гектар/бас, қой мен ешкілер – 3 гектар/бас, жылқы – 18 гектар/бас, түйе – 23 гектар/бас болғанда жергілікті халықтың халықтың басқа ауылшаруашылығы малдарын жаю бойынша жайылымдық жерлердің 14946 гектар көлемінде қажеттілік бар.

Қажеттілік:

ірі қара мал үшін – $1470 \text{ бас} \times 15 \text{ гектар/бас} = 22050 \text{ гектар}$;

қой мен ешкілер үшін – $2996 \text{ бас} \times 3 \text{ гектар/бас} = 8988 \text{ гектар}$;

жылқы үшін – $215 \text{ бас} \times 18 \text{ гектар/бас} = 3870 \text{ гектар}$;

түйе үшін – $8 \text{ бас} \times 23 \text{ гектар/бас} = 184 \text{ гектар}$.

$22050 + 8988 + 3870 + 184 = 35092 \text{ гектар}$.

Жайылым алқаптарының қалыптасқан 14946 гектар көлемінде қажеттілігін ауданның босалқы жер қоры есебінен толықтыру қажет.

Бершүгір ауылдық округі аумағындағы жер учаскелерінің меншік иелері тізімі

№ 1 кесте

№	Ж е р учаскелерін ж е р пайдаланушы лардың атауы	Жайылым алаңы, (га)	Түрлері бойынша малдың болуы, (бас)			
			ІҚМ	ҰМҚ	жылқы	түйе
1	" АЛИПАТША " ШҚ	3600	77	0	0	0
2	АЙЫРТАУ ШҚ	2280	0	0	20	0

3	АМАНТАЙ ШҚ	600	0	0	20	0
4	"БАСТАУ" ШҚ	599	12	0	171	0
5	"БОЛАШАҚ" ШҚ	999	20	0	235	0
6	"ЕРЖАН" ШҚ	998	12	29	73	0
7	"ЖАНДОС" ШҚ	215	0	22	99	0
8	"ӘМІРЕ" ШҚ	1148	0	0	29	0
9	"БІРМӘН" ШҚ	1100	7	36	12	0
10	"ФАРИЗА" ШҚ	520	17	0	0	0
11	"ШЫНБЕРГЕН" ШҚ	2200	0	0	109	0
12	"АБЫЛХАН" ШҚ	3000	7	10	0	0
13	"ДОСЫМ" ШҚ	799	62	0	0	0
14	"МИРЖАН" ШҚ	1350	56	16	6	0
15	"РУСЛАН" ШҚ	600	4	30	0	0
16	"БЕКЖАН" ШҚ	1700	0	61	113	0
17	"МИРАС" ШҚ	1494	160	0	67	0
18	"ҚҰЛАМАН" ШҚ	2421	110	171	56	0
19	"ШЫНТАС" ШҚ	500	10	28	18	0
20	"САНЖАР САЯН" ШҚ	978	0	0	0	0
	Барлығы	27101	554	403	1028	0

кестенің жалғасы

Жайылымға қажеттілік нормасы 1 бас, (га)				Жайылымдардың қажеттілігі, (га)				Артық жайылымдар, (га)
ІҚМ	ҰМҚ	жылқы	түйе	ІҚМ	ҰМҚ	жылқы	түйе	
15	3	18	23	1155	0	0	0	2445
15	3	18	23	0	0	360	0	1920
15	3	18	23	0	0	360	0	240
15	3	18	23	180	0	3078	0	-2659

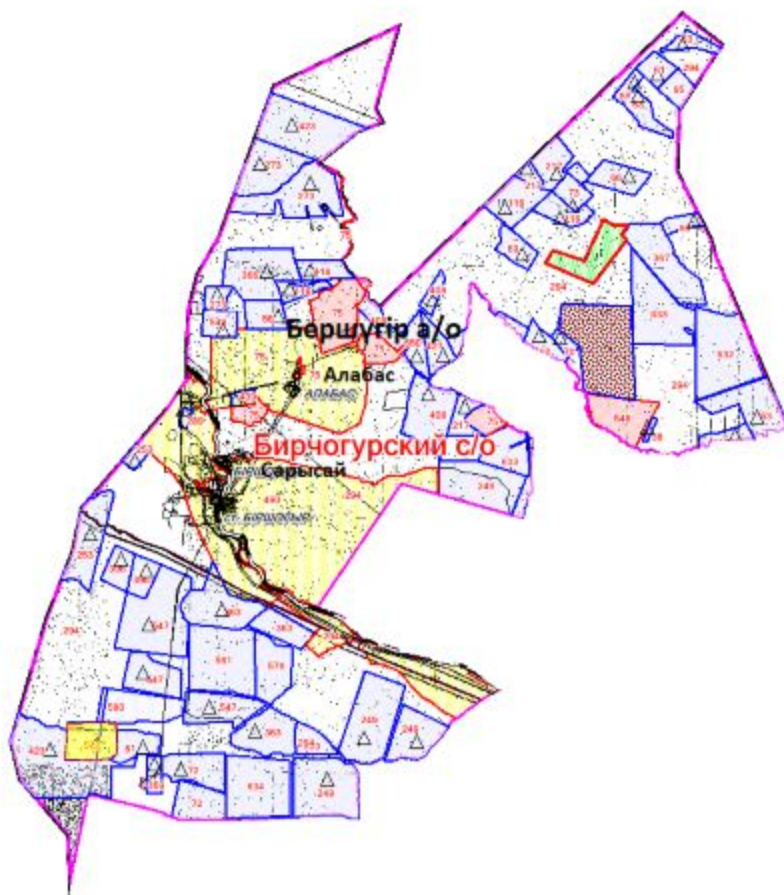
3	Сарысай а	123	756	56	8	15	3	18	23
	Барлығы	1470	2996	215	8	15	3	18	23

кестенің жалғасы

Жайылымдардың қажеттілігі, (га)					Жайылымдар ды бөлу	Қажеттіліктің қамтамасыз етілуі, %
ІҚМ	ҰҚМ	жылқы	түйе	Қорытынды (га)		
14730	4569	2790	0	22089		
5835	2151	72	0	8058		
1845	2268	1008	184	5305		
22050	8988	3870	184	35092		

Бершүгір ауылдық округінде
жайылымдарды басқару және оларды
пайдалану жөніндегі 2023-2024
жылдарға арналған жоспарға 1
қосымша

Құқық белгілейтін құжаттар негізінде жер санаттары, жер учаскелерінің меншік иелері және жер пайдаланушылар бөлінісінде Бершүгір ауылдық округі аумағында жайылымдардың орналасу схемасы (қартасы)

Шартты белгілер:

Ауылдық округтің шекарасы

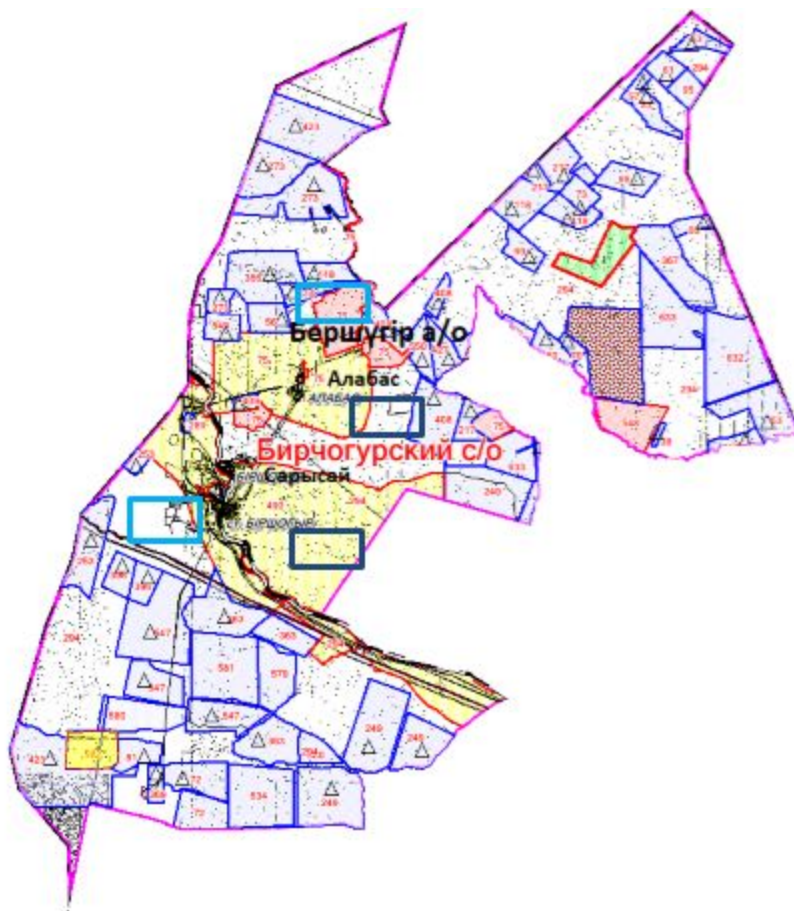
Елді мекендер жерлері санатындағы жайылымдар

Ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлері санатындағы жайылымдар

Бершүгір ауылдық округінде
жайылымдарды басқару және оларды
пайдалану жөніндегі 2023-2024
жылдарға арналған жоспарға 2
қосымша

Жайылым айналымдарының қолайлы схемалары

Шартты белгілер:

Ауылдық округтің шекарасы

Елді мекендер жерлері санатындағы жайылымдар

Ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлері санатындағы жайылымдар

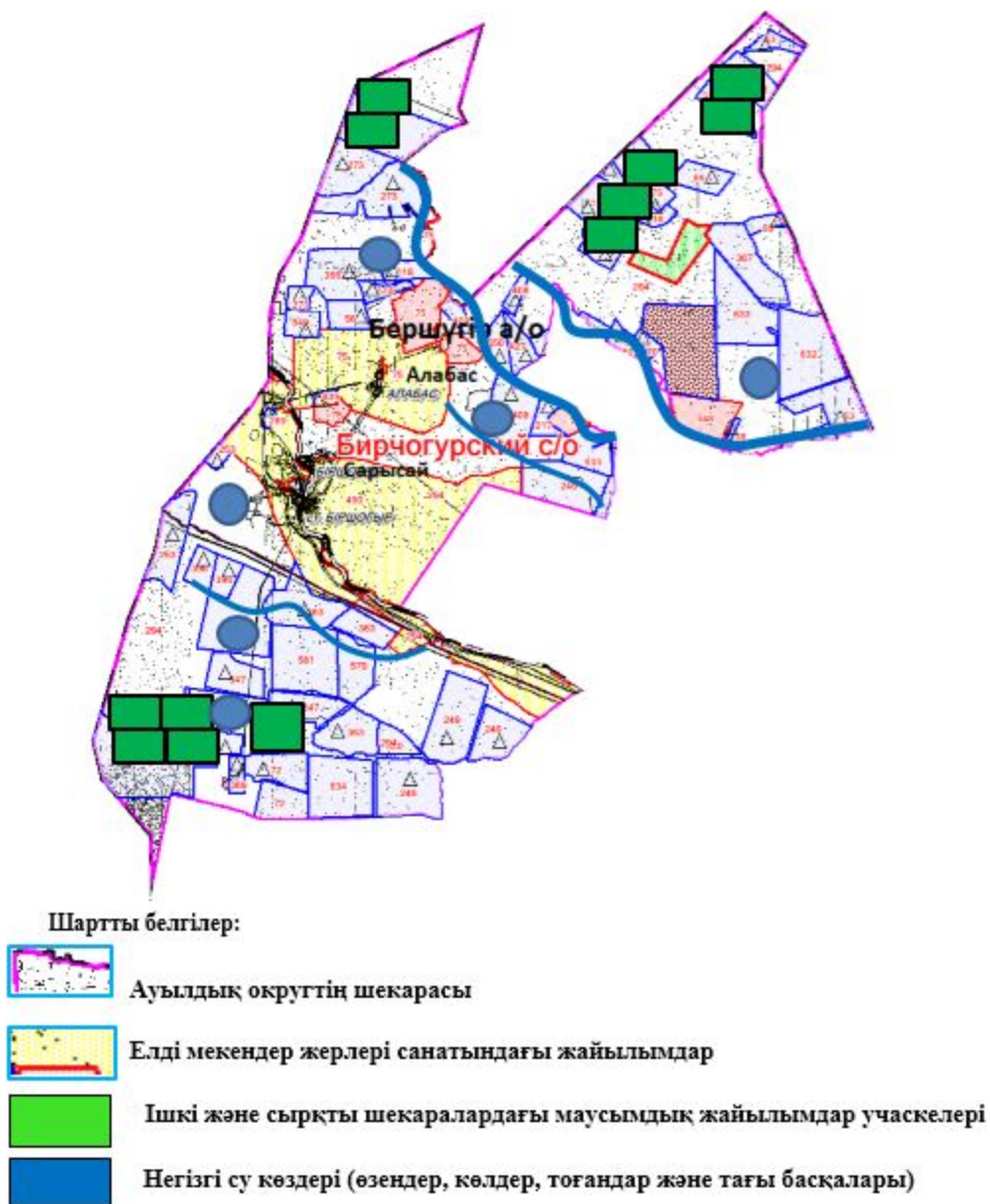
Күз, қыс айларында пайдаланылатын жайылымдық жерлер

Көктем, жаз айларында пайдаланылатын жайылымдық жерлер

Бершүгір ауылдық округінде
жайылымдарды басқару және оларды
пайдалану жөніндегі 2023-2024
жылдарға арналған жоспарға 3
қосымша

Жайылымдардың, оның ішінде маусымдық, жайылымдық инфрақұрылым объектілерінің
сыртқы және ішкі шекаралары мен алаңдары белгіленген картасы

Бершүгір ауылдық округінде
жайылымдарды басқару және оларды
пайдалану жөніндегі 2023-2024
жылдарға арналған жоспарға 4
қосымша

Жайылым пайдаланушылардың су тұтыну нормасына сәйкес жасалған су көздеріне (көлдерге, өзендерге, тоғандарға, апандарға, суару немесе суландыру арналарына, құбырлы немесе шахта құдықтарына) қол жеткізу схемасы

Шартты белгілер:

Ауылдық округтің шекарасы

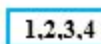
Елді мекендер жерлері санатындағы жайылымдар

Көлдер, өзендер, мал суару орындары және басқа да көздер

Табиғи жайылымдар

Жайылым айналымдары №

Жайылымдық инфрақұрылым объектісі

Ауыл шаруашылығы жануарларын жаю және жылжытудың маусымдық маршруттары

Жайылым пайдаланушылардың су көздеріне қол жеткізу маршруты

Бершүгір ауылдық округінде
жайылымдарды басқару және оларды
пайдалану жөніндегі 2023-2024
жылдарға арналған жоспарға 5
қосымша

Жайылымдары жоқ жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу және оны берілетін жайылымдарға ауыстыру схемасы

Шартты белгілер:

Жайылымдары жоқ жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу және оны берілетін жайылымдарға ауыстыру схемасы

Бершүгір ауылдық округінде
жайылымдарды басқару және оларды
пайдалану жөніндегі 2023-2024
жылдарға арналған жоспарға 6
қосымша

Ауылда, ауылдық округте орналасқан жеке және (немесе) заңды тұлғалардың жайылымдармен қамтамасыз етілмеген ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын шалғайдағы жайылымдарға орналастыру схемасы

Шартты белгілер:

Жайылымдармен қамтамасыз етілмеген жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын шалғайдағы жайылымдарда орналастыру схемасы

Бершүгір ауылдық округінде
жайылымдарды басқару және оларды
пайдалану жөніндегі 2023-2024
жылдарға арналған жоспарға 7
қосымша

**Ауыл шаруашылығы жануарларын жаю мен қозғалудың маусымдық бағыттарын
белгілейтін жайылымдарды пайдалану жөніндегі күнтізбелік кесте**

№	Ауылдық округ атауы	2023 жылғы қоршаулар саны				2024 жылғы қоршаулар саны			
		1	2	3	4	1	2	3	4
1	Бершүгір	КЖМ	ЖМ	ДҚ	ЖКМ	КЖМ	ЖМ	ЖКМ	ДҚ

Ескерту: аббревиатуралардың толық жазылуы:

КЖМ –көктемгі-жазғы маусым;

ЖКМ – жазғы-күзгі маусым;

ЖМ – жазғы маусым;

ДҚ – демалушы қоршау

Шалқар аудандық мәслихатының 2023
жылғы 24 сәуірдегі № 9 шешіміне 4
қосымша

Бозой ауылдық округінде жайылымдарды басқару және оларды пайдалану жөніндегі 2023-2024 жылдарға арналған жоспар

Осы Бозой ауылдық округінде жайылымдарды басқару және оларды пайдалану жөніндегі 2023-2024 жылдарға арналған жоспар (бұдан әрі - Жоспар) Қазақстан Республикасының "Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы" Заңына, Қазақстан Республикасының "Жайылымдар туралы" Заңына, Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің орынбасары-Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрінің 2017 жылғы 24 сәуірдегі №173 "Жайылымдарды ұтымды пайдалану қағидаларын бекіту туралы" бұйрығына (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу Тізілімінде №15090 тіркелген), Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2015 жылғы 14 сәуірдегі №3-3/332 "Жайылымдардың жалпы алаңына түсетін жүктеменің шекті рұқсат етілетін нормасын бекіту туралы" бұйрығына (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу Тізілімінде №11064 тіркелген) сәйкес әзірленді.

Жоспар жайылымдарды ұтымды пайдалану, жемшөпке қажеттілікті тұрақты қамтамасыз ету және жайылымдардың тозуы процестерін болғызбау мақсатында қабылданады және ауыл шаруашылығы жануарларын жаю дәстүрі ескеріледі.

Жоспар құрамында:

1) құқық белгілейтін құжаттар негізінде жер санаттары, жер учаскелерінің меншік иелері және жер пайдаланушылар бөлінісінде Бозой ауылдық округі аумағында жайылымдардың орналасу схемасы (картасы) (1 қосымша);

2) жайылым айналымдарының қолайлы схемалары (2 қосымша);

3) Жайылымдардың, оның ішінде маусымдық, жайылымдық инфрақұрылым объектілерінің сыртқы және ішкі шекаралары мен алаңдары белгіленген картасы (3 қосымша);

4) жайылым пайдаланушылардың су тұтыну нормасына сәйкес жасалған су көздеріне (көлдерге, өзендерге, тоғандарға, апандарға, суару немесе суландыру арналарына, құбырлы немесе шахта құдықтарына) қол жеткізу схемасы (4 қосымша);

5) жайылымдары жоқ жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу және оны берілетін жайылымдарға ауыстыру схемасы (5 қосымша);

6) Ауылда, ауылдық округте орналасқан жеке және (немесе) заңды тұлғалардың жайылымдармен қамтамасыз етілмеген ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын шалғайдағы жайылымдарға орналастыру схемасы (6 қосымша);

7) ауыл шаруашылығы жануарларын жаю мен қозғалудың маусымдық бағыттарын белгілейтін жайылымдарды пайдалану жөніндегі күнтізбелік кесте (7 қосымша);

8) тиісті әкімшілік-аумақтық бірлікте жайылымдарды ұтымды пайдалану үшін қажетті өзге де талаптарды қамтиды.

Жоспар жайылымдарды геоботаникалық зерттеп-қараудың жай-күйі туралы мәліметтер, ветеринариялық-санитариялық объектілер туралы мәліметтер, иелерін – жайылым пайдаланушыларды, жеке және (немесе) заңды тұлғаларды көрсете отырып, ауыл шаруашылығы жануарлары мал басының саны туралы деректер, ауыл шаруашылығы жануарларының түрлері мен жыныстық жас топтары бойынша қалыптастырылған үйірлердің, отарлардың, табындардың саны туралы деректер, шалғайдағы жайылымдарда жаю үшін ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын қалыптастыру туралы мәліметтер, екпе және аридтік жайылымдарда ауыл шаруашылығы жануарларын жаю ерекшеліктері, малды айдап өтуге арналған сервитуттар туралы мәліметтер, мемлекеттік органдар, жеке және (немесе) заңды тұлғалар берген өзге де деректер ескеріле отырып қабылданған.

Әкімшілік-аумақтық бөлініс бойынша Бозой ауылдық округінде 3 ауылдық елді мекендер бар.

Бозой ауылдық округі аумағының жалпы көлемі 1076858 гектар, оның ішінде шабындық - 1100 гектар, жайылым жерлері – 816796 гектар, 258962 гектар - басқа алаптар.

Жер санаттары бойынша:

ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлер – 229331 гектар;

елді мекендердің жері – 102103 гектар;

қордағы жерлер – 974755 гектар болып бөлінеді.

Табиғи жағдайлар бойынша Бозой ауылдық округінің аумағы агроклиматтық көрсеткіш бойынша құрғақ далалық зонаға жатады, қатал ұзақ қыста, қысқа қалыпты ыстық жазда, қыстың және жаз температураларының күрт қарама-қайшылықтарымен, жылдық жауын-шашынның аз мөлшерімен, құрғақшылықпен сипатталады. Өсімдік жамылғысы әртүрлі, селеулі-бетегелі жусанды және бетегелі-жусанды, тобылғы-қараған бұталы өсімдіктер. Топырағы қызыл қоңыр, қоңыр, аз гумусты. Өсімдік жамылғысы тұрақты емес және жеткіліксіз ылғалданған жағдайда, жалпы жазықтық сипатты және аздаған қанық түрлерімен ерекшеленді. Жер оты көктемгі-жазғы-күзгі жайылым ретінде қолданылады, жер бедерінің жағдайына қарай шөп шабуға да болады. Жайылымды тиімді пайдалану, тозуының алдын алу әрбір малды оған қолданылатын шөптің қажеттілігіне қарай орналастыру болып табылады. Ал Бозой ауылдық округі жайылымдарына жалпы сипаттама жасайтын болсақ, олардың өнімділігі тұрақты емес, жауын-қардың аз-көптігіне қарап әр жылдарда өзгеріп отырады. Шөбінің өнімділігі жылдың ауа райының жағдайына қарай, гектарына 1,0 центнерден 2 центнерге дейін болады. Жайылым шөбінің аздығы және маусымдап пайдаланылатын жайылымдардың бытыраңқылығы себепті малды алыстағы көктемгі, жазғы және күзгі-қысқы жайылымдарға жаюды керек етеді. Кей жылдары қыстың жұмсақтығына қарай шаруашылық құрылымдардың малдары көбіне жайылымда болады.

2023 жылдың 1 қаңтарына Бозой ауылдық округінде (халықтың жеке ауласы) ірі қара мал 2500 бас, оның ішінде аналық мал басы 830 бас, 1295 қой мен ешкілер, 2461 бас жылқы және 1690 бас түйе бар. Оның ішінде:

Бозой ауылында: ірі қара мал 1920 бас, оның ішінде аналық мал 620 бас, қой мен ешкілер 850 бас, жылқы 1723 бас және 1038 бас түйе.

Жайылым көлемі 53142 гектарды құрайды.

Қаңбақты ауылында: ірі қара мал 479 бас, оның ішінде аналық мал 135 бас, қой мен ешкілер 347 бас, жылқы 560 бас және түйе 525 басты құрайды .

Жайылым көлемі 16524 гектарды құрайды.

Қоянқұлақ ауылында: ірі қара мал 101 бас, оның ішінде аналық мал 75 бас, қой мен ешкілер 98 бас, жылқы 178 бас және 127 бас түйе.

Жайылым көлемі 17639 гектарды құрайды.

Бозой ауылдық округінің шаруа қожалықтарындағы мал басы: ірі қара мал 3510 бас, қой мен ешкілер 1229 бас, жылқы 9787 бас, түйе 2245 басты құрайды.

Шаруа қожалықтарының жайылым алаңы 317887 гектарды құрайды. Жайылым қажеттілігі жоқ.

Бозой ауылдық округінде 1 мал дәрігерлік пункті, 1 мал көміндісі бар.

Жайылымдық жемшөп жануарлар рационының едәуір бөлігін құрайды. Шөпте азыққа қарағанда әлдеқайда көп қоректік заттар бар. Малды жайылымда ұстау жақсы дамуына ықпал етеді және жануарлардың өсуін күшейтеді, сау төл алу үшін қолайлы жағдайлар жасалады. Бозой ауылдық округінде табиғи жайылымдардың маусымдық сипаты айқын байқалады. Бозой ауылдық округі аумағында мәдени және аридтік жайылымдар жоқ. Барлық жайылымдар саны мен мөлшері жайылымның шығымдылығына, мал санына және жасыл шөпті азықтандыру нормаларына байланысты учаскелерге (қоршауларға) бөлінеді. Бозой ауылдық округі маңындағы жайылымдарды тыныстандырып, демалдыру үшін маусымдық жайылымдарды көшпелі жолмен дәстүрлі пайдаланған жөн, ал алыс маусымдық жайылымдарда алдын ала белгіленген учаскелерде мал жаю керек. Жайылымдарды тиімді пайдалану оны пайдалану мерзімінің түрлі схемасын кезектестіру жолымен жүргізіледі. Жайылым айналымы деп табиғи жайылымдарды бір жылдан бастап жақсартуға бағытталған немесе оның өнімділігін төмендетпей бірнеше жылдан кейін қайталанатын шаралар жүйесі түсініледі. Жалпы, жайылым айналымы мен қоршаған ортаны пайдалану жүйесін қолдану, маусымдар бойынша кезектестіру, өсімдіктердің өнімділігін сақтауға мүмкіндік береді.

Бозой ауылдық округіндегі кең таралған бетеге, селеу, жусан мен әртүрлі шөптерден тұратын жайылымдар үшін барынша қолайлысы жыл сайын ретімен, жылдың барлық маусымында мал жайып, кезек-кезек 4-белдеулі жайылым айналымын жасау. Әрбір малды қоршап бағатын учаскелер жыл бойы тек бір маусым пайдалануы тиіс, егер учаске көктемде пайдаланылса, келесі жылы бұл учаске жазда, ал келесі

жылы күзде пайдалануы тиіс. Тек осы жағдайда ғана жайылымдық өсімдіктердің тұқым тастауы мүмкін және азып тозған учаскелер бұрынғы өнімділігін қалпына келтіре алады.

Жайылымдық процесті реттеу, жайылымның айдау кезектілігі, тыңайтқыштар, өсімдіктерді себу жайылымдардың жалпы өнімділігін арттырады және олардың сақталуын қамтамасыз етеді.

Бозой ауылдық округі бойынша ауылшаруашылығы малдарын қамтамасыз ету үшін барлығы 816796 гектар жайылымдық жерлер бар. Елді мекен шегінде 87305 гектар жайылым бар.

Бозой ауылдық округінде мал айдауға арналған сервитуттар орнатылмаған.

Жоғарыда баяндалғанның негізінде, Қазақстан Республикасының "Жайылымдар туралы" Заңының 15 бабына сәйкес жергілікті халықтың мұқтаждығы үшін (Бозой ауылы, Қанбақты ауылы, Қоянқұлақ ауылы,) ауылшаруашылығы жануарларының аналық (сауын) мал басын ұстау бойынша елді мекеннің 87305 гектар бар жайылымдық алқаптарында, жүктеме нормасы 10 гектар/бас болғанда қажеттілік туындамайды.

Жүктеме нормасы ірі қара мал басына 15 гектар/бас, қой мен ешкілер – 3 гектар/бас, жылқы – 18 гектар/бас, түйе – 23 гектар/бас болғанда жергілікті халықтың басқа ауылшаруашылығы малдарын жаю бойынша жайылымдық жерлердің 37248 гектар көлемінде қажеттілік бар.

Қажеттілік:

ірі қара мал үшін – $2500 \text{ бас} \times 15 \text{ гектар/бас} = 37500 \text{ гектар}$;

қой мен ешкілер үшін – $1295 \text{ бас} \times 3 \text{ гектар/бас} = 3885 \text{ гектар}$;

жылқы үшін – $2461 \text{ бас} \times 18 \text{ гектар/бас} = 44298 \text{ гектар}$;

түйе үшін – $1690 \text{ бас} \times 23 \text{ гектар/бас} = 38870 \text{ гектар}$.

$37500 + 3885 + 44298 + 38870 = 124553 \text{ гектар}$.

Жайылым алқаптарының қалыптасқан 37248 гектар көлемінде қажеттілігін ауданның босалқы жер қоры есебінен толықтыру қажет.

Бозой ауылдық округі аумағындағы жер учаскелерінің меншік иелері тізімі

№ 1 кесте

№	Ж е р учаскелерін ж е р пайдаланушы лардың атауы	Жайылым алаңы, (га)	Түрлері бойынша малдың болуы, (бас)			
			ІҚМ	ҰМҚ	жылқы	түйе
1	"ИЛХАМ" ӨК	7352	67	53	277	58
2	" ҚАРАНОҒАЙ " Ш/Қ	4512	55	33	267	78

3	"ДАСТАН" Ш/Қ	3750	15	20	178	56
4	" БАҚТЫБАЙ" Ш/Қ	1759	40	17	135	21
5	"НАУРЫЗ-М" Ш/Қ	2000	53	33	235	25
6	"ӨТЕС" Ш/Қ	2516	25	35	158	25
7	"ӨМІР"Ш/Қ	2568	21	17	130	5
8	" Ж А С ТАЛАП" Ш/Қ	1070	0	32	143	15
9	"ЖАНАЛЫ" Ш/Қ	2815	26	22	127	15
10	"НАУРЫЗ-Е" Ш/Қ	3473	59	42	319	20
11	" КЕНЖЕБАЕВ ЖҮСІП АТЫНДАҒЫ " Ш/Қ	984	24	22	155	32
12	"МАҒЖАН" Ш/Қ	3280	13	0	0	0
13	"ӘБДУӘЛИ" Ш/Қ	3000	101	31	189	45
14	"ӨМІРЗАҚ" Ш/Қ	2400	36	23	78	15
15	"ЖАСҰЛАН" Ш/Қ	2800	123	31	155	111
16	"ИЛЪЯС" Ш/ Қ	1500	33	22	97	35
17	"ҮШТӨБЕ" Ш/Қ	6700	50	33	125	25
18	"ШУЛЫҒАН" Ш/Қ	1220	60	12	25	5
19	"ҚАНАТ" Ш/ Қ	1400	0	0	30	0
20	"НҰРГЕЛДІ" Ш/Қ	1240	0	20	50	20
21	"АҚ ЖОЛ" Ш /Қ	12500	172	82	421	152
22	"СЕРІКБАЙ" Ш/Қ	2405	63	33	98	35
23	" Ж А С ҚАНАТ" Ш/Қ	1502	50	20	222	35
24	"НАЗАР" Ш/ Қ	8321	121	63	558	61
25	"ОТАР" Ш/Қ	3396	45	21	167	30

26	"ШБ" Ш/Қ	9426	128	78	569	30
27	"БАУЫРЖАН " Ш/Қ	5500	65	33	301	25
28	"ИСЛАМБЕК " Ш/Қ	3150	12	0	29	0
29	"БЕРЕКЕ" Ш/ Қ	3000	55	43	280	25
30	"МАДИЯР" Ш/Қ	1500	31	29	78	0
31	" ҚЫЗҒАЛДАҚ " Ш/Қ	2070	61	21	230	70
32	"ТАСТЕМІР" Ш/Қ	1506	120	22	270	40
33	"ЖАҢА ТАЛАП"Ш/Қ	7029	45	27	173	98
34	"ЕРБОЛСЫН " Ш/Қ	2500	11	22	154	55
35	"САНЖАР" Ш/Қ	3105	60	42	21	020
36	"БЕКАРЫС" Ш/Қ	2150	59	45	152	10
37	" ҚУАНЫШБЕ К" Ш/Қ	11306	78	33	257	19
38	"ОРАЗҒАЛИ" Ш/Қ	1498	15	22	121	5
39	"ҚУАНЫШ" Ш/Қ	1750	0	0	73	0
40	"ПАНА" Ш/Қ	1660	0	0	15	0
41	"ШАХ-НҰР" Ш/Қ	2210	21	39	0	10
42	"РАЙЛАН" Ш/Қ	1500	0	0	197	0
43	"БАҒЗАТ" Ш/ Қ	1500	131	52	0	74
44	" ҚУАНЫШБА Й" Ш/Қ	4806	20	33	187	0
45	"ТОМИРИС" Ш/Қ	1610	105	50	101	52
46	"СЕРЖАН" Ш/Қ	1641	25	43	187	50
47	"АҚӘДІЛ" Ш/ Қ	6390	142	10	290	35
48	"АЛЫМБЕТ" Ш/Қ	8410	298	21	34	110

15	3	18	23	1845	93	2790	2553	7281	-4481
15	3	18	23	495	66	1746	805	3112	-1612
15	3	18	23	750	99	2250	575	3674	3026
15	3	18	23	900	36	450	1151	1501	-281
15	3	18	23	0	0	90	0	90	1310
15	3	18	23	0	60	900	460	1420	-180
15	3	18	23	2580	246	7578	3496	13900	-1400
15	3	18	23	945	99	1764	805	3613	-1208
15	3	18	23	750	60	3996	805	5611	-4109
15	3	18	23	1815	189	10044	1403	13451	-5130
15	3	18	23	675	63	3006	690	4434	-1038
15	3	18	23	1920	234	10242	690	13086	-3660
15	3	18	23	975	99	5418	575	7067	-1567
15	3	18	23	180	0	522	0	702	2448
15	3	18	23	825	129	5040	575	6529	3529
15	3	18	23	465	87	1404	0	1956	-456
15	3	18	23	915	63	4140	1610	6728	-4658
15	3	18	23	1800	66	4860	920	7646	-6140
15	3	18	23	675	81	3114	2254	6124	905
15	3	18	23	165	66	2772	1265	4268	-1768
15	3	18	23	900	126	378	460	1864	1241
15	3	18	23	885	135	2736	230	3986	-1836
15	3	18	23	1170	99	4626	737	6332	4974
15	3	18	23	225	66	2178	115	2184	-1086
15	3	18	23	0	0	1314	0	1314	436
15	3	18	23	0	0	270	0	270	1390
15	3	18	23	315	117	0	230	662	1548
15	3	18	23	0	0	3546	0	3546	-2046
15	3	18	23	1965	156	0	1702	3823	-2323
15	3	18	23	300	99	3366	0	3765	1041
15	3	18	23	1575	150	936	1196	3857	-2247
15	3	18	23	375	129	3766	1150	5020	-3379
15	3	18	23	2130	30	5220	805	8185	-1795
15	3	18	23	4470	63	612	2530	7675	735
15	3	18	23	3750	0	3816	4140	11706	-2206
15	3	18	23	2475	78	4644	805	8002	-1902
15	3	18	23	1470	0	1818	460	3748	-2248
15	3	18	23	675	0	2196	690	3561	-2561
15	3	18	23	1500	0	2358	460	4318	-2428
15	3	18	23	3015	69	2610	1610	7304	-3846
15	3	18	23	4125	213	4950	3128	12416	-7815
15	3	18	23	4110	69	4158	3128	11465	-6065

15	3	18	23	1080	0	10440	0	11520	-10664
15	3	18	23	1545	447	180	644	2816	-676
15	3	18	23	2670	0	37836	8924	49430	-25429
15	3	18	23	900	300	2340	460	4000	-2494
15	3	18	23	68325	5322	226044	62330	362021	-97170

Бозой ауылдық округі бойынша елді мекендер бөлінісінде ІҚМ аналық (сауын)мал басын орналастыру үшін жайылымдарды бөлу жөніндегі мәліметтер

№ 2 кесте

№	Елді мекені	Жайылым алаңы, (га)	Сауын сиырлардың болуы (бас)	Жайылымға қажеттілік нормасы 1 бас, (га)	Жайылымдардың қажеттілігі, (га)	Жайылымдармен қамтамасыз етілмеген (га)	Қажеттіліктің қамтамасыз етілуі, %	Артықшылық, (га)
1	Бозой а.	53142	620	15	9300			43842
2	Қаңбақты а.	16524	135	15	2025			14499
3	Қоянқұлақ а	17639	75	15	1125			16514
	Барлығы	87305	830	15	12450			74855

Бозой ауылдық округі бойынша жер учаскелерінің меншік иелері бөлігінде ауыл шаруашылығы малдарының басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу жөніндегі мәліметтер

№ 3 кесте

№	Елді мекен	Малдың болуы түрлері бойынша (бас)				Жайылымға қажеттілік нормасы 1 бас, (га)			
		ІҚМ	ҰҚМ	жылқы	түйе	ІҚМ	ҰҚМ	жылқы	түйе
1	Бозой а.	1920	850	1723	1038	15	3	18	23
2	Қаңбақты а.	479	347	560	525	15	3	18	23
3	Қоянқұлақ а	101	98	178	127	15	3	18	23
	Барлығы	2500	1295	2461	1690	15	3	18	23

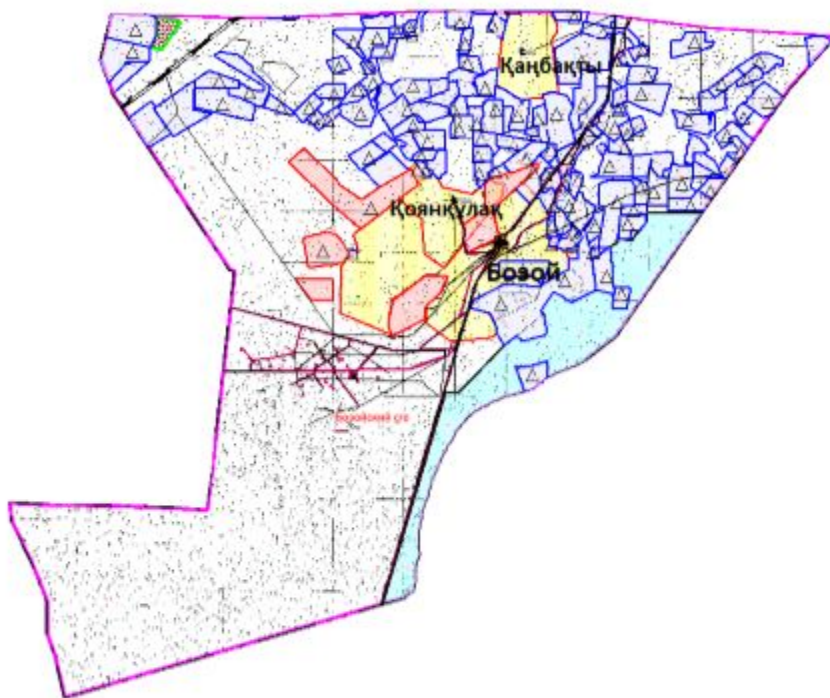
кестенің жалғасы

Жайылымдардың қажеттілігі, (га)					Жайылымдарды бөлу	Қажеттіліктің қамтамасыз етілуі, %
ІҚМ	ҰҚМ	жылқы	түйе	Қорытынды (га)		
28800	2550	31014	23874	86238		
7185	1041	10080	12075	30381		
1515	294	3204	2921	7934		

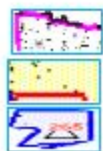
37500	3885	44298	38870	124553		
-------	------	-------	-------	--------	--	--

Бозой ауылдық округінде
жайылымдарды басқару және оларды
пайдалану жөніндегі 2023-2024
жылдарға арналған жоспарға 1
қосымша

Құқық белгілейтін құжаттар негізінде жер санаттары, жер учаскелерінің меншік иелері және жер пайдаланушылар бөлінісінде Бозой ауылдық округі аумағында жайылымдардың орналасу схемасы (картасы)

Шартты белгілер:

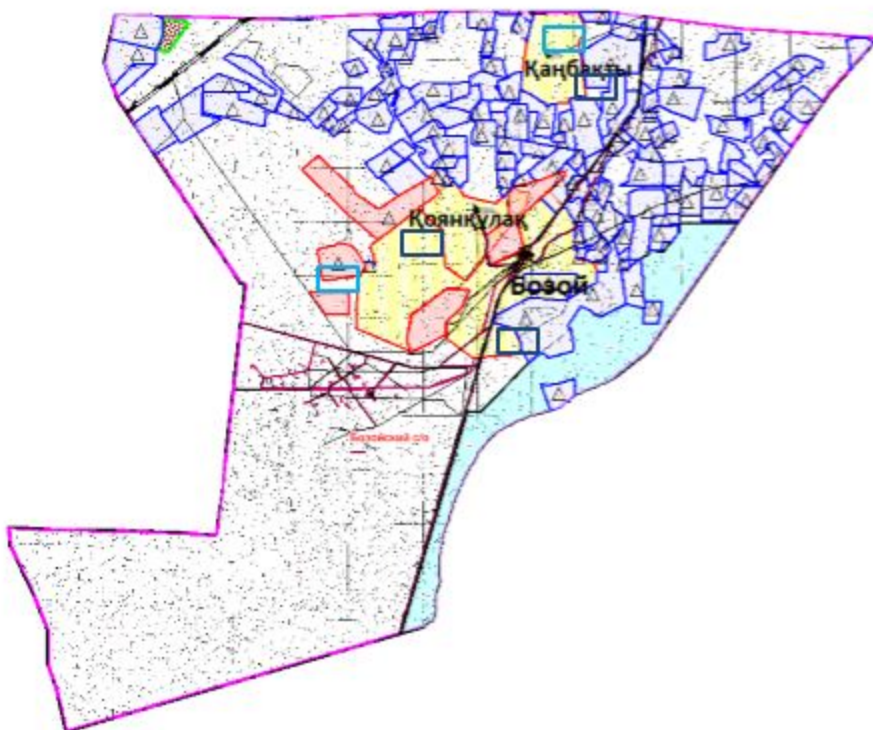
Ауылдық округтің шекарасы

Елді мекендер жерлері санатындағы жайылымдар

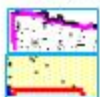
Ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлері санатындағы жайылымдар

Бозой ауылдық округінде
жайылымдарды басқару және оларды
пайдалану жөніндегі 2023-2024
жылдарға арналған жоспарға 2
қосымша

Жайылым айналымдарының қолайлы схемалары

Шартты белгілер:

Ауылдық округтің шекарасы

Елді мекендер жерлері санатындағы жайылымдар

Ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлері санатындағы жайылымдар

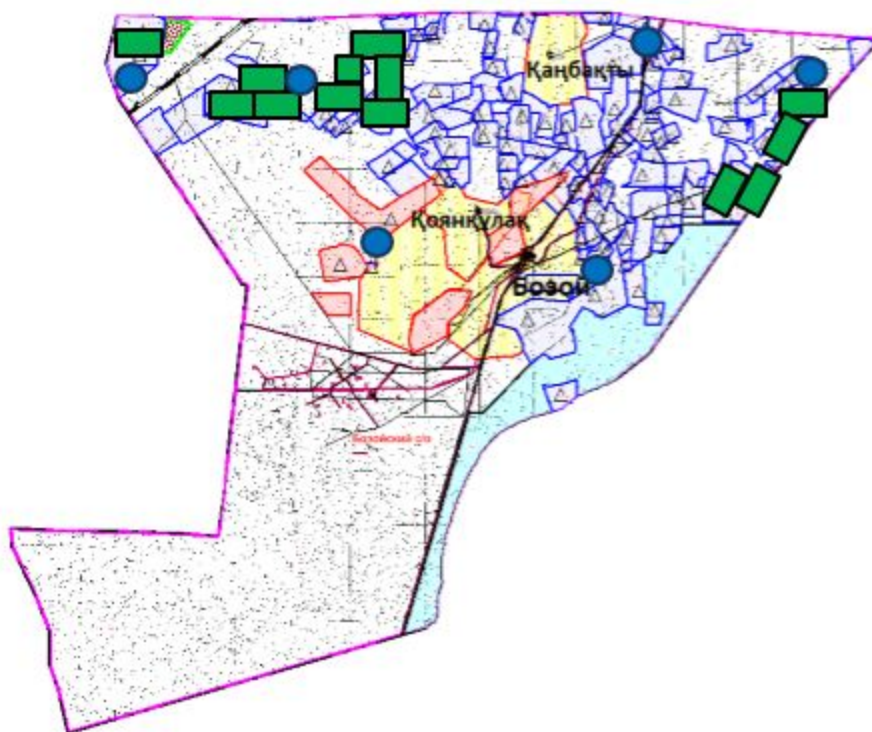
Күз, қыс айларында пайдаланылатын жайылымдық жерлер

Көктем, жаз айларында пайдаланылатын жайылымдық жерлер

Бозой ауылдық округінде
жайылымдарды басқару және оларды
пайдалану жөніндегі 2023-2024
жылдарға арналған жоспарға 3
қосымша

**Жайылымдардың, оның ішінде маусымдық, жайылымдық инфрақұрылым объектілерінің
сыртқы және ішкі шекаралары мен алаңдары белгіленген картасы**

Шартты белгілер:

Ауылдық округтің шекарасы

Елді мекендер жерлері санатындағы жайылымдар

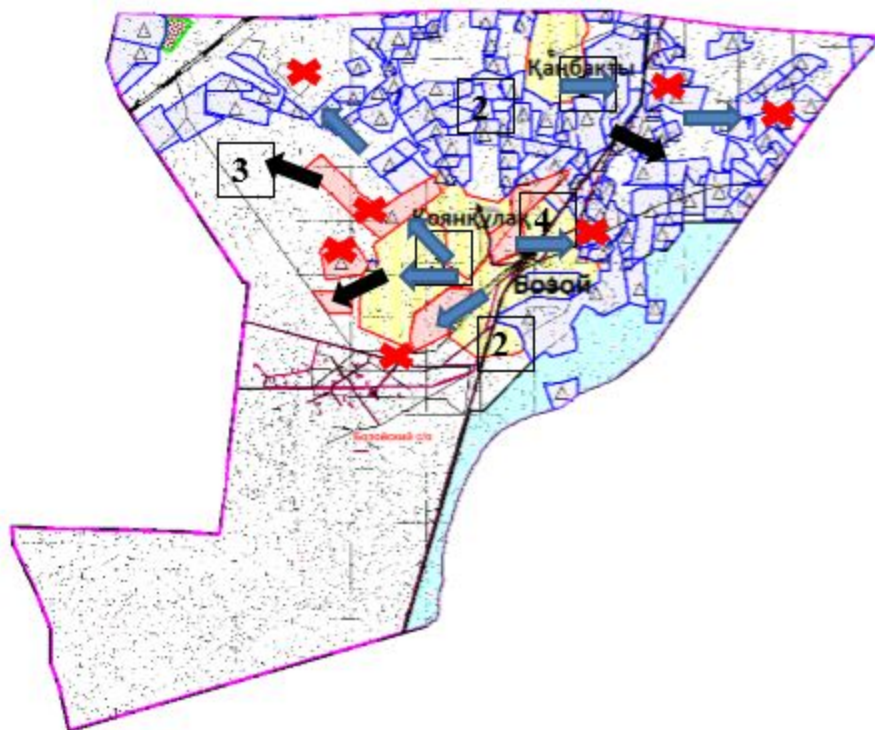
Ішкі және сыртқы шекаралардағы маусымдық жайылымдар учаскелері

Негізгі су көздері (өзендер, көлдер, тоғандар және тағы басқалары)

Бозой ауылдық округінде
жайылымдарды басқару және оларды
пайдалану жөніндегі 2023-2024
жылдарға арналған жоспарға 4
қосымша

Жайылым пайдаланушылардың су тұтыну нормасына сәйкес жасалған су көздеріне (көлдерге, өзендерге, тоғандарға, апандарға, суару немесе суландыру арналарына, құбырлы немесе шахта құдықтарына) қол жеткізу схемасы

Шартты белгілер:

Ауылдық округтің шекарасы

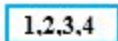
Елді мекендер жерлері санатындағы жайылымдар

Көлдер, өзендер, мал суару орындары және басқа да көздер

Табиги жайылымдар

Жайылым айналымдары №

Жайылымдық инфрақұрылым объектісі

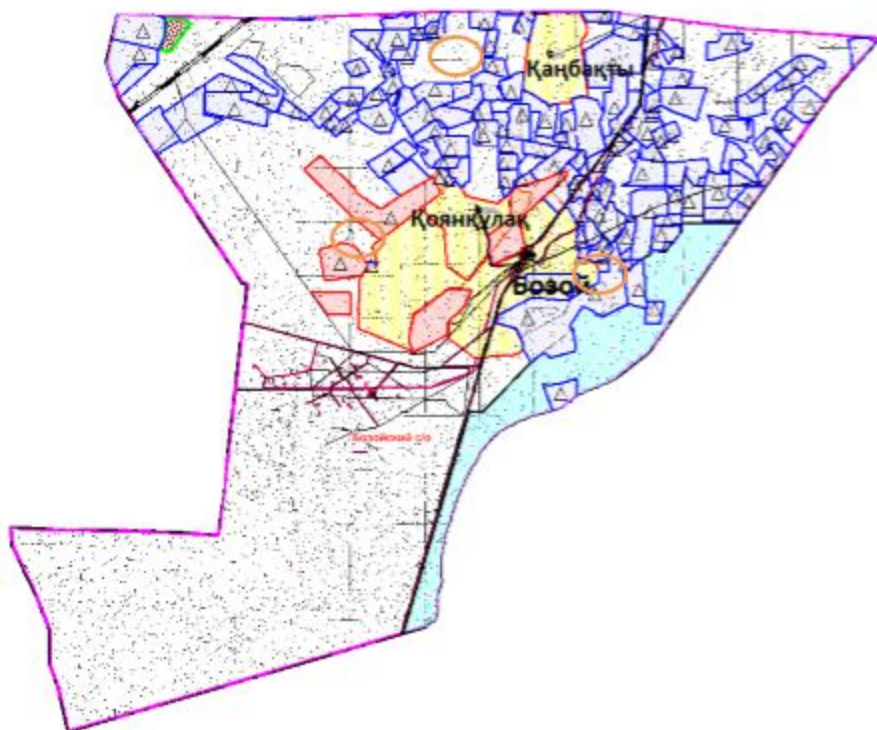
Ауыл шаруашылығы жануарларын жаю және жылжытудың маусымдық маршруттары

Жайылым пайдаланушылардың су көздеріне қол жеткізу маршруты

Бозой ауылдық округінде
жайылымдарды басқару және оларды
пайдалану жөніндегі 2023-2024
жылдарға арналған жоспарға 5
қосымша

Жайылымдары жоқ жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу және оны берілетін жайылымдарға ауыстыру схемасы

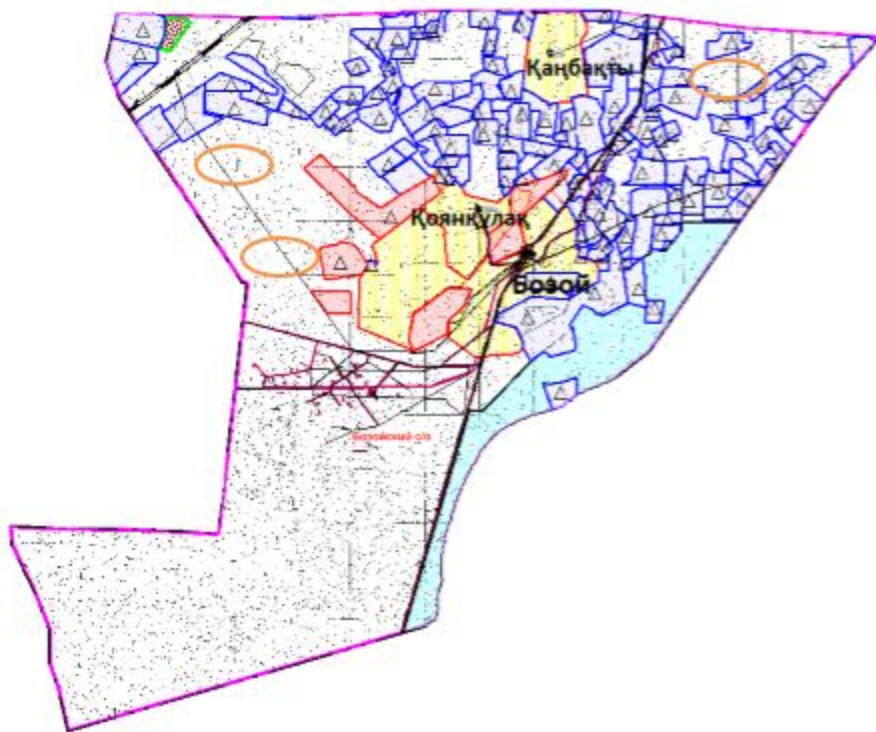
Шартты белгілер:

Жайылымдары жоқ жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу және оны берілетін жайылымдарға ауыстыру схемасы

Бозой ауылдық округінде
жайылымдарды басқару және оларды
пайдалану жөніндегі 2023-2024
жылдарға арналған жоспарға 6
қосымша

Ауылда, ауылдық округте орналасқан жеке және (немесе) заңды тұлғалардың жайылымдармен қамтамасыз етілмеген ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын шалғайдағы жайылымдарға орналастыру схемасы

Шартты белгілер:

Жайылымдармен қамтамасыз етілмеген жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын шалғайдағы жайылымдарда орналастыру схемасы

Бозой ауылдық округінде
жайылымдарды басқару және оларды
пайдалану жөніндегі 2023-2024
жылдарға арналған жоспарға 7
қосымша

Ауыл шаруашылығы жануарларын жаю мен қозғалудың маусымдық бағыттарын белгілейтін жайылымдарды пайдалану жөніндегі күнтізбелік кесте

№	Ауылдық округ атауы	2023 жылғы қоршаулар саны				2024 жылғы қоршаулар саны			
		1	2	3	4	1	2	3	4
1	Бозой	КЖМ	ЖМ	ДҚ	ЖКМ	КЖМ	ЖМ	ЖКМ	ДҚ

Ескерту: аббревиатуралардың толық жазылуы:

КЖМ –көктемгі-жазғы маусым;

ЖКМ – жазғы-күзгі маусым;

ЖМ – жазғы маусым;

ДҚ – демалушы қоршау

Шалқар аудандық мәслихатының 2023

Жаңақоныс ауылдық округінде жайылымдарды басқару және оларды пайдалану жөніндегі 2023-2024 жылдарға арналған жоспар

Осы Жаңақоныс ауылдық округінде жайылымдарды басқару және оларды пайдалану жөніндегі 2023-2024 жылдарға арналған жоспар (бұдан әрі - Жоспар) Қазақстан Республикасының "Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы" Заңына, Қазақстан Республикасының "Жайылымдар туралы" Заңына, Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің орынбасары-Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрінің 2017 жылғы 24 сәуірдегі №173 "Жайылымдарды ұтымды пайдалану қағидаларын бекіту туралы" бұйрығына (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу Тізілімінде № 15090 тіркелген), Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2015 жылғы 14 сәуірдегі № 3-3/332 "Жайылымдардың жалпы алаңына түсетін жүктеменің шекті рұқсат етілетін нормасын бекіту туралы" бұйрығына (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу Тізілімінде № 11064 тіркелген) сәйкес әзірленді.

Жоспар жайылымдарды ұтымды пайдалану, жемшөпке қажеттілікті тұрақты қамтамасыз ету және жайылымдардың тозуы процестерін болғызбау мақсатында қабылданады және ауыл шаруашылығы жануарларын жаю дәстүрі ескеріледі.

Жоспар құрамында:

1) құқық белгілейтін құжаттар негізінде жер санаттары, жер учаскелерінің меншік иелері және жер пайдаланушылар бөлінісінде Жаңақоныс ауылдық округі аумағында жайылымдардың орналасу схемасы (картасы) (1 қосымша);

2) жайылым айналымдарының қолайлы схемалары (2 қосымша);

3) Жайылымдардың, оның ішінде маусымдық, жайылымдық инфрақұрылым объектілерінің сыртқы және ішкі шекаралары мен алаңдары белгіленген картасы (3 қосымша);

4) жайылым пайдаланушылардың су тұтыну нормасына сәйкес жасалған су көздеріне (көлдерге, өзендерге, тоғандарға, апандарға, суару немесе суландыру арналарына, құбырлы немесе шахта құдықтарына) қол жеткізу схемасы (4 қосымша);

5) жайылымдары жоқ жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу және оны берілетін жайылымдарға ауыстыру схемасы (5 қосымша);

6) Ауылда, ауылдық округте орналасқан жеке және (немесе) заңды тұлғалардың жайылымдармен қамтамасыз етілмеген ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын шалғайдағы жайылымдарға орналастыру схемасы (6 қосымша);

7) ауыл шаруашылығы жануарларын жаю мен қозғалудың маусымдық бағыттарын белгілейтін жайылымдарды пайдалану жөніндегі күнтізбелік кесте (7 қосымша);

8) тиісті әкімшілік-аумақтық бірлікте жайылымдарды ұтымды пайдалану үшін қажетті өзге де талаптарды қамтиды.

Жоспар жайылымдарды геоботаникалық зерттеп-қараудың жай-күйі туралы мәліметтер, ветеринариялық-санитариялық объектілер туралы мәліметтер, иелерін – жайылым пайдаланушыларды, жеке және (немесе) заңды тұлғаларды көрсете отырып, ауыл шаруашылығы жануарлары мал басының саны туралы деректер, ауыл шаруашылығы жануарларының түрлері мен жыныстық жас топтары бойынша қалыптастырылған үйірлердің, отарлардың, табындардың саны туралы деректер, шалғайдағы жайылымдарда жаю үшін ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын қалыптастыру туралы мәліметтер, екпе және аридтік жайылымдарда ауыл шаруашылығы жануарларын жаю ерекшеліктері, малды айдап өтуге арналған сервитуттар туралы мәліметтер, мемлекеттік органдар, жеке және (немесе) заңды тұлғалар берген өзге де деректер ескеріле отырып қабылданған.

Әкімшілік-аумақтық бөлініс бойынша Жаңақоныс ауылдық округінде 2 ауылдық елді мекендер бар.

Жаңақоныс ауылдық округі аумағының жалпы көлемі 546336 гектар, оның ішінде жайылым жерлері – 487374 гектар, 58962 гектар - басқа алаптар.

Жер санаттары бойынша:

ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлер – 180349 гектар;

елді мекендердің жері – 61889 гектар;

қордағы жерлер – 304098 гектар болып бөлінеді.

Табиғи жағдайлар бойынша Жаңақоныс ауылдық округінің аумағы агроклиматтық көрсеткіш бойынша құрғақ далалық зонаға жатады, қатал ұзақ қыста, қысқа қалыпты ыстық жазда, қыстың және жаз температураларының күрт қарама-қайшылықтарымен, жылдық жауын-шашынның аз мөлшерімен, құрғақшылықпен сипатталады. Өсімдік жамылғысы әртүрлі, селеулі-бетегелі жусанды және бетегелі-жусанды, бұталы өсімдіктер. Топырағы қызыл қоңыр, қоңыр, аз гумусты. Өсімдік жамылғысы тұрақты емес және жеткіліксіз ылғалданған жағдайда, жалпы жазықтық сипатты және аздаған қанық түрлерімен ерекшеленді. Жер оты көктемгі-жазғы-күзгі жайылым ретінде қолданылады, жер бедерінің жағдайына қарай шөп шабуға да болады. Жайылымды тиімді пайдалану, тозуының алдын алу әрбір малды оған қолданылатын шөптің қажеттілігіне қарай орналастыру болып табылады. Ал Жаңақоныс ауылдық округі жайылымдарына жалпы сипаттама жасайтын болсақ, олардың өнімділігі тұрақты емес, жауын-қардың аз-көптігіне қарап әр жылдарда өзгеріп отырады. Шөбінің өнімділігі жылдың ауа райының жағдайына қарай, гектарына 1,0 центнерден 2 центнерге дейін болады. Жайылым шөбінің аздығы және маусымдап пайдаланылатын жайылымдардың бытыраңқылығы себепті малды алыстағы көктемгі, жазғы және күзгі-қысқы жайылымдарға жаюды керек етеді. Кей жылдары қыстың жұмсақтығына қарай шаруашылық құрылымдардың малдары көбіне жайылымда болады.

2023 жылдың 1 қаңтарына Жаңақоныс ауылдық округінде (халықтың жеке ауласы) ірі қара мал 770 бас, оның ішінде аналық мал басы 422 бас, 2660 қой мен ешкілер, 420 бас жылқы және 242 бас түйе бар. Оның ішінде:

Аққайттым ауылында: ірі қара мал 574 бас, оның ішінде аналық мал 329 бас, қой мен ешкілер 1145 бас, жылқы 256 бас және 161 бас түйе.

Жайылым көлемі 39625 гектарды құрайды.

Қопасор ауылында: ірі қара мал 196 бас, оның ішінде аналық мал 93 бас, қой мен ешкілер 1515 бас, жылқы 164 бас және түйе 81 басты құрайды .

Жайылым көлемі 15073 гектарды құрайды.

Жаңақоныс ауылдық округінің шаруа қожалықтарындағы мал басы: ірі қара мал 2474 бас, қой мен ешкілер 7763 бас, жылқы 2215 бас, түйе 462 басты құрайды.

Шаруа қожалықтарының жайылым алаңы 178502 гектарды құрайды. Жайылым қажеттілігі жоқ.

Жаңақоныс ауылдық округінде 1 мал дәрігерлік пункті, 1 мал көміндісі бар.

Жайылымдық жемшөп жануарлар рационның едәуір бөлігін құрайды. Шөпте азыққа қарағанда әлдеқайда көп қоректік заттар бар. Малды жайылымда ұстау жақсы дамуына ықпал етеді және жануарлардың өсуін күшейтеді, сау төл алу үшін қолайлы жағдайлар жасалады. Жаңақоныс ауылдық округінде табиғи жайылымдардың маусымдық сипаты айқын байқалады. Жаңақоныс ауылдық округі аумағында мәдени және аридтік жайылымдар жоқ. Барлық жайылымдар саны мен мөлшері жайылымның шығымдылығына, мал санына және жасыл шөпті азықтандыру нормаларына байланысты учаскелерге (қоршауларға) бөлінеді. Жаңақоныс ауылдық округі маңындағы жайылымдарды тыныстандырып, демалдыру үшін маусымдық жайылымдарды көшпелі жолмен дәстүрлі пайдаланған жөн, ал алыс маусымдық жайылымдарда алдын ала белгіленген учаскелерде мал жаю керек. Жайылымдарды тиімді пайдалану оны пайдалану мерзімінің түрлі схемасын кезектестіру жолымен жүргізіледі. Жайылым айналымы деп табиғи жайылымдарды бір жылдан бастап жақсартуға бағытталған немесе оның өнімділігін төмендетпей бірнеше жылдан кейін қайталанатын шаралар жүйесі түсініледі. Жалпы, жайылым айналымы мен қоршаған ортаны пайдалану жүйесін қолдану, маусымдар бойынша кезектестіру, өсімдіктердің өнімділігін сақтауға мүмкіндік береді.

Жаңақоныс ауылдық округіндегі кең таралған бетеге, селеу, жусан мен әртүрлі шөптерден тұратын жайылымдар үшін барынша қолайлысы жыл сайын ретімен, жылдың барлық маусымында мал жайып, кезек-кезек 4-белдеулі жайылым айналымын жасау. Әрбір малды қоршап бағатын учаскелер жыл бойы тек бір маусым пайдалануы тиіс, егер учаске көктемде пайдаланылса, келесі жылы бұл учаске жазда, ал келесі жылы күзде пайдалануы тиіс. Тек осы жағдайда ғана жайылымдық өсімдіктердің тұқым тастауы мүмкін және азып тозған учаскелер бұрынғы өнімділігін қалпына келтіре алады.

Жайылымдық процесті реттеу, жайылымның айдау кезектілігі, тыңайтқыштар, өсімдіктерді себу жайылымдардың жалпы өнімділігін арттырады және олардың сақталуын қамтамасыз етеді.

Жаңақоныс ауылдық округі бойынша ауылшаруашылығы малдарын қамтамасыз ету үшін барлығы 487374 гектар жайылымдық жерлер бар. Елді мекен шегінде 54698 гектар жайылым бар.

Жаңақоныс ауылдық округінде мал айдауға арналған сервитуттар орнатылмаған.

Жоғарыда баяндалғанның негізінде, Қазақстан Республикасының "Жайылымдар туралы" Заңының 15 бабына сәйкес жергілікті халықтың мұқтажы үшін (Аққайттым ауылы, Қопасор ауылы) ауылшаруашылығы жануарларының аналық (сауын) мал басын ұстау бойынша елді мекеннің 54698 гектар бар жайылымдық алқаптарында, жүктеме нормасы 10 гектар/бас болғанда қажеттілік туындамайды.

Жүктеме нормасы ірі қара мал басына 15 гектар/бас, қой мен ешкілер – 3 гектар/бас, жылқы – 18 гектар/бас, түйе – 23 гектар/бас болғанда жергілікті халықтың басқа ауылшаруашылығы малдарын жаю бойынша жайылымдық жерлердің қажеттілігі жоқ.

Қажеттілік:

ірі қара мал үшін – $770 \text{ бас} \times 15 \text{ гектар/бас} = 11550 \text{ гектар}$;

қой мен ешкілер үшін – $2660 \text{ бас} \times 3 \text{ гектар/бас} = 7980 \text{ гектар}$;

жылқы үшін – $420 \text{ бас} \times 18 \text{ гектар/бас} = 7560 \text{ гектар}$;

түйе үшін – $242 \text{ бас} \times 23 \text{ гектар/бас} = 5566 \text{ гектар}$.

$11550 + 7980 + 7560 + 5566 = 32656 \text{ гектар}$.

Жаңақоныс ауылдық округі аумағындағы жер учаскелерінің меншік иелері тізімі

№ 1 кесте

№	Жер учаскелерін жер пайдаланушылардың атауы	Жайылым алаңы, (га)	Түрлері бойынша малдың болуы, (бас)			
			ІҚМ	ҰМҚ	жылқы	түйе
1	ш/қ "АБЗАЛ"	3 816	4	10	612	9
2	ш/қ "АЙБЕК"	1 611	3	0	60	0
3	ш / қ АЙТБАЙ"	1 116	0	0	108	112
4	ш / қ АКСҰНҚАР"	1 558	104	0	5	33
5	ш / қ АЛТЫНБЕК"	7 973	48	0	234	105
6	ш / қ АРЗЫҚҰЛ"	968	20	50	5	5
7	ш / қ БАЛЫМБЕТ"	1 138	38	0	0	0

8	ш / қ БЕКБОЛАТ"	2 253	0	0	0	0
9	ш/қ "БЕКЗАТ "	996	0	0	0	0
10	ш / қ БІРЛІК-К"	816	11	25	0	0
11	ш/қ "БОЛАТ"	800	10	0	0	0
12	ш / қ БӨРІБАЙ"	1 600	91	415	0	18
13	ш / қ БОСТАН"	814	25	55	14	11
14	ш / қ ДАРХАН"	11 322	58	87	25	0
15	ш / қ ДӘУРЕН"	500	233	50	144	24
16	ш / қ ДҮЙСЕНБАЙ "	14 010	0	0	7	0
17	ш/қ "ЕРЖАН"	3 071	181	399	260	2
18	ш / қ ЕРТІЛЕС"	3 399	9	0	36	0
19	ш/қ "ӘДІЛЕТ "	199	50	70	26	1
20	ш / қ ЖӘДІГЕР"	2 572	68	0	90	0
21	ш / қ ЖАҚСЫЛЫҚ "	4 251	0	0	0	0
22	ш/қ "ЖАНАР "	1 669	80	537	97	30
23	ш / қ ЖАҢБЫРБА Й"	12 539	43	0	15	0
24	ш / қ ЖАҢБЫР"	3 287	496	0	0	0
25	ш / қ ЖЕКСЕН"	1 000	171	57	22	0
26	ш / қ ЖОЛАМАН"	1 000	5	12	59	8
27	ш / қ ҚАЙРАТ"	1 397	202	0	127	0
28	ш / қ КЕНЖАЛЫ"	1 200	26	0	43	0
29	ш/қ "КНЯЗ"	1 951	35	0	41	0
30	ш / қ КӨКПЕК"	7 186	0	0	0	0

31	ш / қ ҚОПАСОР"	2 500	179	1047	102	10
32	ш/қ "МАРАТ"	1 227	0	0	10	0
33	ш / қ МАХАМБЕТ"	3 997	0	0	197	0
34	ш / қ МЕДЕТ-М"	3 341	32	59	294	3
35	ш / қ МҰҚАШ"	961	23	33	78	0
36	ш / қ МҰХАМБЕТ"	978	16	0	22	0
37	ш / қ НҰРДӘУЛЕТ -"	4 760	0	0	62	0
38	ш/қ "ӨМІР"	5 481	41	0	0	0
39	ш / қ ОНДАСЫН"	300	12	15	10	0
40	ш / қ САҒЫНДЫК "	2 945	4	10	19	22
41	ш / қ СӘДІБЕК"	3 489	84	718	175	7
42	ш / қ САРЫШОЛА Қ"	4 728	47	0	447	0
43	ш/қ "САЯТ"	500	15	10	5	0
44	ш / қ СЕЙІЛХАН"	1 300	28	10	1	0
45	ш / қ ТАЙЖЕТЕР"	1 652	168	299	8	18
49	ш/қ "ТАЛАП- 1"	1 398	0	0	0	0
50	ш / қ ТАҢБАЙ"	3 401	33	491	42	4
51	ш/қ "ТӘТЕН"	2 104	9	0	0	0
52	ш / қ ТӨЛЕГЕН"	2 452	84	571	157	7
53	ш / қ ТҮЛЕУБАЙ"	1 411	0	10	29	0
54	ш/қ "ТҰРАР"	1 499	14	30	7	0
55	ш/қ "КҰЛАН"	489	11	0	9	0
56	ш/қ "МАДИ"	261	0	0	0	0
57	ш / қ ҚАЛЫБЕК"	3005	0	0	0	0
58	ш/қ "НЕСІБЕ"	1800	50	0	125	0

15	3	18	23	390	0	774	0	1164	36
15	3	18	23	525	0	738	0	1263	688
15	3	18	23	0	0	0	0	0	7186
15	3	18	23	2685	3141	1836	230	7892	-5392
15	3	18	23	0	0	180	0	180	1047
15	3	18	23	0	0	3546	0	3546	451
15	3	18	23	480	177	5292	69	6018	-2677
15	3	18	23	345	99	1404	0	1848	-887
15	3	18	23	240	0	396	0	636	342
15	3	18	23	0	0	1116	0	1116	3644
15	3	18	23	615	0	0	0	615	4866
15	3	18	23	180	45	180	0	405	105
15	3	18	23	60	30	342	506	938	2007
15	3	18	23	1260	2154	3150	161	6725	-3236
15	3	18	23	705	0	8046	0	8751	-4023
15	3	18	23	225	30	90	0	345	155
15	3	18	23	420	30	18	0	468	832
15	3	18	23	2475	897	144	414	3930	-2278
15	3	18	23	0	0	0	0	0	1398
15	3	18	23	495	1473	756	92	2816	585
15	3	18	23	135	0	0	0	135	1969
15	3	18	23	1260	1713	2826	161	5960	-3508
15	3	18	23	0	30	522	0	552	859
15	3	18	23	210	90	126	0	426	1073
15	3	18	23	165	0	162	0	327	162
15	3	18	23	0	0	0	0	0	261
15	3	18	23	0	0	0	0	0	3005
15	3	18	23	750	0	2250	0	3000	-1200
15	3	18	23	0	0	0	0	0	22300
15	3	18	23	0	0	0	0	0	5000
15	3	18	23	0	0	0	0	0	3100
15	3	18	23	360	0	0	0	360	2640
15	3	18	23	0	0	0	0	0	1100
15	3	18	23	43230	15210	68868	9867	137175	49526

Жаңақоныс ауылдық округі бойынша елді мекендер бөлінісінде ІҚМ аналық (сауын)мал басын орналастыру үшін жайылымдарды бөлу жөніндегі мәліметтер

№ 2 кесте

№			Сауын сиырлард	Жайылым ғ а	Жайылым дардың	Жайылым дармен қамтамасы з	Қажеттілік т і н	
---	--	--	-------------------	----------------	-------------------	-------------------------------------	---------------------	--

	Елді мекені	Жайылым алаңы, (га)	ың болуы (бас)	қажеттілік нормасы 1 бас, (га)	қажеттілігі, (га)	етілмеген (га)	қамтамасыз етілуі, %	Артықшылық, (га)
1	Аққайтым а.	39625	329	15	4935			34690
2	Қопасор а.	15073	93	15	1395			13678
	Барлығы	54698	422	15	6330			48368

Жаңақоныс ауылдық округі бойынша жер учаскелерінің меншік иелері бөлігінде ауыл шаруашылығы малдарының басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу жөніндегі мәліметтер

№ 3 кесте

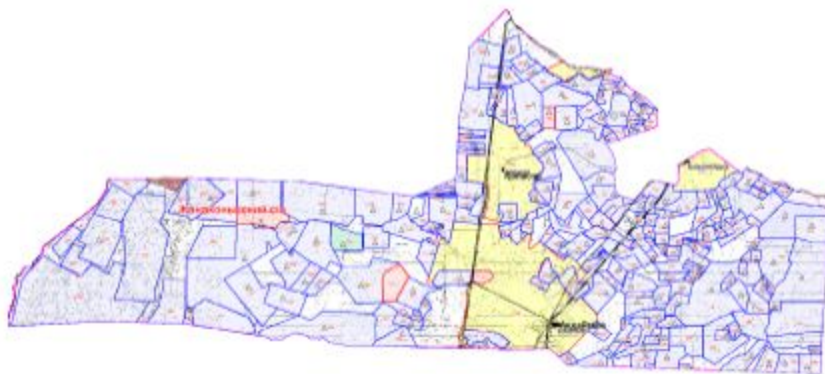
№	Елді мекен	Малдың болуы түрлері бойынша (бас)				Жайылымға қажеттілік нормасы 1 бас, (га)			
		ІҚМ	ҰҚМ	жылқы	түйе	ІҚМ	ҰҚМ	жылқы	түйе
1	Аққайтым а.	574	1145	256	161	15	3	18	23
2	Қопасор а.	196	1515	164	81	15	3	18	23
	Барлығы	770	2660	420	242	15	3	18	23

кестенің жалғасы

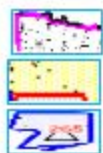
Жайылымдардың қажеттілігі, (га)					Жайылымдарды бөлу	Қажеттілік тің қамтамасыз етілуі, %
ІҚМ	ҰҚМ	жылқы	түйе	Қорытынды (га)		
8610	3435	4608	3703	20356		
2940	4545	2952	1863	12300		
11550	7980	7560	5566	32656		

Жаңақоныс ауылдық округінде жайылымдарды басқару және оларды пайдалану жөніндегі 2023-2024 жылдарға арналған жоспарға 1 қосымша

Құқық белгілейтін құжаттар негізінде жер санаттары, жер учаскелерінің меншік иелері және жер пайдаланушылар бөлінісінде Жаңақоныс ауылдық округі аумағында жайылымдардың орналасу схемасы (қартасы)

Шартты белгілер:

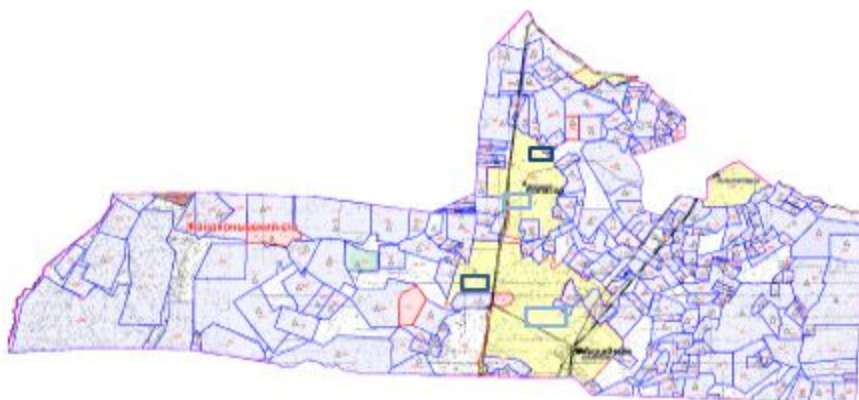
Ауылдық округтің шекарасы

Елді мекендер жерлері санатындағы жайылымдар

Ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлері санатындағы жайылымдар

Жаңақоныс ауылдық округінде
жайылымдарды басқару және оларды
пайдалану жөніндегі 2023-2024
жылдарға арналған жоспарға 2
қосымша

Жайылым айналымдарының қолайлы схемалары

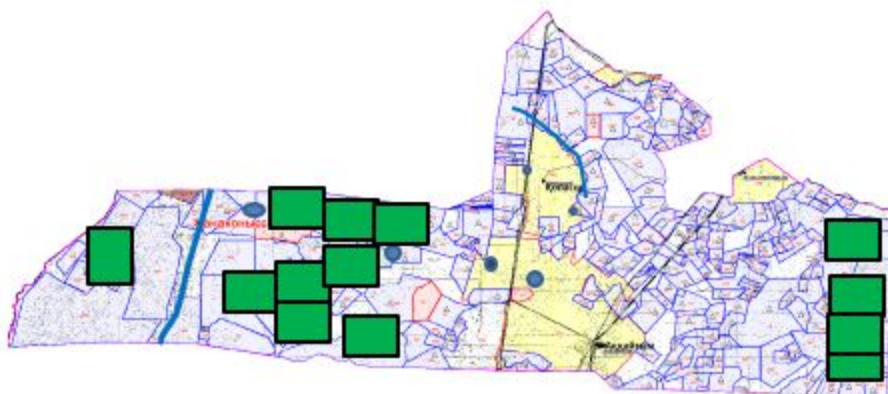

Шартты белгілер:

- Ауылдық округтің шекарасы
- Елді мекендер жерлері санатындағы жайылымдар
- Ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлері санатындағы жайылымдар
- Күз, қыс айларында пайдаланылатын жайылымдық жерлер
- Көктем, жаз айларында пайдаланылатын жайылымдық жерлер

Жаңақоныс ауылдық округінде
жайылымдарды басқару және оларды
пайдалану жөніндегі 2023-2024
жылдарға арналған жоспарға 3
қосымша

Жайылымдардың, оның ішінде маусымдық, жайылымдық инфрақұрылым объектілерінің сыртқы және ішкі шекаралары мен алаңдары белгіленген картасы

Шартты белгілер:

Ауылдық округтің шекарасы

Елді мекендер жерлері санатындағы жайылымдар

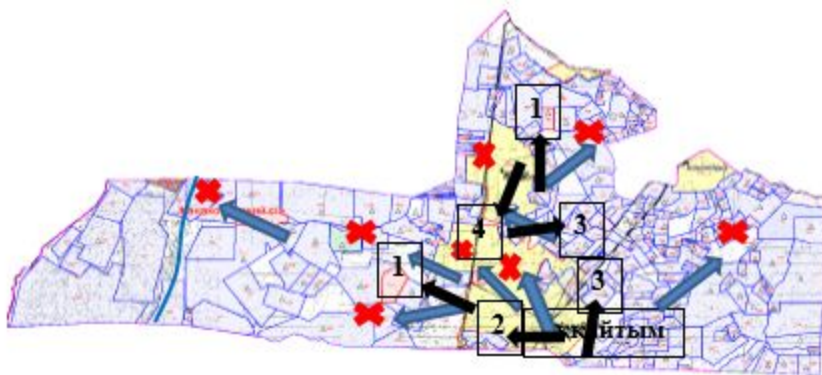
Ішкі және сыртқы шекаралардағы маусымдық жайылымдар учаскелері

Негізгі су көздері (өзендер, көлдер, тоғандар және тағы басқалары)

Жаңақоныс ауылдық округінде
жайылымдарды басқару және оларды
пайдалану жөніндегі 2023-2024
жылдарға арналған жоспарға 4
қосымша

Жайылым пайдаланушылардың су тұтыну нормасына сәйкес жасалған су көздеріне (көлдерге, өзендерге, тоғандарға, апандарға, суару немесе суландыру арналарына, құбырлы немесе шахта құдықтарына) қол жеткізу схемасы

Шартты белгілер:

Ауылдық округтің шекарасы

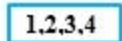
Елді мекендер жерлері санатындағы жайылымдар

Көлдер, өзендер, мал суару орындары және басқа да көздер

Табиғи жайылымдар

Жайылым айналымдары №

Жайылымдық инфрақұрылым объектісі

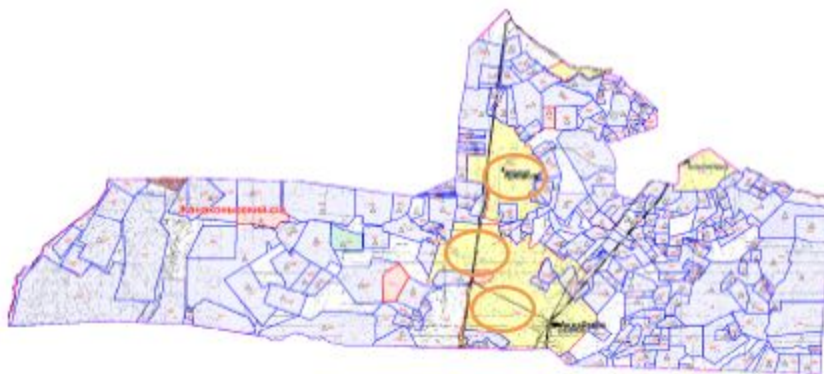
Ауыл шаруашылығы жануарларын жаю және жылжытудың маусымдық маршруттары

Жайылым пайдаланушылардың су көздеріне қол жеткізу маршруты

Жаңақоныс ауылдық округінде
жайылымдарды басқару және оларды
пайдалану жөніндегі 2023-2024
жылдарға арналған жоспарға 5
қосымша

Жайылымдары жоқ жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу және оны берілетін жайылымдарға ауыстыру схемасы

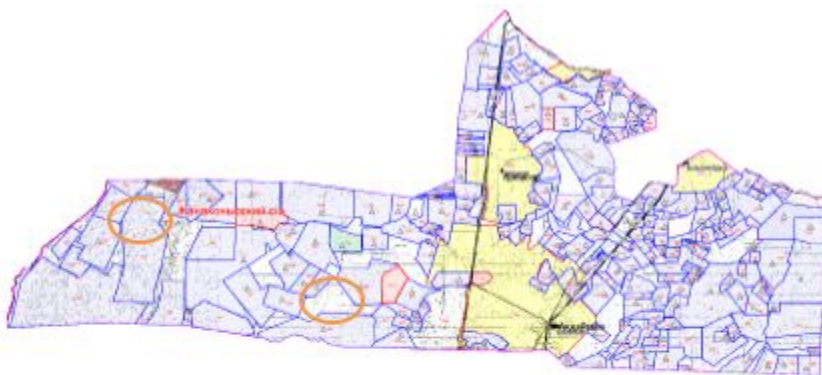
Шартты белгілер:

Жайылымдары жоқ жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу және оны берілетін жайылымдарға ауыстыру схемасы

Жаңақоныс ауылдық округінде
жайылымдарды басқару және оларды
пайдалану жөніндегі 2023-2024
жылдарға арналған жоспарға 6
қосымша

Ауылда, ауылдық округте орналасқан жеке және (немесе) заңды тұлғалардың жайылымдармен қамтамасыз етілмеген ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын шалғайдағы жайылымдарға орналастыру схемасы

Шартты белгілер:

Жайылымдармен қамтамасыз етілмеген жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын шалғайдағы жайылымдарға орналастыру схемасы

Жаңақоныс ауылдық округінде
жайылымдарды басқару және оларды

**Ауыл шаруашылығы жануарларын жаю мен қозғалудың маусымдық бағыттарын
белгілейтін жайылымдарды пайдалану жөніндегі күнтізбелік кесте**

№	Ауылдық округ атауы	2023 жылғы қоршаулар саны				2024 жылғы қоршаулар саны			
		1	2	3	4	1	2	3	4
1	Жаңақоныс	КЖМ	ЖМ	ДҚ	ЖКМ	КЖМ	ЖМ	ЖКМ	ДҚ

Ескерту: аббревиатуралардың толық жазылуы:

КЖМ –көктемгі-жазғы маусым;

ЖКМ – жазғы-күзгі маусым;

ЖМ – жазғы маусым;

ДҚ – демалушы қоршау

Шалқар аудандық мәслихатының 2023
жылғы 24 сәуірдегі № 9 шешіміне 6
қосымша

**Е.Көтібарұлы ауылдық округінде жайылымдарды басқару және оларды пайдалану жөніндегі
2023-2024 жылдарға арналған жоспар**

Осы Е.Көтібарұлы ауылдық округінде жайылымдарды басқару және оларды пайдалану жөніндегі 2023-2024 жылдарға арналған жоспар (бұдан әрі - Жоспар) Қазақстан Республикасының "Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы" Заңына, Қазақстан Республикасының "Жайылымдар туралы" Заңына, Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің орынбасары-Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрінің 2017 жылғы 24 сәуірдегі №173 "Жайылымдарды ұтымды пайдалану қағидаларын бекіту туралы" бұйрығына (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу Тізілімінде № 15090 тіркелген), Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2015 жылғы 14 сәуірдегі № 3-3/332 "Жайылымдардың жалпы алаңына түсетін жүктеменің шекті рұқсат етілетін нормасын бекіту туралы" бұйрығына (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу Тізілімінде №11064 тіркелген) сәйкес әзірленді.

Жоспар жайылымдарды ұтымды пайдалану, жемшөпке қажеттілікті тұрақты қамтамасыз ету және жайылымдардың тозуы процестерін болғызбау мақсатында қабылданады және ауыл шаруашылығы жануарларын жаю дәстүрі ескеріледі.

Жоспар құрамында:

1) құқық белгілейтін құжаттар негізінде жер санаттары, жер учаскелерінің меншік иелері және жер пайдаланушылар бөлінісінде Е.Көтібарұлы ауылдық округі аумағында жайылымдардың орналасу схемасы (картасы) (1 қосымша);

2) жайылым айналымдарының қолайлы схемалары (2 қосымша);

3) Жайылымдардың, оның ішінде маусымдық, жайылымдық инфрақұрылым объектілерінің сыртқы және ішкі шекаралары мен алаңдары белгіленген картасы (3 қосымша);

4) жайылым пайдаланушылардың су тұтыну нормасына сәйкес жасалған су көздеріне (көлдерге, өзендерге, тоғандарға, апандарға, суару немесе суландыру арналарына, құбырлы немесе шахта құдықтарына) қол жеткізу схемасы (4 қосымша);

5) жайылымдары жоқ жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу және оны берілетін жайылымдарға ауыстыру схемасы (5 қосымша);

6) Ауылда, ауылдық округте орналасқан жеке және (немесе) заңды тұлғалардың жайылымдармен қамтамасыз етілмеген ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын шалғайдағы жайылымдарға орналастыру схемасы (6 қосымша);

7) ауыл шаруашылығы жануарларын жаю мен қозғалудың маусымдық бағыттарын белгілейтін жайылымдарды пайдалану жөніндегі күнтізбелік кесте (7 қосымша);

8) тиісті әкімшілік-аумақтық бірлікте жайылымдарды ұтымды пайдалану үшін қажетті өзге де талаптарды қамтиды.

Жоспар жайылымдарды геоботаникалық зерттеп-қараудың жай-күйі туралы мәліметтер, ветеринариялық-санитариялық объектілер туралы мәліметтер, иелерін – жайылым пайдаланушыларды, жеке және (немесе) заңды тұлғаларды көрсете отырып, ауыл шаруашылығы жануарлары мал басының саны туралы деректер, ауыл шаруашылығы жануарларының түрлері мен жыныстық жас топтары бойынша қалыптастырылған үйірлердің, отарлардың, табындардың саны туралы деректер, шалғайдағы жайылымдарда жаю үшін ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын қалыптастыру туралы мәліметтер, екпе және аридтік жайылымдарда ауыл шаруашылығы жануарларын жаю ерекшеліктері, малды айдап өтуге арналған сервитуттар туралы мәліметтер, мемлекеттік органдар, жеке және (немесе) заңды тұлғалар берген өзге де деректер ескеріле отырып қабылданған.

Әкімшілік-аумақтық бөлініс бойынша Е.Көтібарұлы ауылдық округінде 2 ауылдық елді мекендер бар.

Е.Көтібарұлы ауылдық округі аумағының жалпы көлемі 532847 гектар, оның ішінде жайылым жерлері – 474082 гектар, 58765 гектар - басқа алаптар.

Жер санаттары бойынша:

ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлер – 258647 гектар;

елді мекендердің жері – 70582 гектар;

қордағы жерлер – 203618 гектар болып бөлінеді.

Табиғи жағдайлар бойынша Е.Көтібарұлы ауылдық округінің аумағы агроклиматтық көрсеткіш бойынша құрғақ далалық зонаға жатады, қатал ұзақ қыста, қысқа қалыпты ыстық жазда, қыстың және жаз температураларының күрт

қарама-қайшылықтарымен, жылдық жауын-шашынның аз мөлшерімен, құрғақшылықпен сипатталады. Өсімдік жамылғысы әртүрлі, селеулі-бетегелі жусанды және бетегелі-жусанды, бұталы өсімдіктер. Топырағы қызыл қоңыр, қоңыр, аз гумусты. Өсімдік жамылғысы тұрақты емес және жеткіліксіз ылғалданған жағдайда, жалпы жазықтық сипатты және аздаған қанық түрлерімен ерекшеленді. Жер оты көктемгі-жазғы-күзгі жайылым ретінде қолданылады, жер бедерінің жағдайына қарай шөп шабуға да болады. Жайылымды тиімді пайдалану, тозуының алдын алу әрбір малды оған қолданылатын шөптің қажеттілігіне қарай орналастыру болып табылады. Ал Е.Көтібарұлы ауылдық округі жайылымдарына жалпы сипаттама жасайтын болсақ, олардың өнімділігі тұрақты емес, жауын-қардың аз-көптігіне қарап әр жылдарда өзгеріп отырады. Шөбінің өнімділігі жылдың ауа райының жағдайына қарай, гектарына 1,0 центнерден 2 центнерге дейін болады. Жайылым шөбінің аздығы және маусымдап пайдаланылатын жайылымдардың бытыраңқылығы себепті малды алыстағы көктемгі, жазғы және күзгі-қысқы жайылымдарға жаюды керек етеді. Кей жылдары қыстың жұмсақтығына қарай шаруашылық құрылымдардың малдары көбіне жайылымда болады.

2023 жылдың 1 қаңтарына Е.Көтібарұлы ауылдық округінде (халықтың жеке ауласы) ірі қара мал 719 бас, оның ішінде аналық мал басы 614 бас, 4611 қой мен ешкілер, 413 бас жылқы және 356 бас түйе бар. Оның ішінде:

Байқадам ауылында: ірі қара мал 663 бас, оның ішінде аналық мал 561 бас, қой мен ешкілер 4316 бас, жылқы 363 бас және 338 бас түйе.

Жайылым көлемі 50106 гектарды құрайды.

Алақозы ауылында: ірі қара мал 56 бас, оның ішінде аналық мал 53 бас, қой мен ешкілер 295 бас, жылқы 50 бас және түйе 18 басты құрайды.

Жайылым көлемі 16435 гектарды құрайды.

Е.Көтібарұлы ауылдық округінің шаруа қожалықтарындағы мал басы: ірі қара мал 2859 бас, қой мен ешкілер 9146 бас, жылқы 2963 бас, түйе 883 басты құрайды.

Шаруа қожалықтарының жайылым алаңы 327766 гектарды құрайды. Жайылым қажеттілігі жоқ.

Е.Көтібарұлы ауылдық округінде 1 мал дәрігерлік пункті, 1 мал көміндісі бар.

Жайылымдық жемшөп жануарлар рационының едәуір бөлігін құрайды. Шөпте азыққа қарағанда әлдеқайда көп қоректік заттар бар. Малды жайылымда ұстау жақсы дамуына ықпал етеді және жануарлардың өсуін күшейтеді, сау төл алу үшін қолайлы жағдайлар жасалады. Е.Көтібарұлы ауылдық округінде табиғи жайылымдардың маусымдық сипаты айқын байқалады. Е.Көтібарұлы ауылдық округі аумағында мәдени және аридтік жайылымдар жоқ. Барлық жайылымдар саны мен мөлшері жайылымның шығымдылығына, мал санына және жасыл шөпті азықтандыру нормаларына байланысты учаскелерге (қоршауларға) бөлінеді. Е.Көтібарұлы ауылдық округі маңындағы жайылымдарды тыныстандырып, демалдыру үшін маусымдық

жайылымдарды көшпелі жолмен дәстүрлі пайдаланған жөн, ал алыс маусымдық жайылымдарда алдын ала белгіленген учаскелерде мал жаю керек. Жайылымдарды тиімді пайдалану оны пайдалану мерзімінің түрлі схемасын кезектестіру жолымен жүргізіледі. Жайылым айналымы деп табиғи жайылымдарды бір жылдан бастап жақсартуға бағытталған немесе оның өнімділігін төмендетпей бірнеше жылдан кейін қайталанатын шаралар жүйесі түсініледі. Жалпы, жайылым айналымы мен қоршаған ортаны пайдалану жүйесін қолдану, маусымдар бойынша кезектестіру, өсімдіктердің өнімділігін сақтауға мүмкіндік береді.

Е.Көтібарұлы ауылдық округіндегі кең таралған бетеге, селеу, жусан мен әртүрлі шөптерден тұратын жайылымдар үшін барынша қолайлысы жыл сайын ретімен, жылдың барлық маусымында мал жайып, кезек-кезек 4-белдеулі жайылым айналымын жасау. Әрбір малды қоршап бағатын учаскелер жыл бойы тек бір маусым пайдалануы тиіс, егер учаске көктемде пайдаланылса, келесі жылы бұл учаске жазда, ал келесі жылы күзде пайдалануы тиіс. Тек осы жағдайда ғана жайылымдық өсімдіктердің тұқым тастауы мүмкін және азып тозған учаскелер бұрынғы өнімділігін қалпына келтіре алады.

Жайылымдық процесті реттеу, жайылымның айдау кезектілігі, тыңайтқыштар, өсімдіктерді себу жайылымдардың жалпы өнімділігін арттырады және олардың сақталуын қамтамасыз етеді.

Е.Көтібарұлы ауылдық округі бойынша ауылшаруашылығы малдарын қамтамасыз ету үшін барлығы 474082 гектар жайылымдық жерлер бар. Елді мекен шегінде 66541 гектар жайылым бар.

Жаңақоныс ауылдық округінде мал айдауға арналған сервитуттар орнатылмаған.

Жоғарыда баяндалғанның негізінде, Қазақстан Республикасының "Жайылымдар туралы" Заңының 15 бабына сәйкес жергілікті халықтың мұқтаждығы үшін (Байкадам ауылы, Алақозы ауылы) ауылшаруашылығы жануарларының аналық (сауын) мал басын ұстау бойынша елді мекеннің 66541 гектар бар жайылымдық алқаптарында, жүктеме нормасы 10 гектар/бас болғанда қажеттілік туындамайды.

Жүктеме нормасы ірі қара мал басына 15 гектар/бас, қой мен ешкілер – 3 гектар/бас, жылқы – 18 гектар/бас, түйе – 23 гектар/бас болғанда жергілікті халықтың басқа ауылшаруашылығы малдарын жаю бойынша жайылымдық жерлердің қажеттілігі жоқ.

Қажеттілік:

ірі қара мал үшін – $719 \text{ бас} \times 15 \text{ гектар/бас} = 10785 \text{ гектар}$;

қой мен ешкілер үшін – $4611 \text{ бас} \times 3 \text{ гектар/бас} = 13833 \text{ гектар}$;

жылқы үшін – $413 \text{ бас} \times 18 \text{ гектар/бас} = 7434 \text{ гектар}$;

түйе үшін – $356 \text{ бас} \times 23 \text{ гектар/бас} = 8188 \text{ гектар}$.

$10785 + 13833 + 7434 + 8188 = 40240 \text{ гектар}$.

Е. Көтібарұлы ауылдық округі аумағындағы жер учаскелерінің меншік иелері тізімі

№ 1 кесте

№	Ж е р учаскелерін ж е р пайдаланушы лардың атауы	Жайылым алаңы, (га)	Түрлері бойынша малдың болуы, (бас)			
			ІҚМ	ҰМҚ	жылқы	түйе
1	"АБАЙ" Ш/Қ	8602	269	208	94	25
2	"АҚБҰЛАҚ" Ш/Қ	2105	75	157	216	35
3	"АТАҚОНЫС" Ш/Қ	3315	111	0	199	111
4	"АХМАД" ШҚ	1850	45	0	258	0
5	"БАҒДАТ" ШҚ	11995	209	0	63	17
6	"БЕРЕКЕ" ШҚ	961	0	0	5	0
7	" ЕСІМБАЙ"Ш Қ	1850	121	0	0	0
8	"КЕЗҚОРА" ШҚ	1600	4	56	60	8
9	"КҮНПЕЙІС" ШҚ	500	78	28	6	0
10	"ҚАЛЫБЕК" ШҚ	2400	0	0	282	0
11	" МОЙЫНҚҰ М" ШҚ	11920	266	1714	263	55
12	"МҰРАҒЕР" ШҚ	1308	0	0	57	41
13	"НАУРЫЗ" ШҚ	2303	107	401	0	0
14	"НИЯЗБЕК" ШҚ	300	0	67	20	15
15	"НҰРАЛЫ" ШҚ	18649	598	6788	471	0
16	"НҰР-ӘСЕМ" ШҚ	2957	107	0	77	0
17	"САҚИ" ШҚ	2320	44	0	4	0
18	" ТӘҢІРБЕРГЕ Н" ШҚ	799	0	40	50	7
19	"ТҰЛПАР-М" ШҚ	763	0	305	79	0

20	" ТҰРҒАНБАЙ " ШҚ	1103	4	21	27	12
21	"ҰЗАҚБАЙ" ШҚ	5625	194	71	26	16
22	"БӘЙІМ" ШҚ	3500	27	0	0	0
23	"ДӘУЛЕТ" ШҚ	3550	45	11	59	0
24	" ШЫҢДӘУЛЕ Т" ШҚ	3330	22	0	349	165
25	"ЖАНДОС" ШҚ	800	91	0	78	3
26	"ЖОМАРТ" ШҚ	4800	291	0	126	123
27	"БАУЫРЖАН " ШҚ	1402	0	0	508	165
28	" ҚЫЗЫЛБҰР ЫШ"ШҚ	1505	33	0	28	22
29	"ЕЛДОС-Ә" ШҚ	1500	68	32	35	0
30	"НИЯЗ" ШҚ	300	5	20	6	6
31	"БЕРЕКЕ" ШҚ	901	14	45	17	17
32	"ЕЛЖАС" ШҚ	1000	20	0	20	0
33	"ЖАНҰЯ" ШҚ	800	74	0	19	8
34	"ЖӘНІБЕК" ШҚ	1000	0	0	92	0
35	"КҮНГЕЙ" ШҚ	3162	27	58	50	36
36	"ҚАРШЫҒА" ШҚ	1500	35	0	0	0
37	"ҚҰЛАГЕР" ШҚ	2000	0	0	21	0
38	"МАНАС" ШҚ	350	8	20	6	4
39	"НЕСІПХАН" ШҚ	976	13	106	0	0
40	"НҰРҒАЗЫ" ШҚ	750	7	0	0	6
41	"БЕРЕКЕТ 2010" ШҚ	3500	0	0	60	0
42	"АЛТАЙ" ШҚ	2000	52	23	18	0

15	3	18	23	1605	1203	0	0	2808	-505
15	3	18	23	0	201	360	345	906	-606
15	3	18	23	8970	20364	8478	0	37812	-19163
15	3	18	23	1605	0	1386	0	2991	-34
15	3	18	23	660	0	72	0	732	1588
15	3	18	23	0	120	900	161	1181	-382
15	3	18	23	0	915	1422	0	2337	-1574
15	3	18	23	60	63	486	276	885	218
15	3	18	23	2910	213	468	368	3959	1666
15	3	18	23	405	0	0	0	405	3095
15	3	18	23	675	33	1062	0	1770	1780
15	3	18	23	330	0	6282	3795	10407	-7077
15	3	18	23	1365	0	1404	69	2838	-2038
15	3	18	23	4365	0	2268	2829	9462	-4662
15	3	18	23	0	0	9144	3795	12939	-11537
15	3	18	23	495	0	504	506	1505	0
15	3	18	23	1020	96	630	0	1146	354
15	3	18	23	75	60	108	138	381	-81
15	3	18	23	210	135	306	391	1042	-141
15	3	18	23	300	0	360	0	660	340
15	3	18	23	1110	0	342	184	1636	-836
15	3	18	23	0	0	1656	0	1656	656
15	3	18	23	405	174	900	828	2307	855
15	3	18	23	525	0	0	0	525	975
15	3	18	23	0	0	378	0	378	1622
15	3	18	23	75	60	108	92	335	15
15	3	18	23	195	318	0	0	513	463
15	3	18	23	105	0	0	138	243	507
15	3	18	23	0	0	1080	0	1080	2420
15	3	18	23	780	69	324	0	1143	827
15	3	18	23	2145	1548	144	437	4274	-3374
15	3	18	23	0	0	35370	0	35370	-33730
15	3	18	23	3195	0	954	0	4149	3201
15	3	18	23	0	951	18	0	969	-369
15	3	18	23	0	0	720	0	420	1135
15	3	18	23	1140	1209	0	0	2349	-1599
15	3	18	23	615	210	0	138	963	1387
15	3	18	23	1605	2952	144	0	4701	-3315
15	3	18	23	2070	687	0	230	2987	5866
15	3	18	23	0	0	0	0	0	1500
15	3	18	23	0	0	0	0	0	860
15	3	18	23	1080	405	270	264	2019	-1707

15	3	18	23	54898	38473	123084	21700	238155	-70323
----	---	----	----	-------	-------	--------	-------	--------	--------

Е. Көтібарұлы ауылдық округі бойынша елді мекендер бөлінісінде ІҚМ аналық (сауын)мал басын орналастыру үшін жайылымдарды бөлу жөніндегі мәліметтер

№ 2 кесте

№	Елді мекені	Жайылым алаңы, (га)	Сауын сиырлардың болуы (бас)	Жайылымға қажеттілік нормасы 1 бас, (га)	Жайылымдардың қажеттілігі, (га)	Жайылымдармен қамтамасыз етілмеген (га)	Қажеттіліктің қамтамасыз етілуі, %	Артықшылық, (га)
1	Байқадам а.	50106	561	15	8415			41691
2	Алақозы а.	16435	53	15	795			15640
	Барлығы	66541	614	15	9210			57331

Е. Көтібарұлы ауылдық округі бойынша жер учаскелерінің меншік иелері бөлігінде ауыл шаруашылығы малдарының басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу жөніндегі мәліметтер

№ 3 кесте

№	Елді мекен	Малдың болуы түрлері бойынша (бас)				Жайылымға қажеттілік нормасы 1 бас, (га)			
		ІҚМ	ҰҚМ	жылқы	түйе	ІҚМ	ҰҚМ	жылқы	түйе
1	Байқадам а.	663	4316	363	338	15	3	18	23
2	Алақозы а.	56	295	50	18	15	3	18	23
	Барлығы	719	4411	413	356	15	3	18	23

кестенің жалғасы

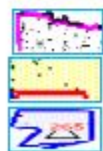
Жайылымдардың қажеттілігі, (га)					Жайылымдарды бөлу	Қажеттіліктің қамтамасыз етілуі, %
ІҚМ	ҰҚМ	жылқы	түйе	Қорытынды (га)		
9945	12948	6534	7774	37201		
840	885	900	414	3039		
10785	13833	7434	8188	39630		

Е.Көтібарұлы ауылдық округінде жайылымдарды басқару және оларды пайдалану жөніндегі 2023-2024 жылдарға арналған жоспарға 1 қосымша

Құқық белгілейтін құжаттар негізінде жер санаттары, жер учаскелерінің меншік иелері және жер пайдаланушылар бөлінісінде Есет Көтібарұлы ауылдық округі аумағында жайылымдардың орналасу схемасы (картасы)

Шартты белгілер:

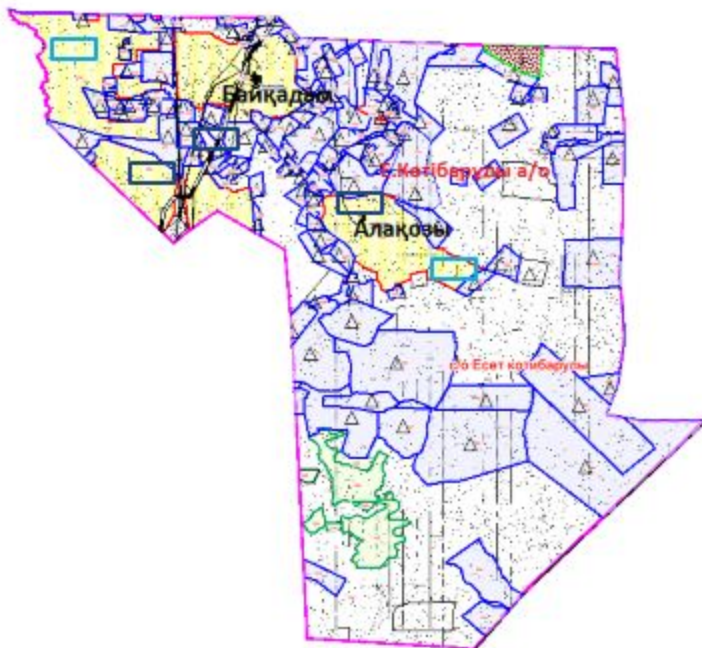
Ауылдық округтің шекарасы

Елді мекендер жерлері санатындағы жайылымдар

Ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлері санатындағы жайылымдар

Е.Көтібарұлы ауылдық округінде
жайылымдарды басқару және оларды
пайдалану жөніндегі 2023-2024
жылдарға арналған жоспарға 2
қосымша

Жайылым айналымдарының қолайлы схемалары

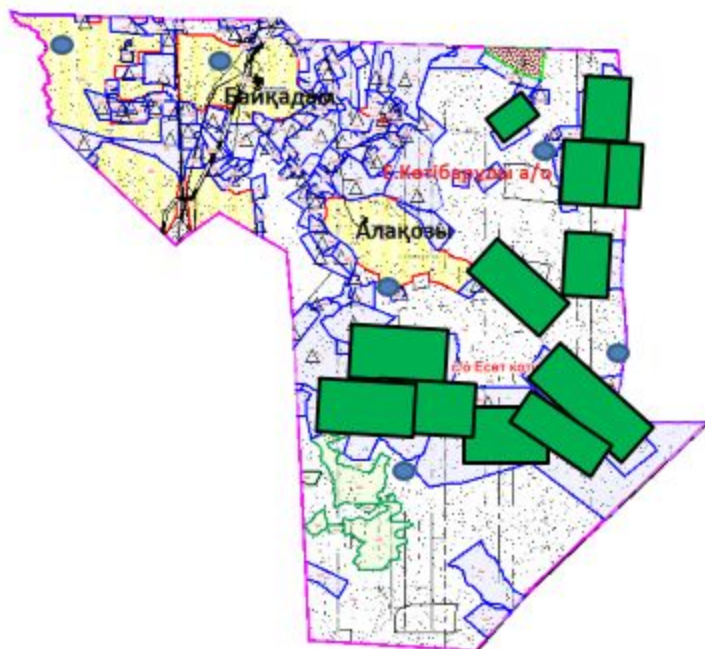

Шартты белгілер:

- Ауылдық округтің шекарасы
- Елді мекендер жерлері санатындағы жайылымдар
- Ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлері санатындағы жайылымдар
- Күз, қыс айларында пайдаланылатын жайылымдық жерлер
- Көктем, жаз айларында пайдаланылатын жайылымдық жерлер

Е.Көтібарұлы ауылдық округінде
жайылымдарды басқару және оларды
пайдалану жөніндегі 2023-2024
жылдарға арналған жоспарға 3
қосымша

**Жайылымдардың, оның ішінде маусымдық, жайылымдық инфрақұрылым объектілерінің
сыртқы және ішкі шекаралары мен алаңдары белгіленген картасы**

Шартты белгілер:

Ауылдық округтің шекарасы

Елді мекендер жерлері санатындағы жайылымдар

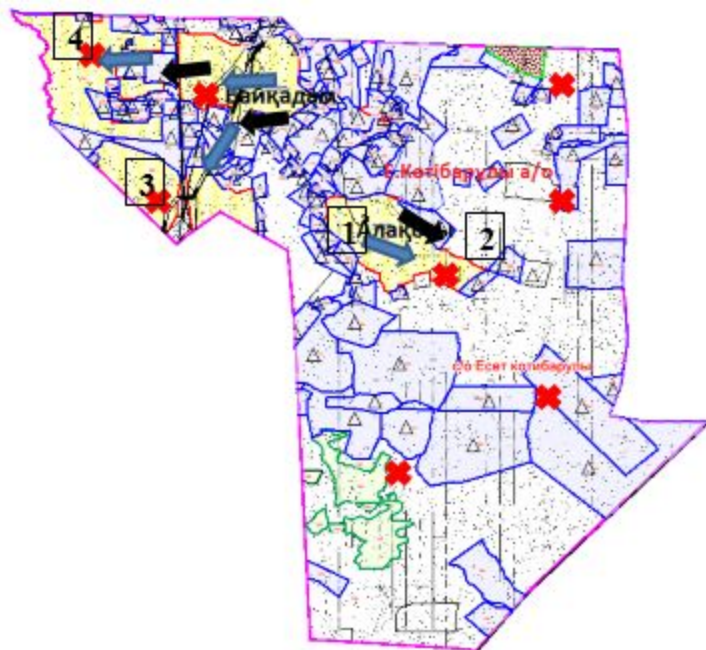
Ішкі және сыртқы шекаралардағы маусымдық жайылымдар учаскелері

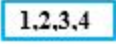
Негізгі су көздері (өзендер, көлдер, тоғандар және тағы басқалары)

Е.Көтібарұлы ауылдық округінде
жайылымдарды басқару және оларды
пайдалану жөніндегі 2023-2024
жылдарға арналған жоспарға 4
қосымша

Жайылым пайдаланушылардың су тұтыну нормасына сәйкес жасалған су көздеріне (көлдерге, өзендерге, тоғандарға, апандарға, суару немесе суландыру арналарына, құбырлы немесе шахта құдықтарына) қол жеткізу схемасы

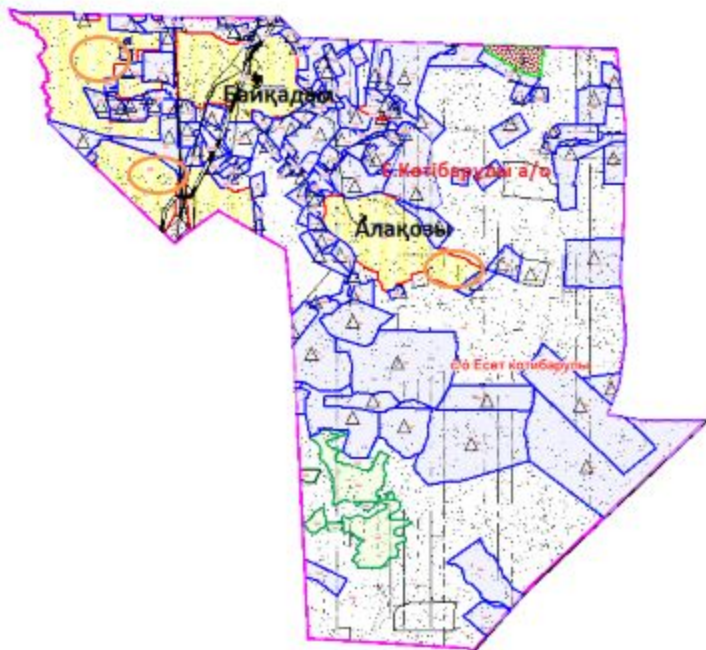

Шартты белгілер:

- Ауылдық округтің шекарасы
- Елді мекендер жерлері санатындағы жайылымдар
- Көлдер, өзендер, мал суару орындары және басқа да көздер
- Табиғи жайылымдар
- Жайылым айналымдары №
- Жайылымдық инфрақұрылым объектісі
- Ауыл шаруашылығы жануарларын жаю және жылжытудың маусымдық маршруттары
- Жайылым пайдаланушылардың су көздеріне қол жеткізу маршруты

Е.Көтібарұлы ауылдық округінде
жайылымдарды басқару және оларды
пайдалану жөніндегі 2023-2024
жылдарға арналған жоспарға 5
қосымша

Жайылымдары жоқ жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу және оны берілетін жайылымдарға ауыстыру схемасы

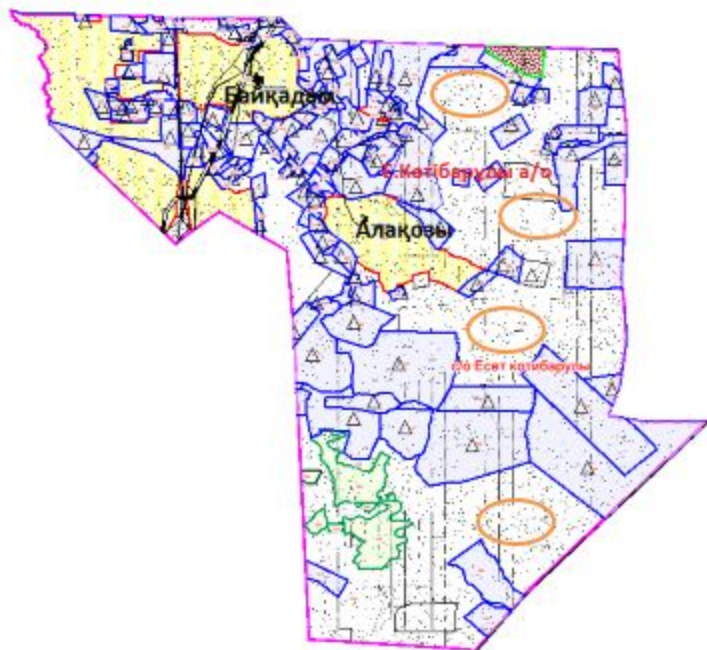
Шартты белгілер:

Жайылымдары жоқ жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу және оны берілетін жайылымдарға ауыстыру схемасы

Е.Көтібарұлы ауылдық округінде
жайылымдарды басқару және оларды
пайдалану жөніндегі 2023-2024
жылдарға арналған жоспарға 6
қосымша

Ауылда, ауылдық округте орналасқан жеке және (немесе) заңды тұлғалардың жайылымдармен қамтамасыз етілмеген ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын шалғайдағы жайылымдарға орналастыру схемасы

Шартты белгілер:

Жайылымдармен қамтамасыз етілмеген жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын шалғайдағы жайылымдарда орналастыру схемасы

Е.Көтібарұлы ауылдық округінде
жайылымдарды басқару және оларды
пайдалану жөніндегі 2023-2024
жылдарға арналған жоспарға 7
қосымша

Ауыл шаруашылығы жануарларын жаю мен қозғалудың маусымдық бағыттарын белгілейтін жайылымдарды пайдалану жөніндегі күнтізбелік кесте

№	Ауылдық округ атауы	2023 жылғы қоршаулар саны				2024 жылғы қоршаулар саны			
		1	2	3	4	1	2	3	4
1	Есет Көтібарұлы	КЖМ	ЖМ	ДҚ	ЖКМ	КЖМ	ЖМ	ЖКМ	ДҚ

Ескерту: аббревиатуралардың толық жазылуы:

КЖМ –көктемгі-жазғы маусым;

ЖКМ – жазғы-күзгі маусым;

ЖМ – жазғы маусым;

ДҚ – демалушы қоршау

Шалқар аудандық мәслихатының
2023 жылғы 24 сәуірдегі
№ 9 шешіміне 7 қосымша

Қауылжыр ауылдық округінде жайылымдарды басқару және оларды пайдалану жөніндегі 2023-2024 жылдарға арналған жоспар

Осы Қауылжыр ауылдық округінде жайылымдарды басқару және оларды пайдалану жөніндегі 2023-2024 жылдарға арналған жоспар (бұдан әрі - Жоспар) Қазақстан Республикасының "Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы" Заңына, Қазақстан Республикасының "Жайылымдар туралы" Заңына, Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің орынбасары-Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрінің 2017 жылғы 24 сәуірдегі №173 "Жайылымдарды ұтымды пайдалану қағидаларын бекіту туралы" бұйрығына (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу Тізілімінде №15090 тіркелген), Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2015 жылғы 14 сәуірдегі №3-3/332 "Жайылымдардың жалпы алаңына түсетін жүктеменің шекті рұқсат етілетін нормасын бекіту туралы" бұйрығына (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу Тізілімінде №11064 тіркелген) сәйкес әзірленді.

Жоспар жайылымдарды ұтымды пайдалану, жемшөпке қажеттілікті тұрақты қамтамасыз ету және жайылымдардың тозуы процестерін болғызбау мақсатында қабылданады және ауыл шаруашылығы жануарларын жаю дәстүрі ескеріледі.

Жоспар құрамында:

1) құқық белгілейтін құжаттар негізінде жер санаттары, жер учаскелерінің меншік иелері және жер пайдаланушылар бөлінісінде Қауылжыр ауылдық округі аумағында жайылымдардың орналасу схемасы (картасы) (1 қосымша);

2) жайылым айналымдарының қолайлы схемалары (2 қосымша);

3) Жайылымдардың, оның ішінде маусымдық, жайылымдық инфрақұрылым объектілерінің сыртқы және ішкі шекаралары мен алаңдары белгіленген картасы (3 қосымша);

4) жайылым пайдаланушылардың су тұтыну нормасына сәйкес жасалған су көздеріне (көлдерге, өзендерге, тоғандарға, апандарға, суару немесе суландыру арналарына, құбырлы немесе шахта құдықтарына) қол жеткізу схемасы (4 қосымша);

5) жайылымдары жоқ жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу және оны берілетін жайылымдарға ауыстыру схемасы (5 қосымша);

6) Ауылда, ауылдық округте орналасқан жеке және (немесе) заңды тұлғалардың жайылымдармен қамтамасыз етілмеген ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын шалғайдағы жайылымдарға орналастыру схемасы (6 қосымша);

7) ауыл шаруашылығы жануарларын жаю мен қозғалудың маусымдық бағыттарын белгілейтін жайылымдарды пайдалану жөніндегі күнтізбелік кесте (7 қосымша);

8) тиісті әкімшілік-аумақтық бірлікте жайылымдарды ұтымды пайдалану үшін қажетті өзге де талаптарды қамтиды.

Жоспар жайылымдарды геоботаникалық зерттеп-қараудың жай-күйі туралы мәліметтер, ветеринариялық-санитариялық объектілер туралы мәліметтер, иелерін – жайылым пайдаланушыларды, жеке және (немесе) заңды тұлғаларды көрсете отырып, ауыл шаруашылығы жануарлары мал басының саны туралы деректер, ауыл шаруашылығы жануарларының түрлері мен жыныстық жас топтары бойынша қалыптастырылған үйірлердің, отарлардың, табындардың саны туралы деректер, шалғайдағы жайылымдарда жаю үшін ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын қалыптастыру туралы мәліметтер, екпе және аридтік жайылымдарда ауыл шаруашылығы жануарларын жаю ерекшеліктері, малды айдап өтуге арналған сервитуттар туралы мәліметтер, мемлекеттік органдар, жеке және (немесе) заңды тұлғалар берген өзге де деректер ескеріле отырып қабылданған.

Әкімшілік-аумақтық бөлініс бойынша Қауылжыр ауылдық округінде 3 ауылдық елді мекендер бар.

Қауылжыр ауылдық округі аумағының жалпы көлемі 126588 гектар, оның ішінде жайылым жерлері – 125262 гектар, 1326 гектар - басқа алаптар.

Жер санаттары бойынша:

ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлер – 59741 гектар;

елді мекендердің жері – 27790 гектар;

қордағы жерлер – 39057 гектар болып бөлінеді.

Табиғи жағдайлар бойынша Қауылжыр ауылдық округінің аумағы агроклиматтық көрсеткіш бойынша құрғақ далалық зонаға жатады, қатал ұзақ қыста, қысқа қалыпты ыстық жазда, қыстың және жаз температураларының күрт қарама-қайшылықтарымен, жылдық жауын-шашынның аз мөлшерімен, құрғақшылықпен сипатталады. Өсімдік жамылғысы әртүрлі, селеулі-бетегелі жусанды және бетегелі-жусанды, бұталы өсімдіктер. Топырағы қызыл қоңыр, қоңыр, аз гумусты. Өсімдік жамылғысы тұрақты емес және жеткіліксіз ылғалданған жағдайда, жалпы жазықтық сипатты және аздаған қанық түрлерімен ерекшеленді. Жер оты көктемгі-жазғы-күзгі жайылым ретінде қолданылады, жер бедерінің жағдайына қарай шөп шабуға да болады. Жайылымды тиімді пайдалану, тозуының алдын алу әрбір малды оған қолданылатын шөптің қажеттілігіне қарай орналастыру болып табылады. Ал Қауылжыр ауылдық округі жайылымдарына жалпы сипаттама жасайтын болсақ, олардың өнімділігі тұрақты емес, жауын-қардың аз-көптігіне қарап әр жылдарда өзгеріп отырады. Шөбінің өнімділігі жылдың ауа райының жағдайына қарай, гектарына 1,0 центнерден 2 центнерге дейін болады. Жайылым шөбінің аздығы және маусымдап пайдаланылатын жайылымдардың бытыраңқылығы себепті малды алыстағы көктемгі, жазғы және күзгі-қысқы жайылымдарға жаюды керек етеді. Кей жылдары қыстың жұмсақтығына қарай шаруашылық құрылымдардың малдары көбіне жайылымда болады.

2023 жылдың 1 қаңтарына Қауылжыр ауылдық округінде (халықтың жеке ауласы) ірі қара мал 1395 бас, оның ішінде аналық мал басы 570 бас, 2294 қой мен ешкілер, 350 бас жылқы және 250 бас түйе бар. Оның ішінде:

Қайдауыл ауылында: ірі қара мал 440 бас, оның ішінде аналық мал 212 бас, қой мен ешкілер 1004 бас, жылқы 143 бас.

Жайылым көлемі 10000 гектарды құрайды.

Ұлпан ауылында: ірі қара мал 130 бас, оның ішінде аналық мал 46 бас, қой мен ешкілер 295 бас, жылқы 39 бас және түйе 116 басты құрайды .

Жайылым көлемі 5388 гектарды құрайды.

Қауылжыр ауылында: ірі қара мал 825 бас, оның ішінде аналық мал 312 бас, қой мен ешкілер 995 бас, жылқы 168 бас және 134 бас түйе.

Жайылым көлемі 10236 гектарды құрайды.

Қауылжыр ауылдық округінің шаруа қожалықтарындағы мал басы: ірі қара мал 1125 бас, қой мен ешкілер 2315 бас, жылқы 510 бас, түйе 130 басты құрайды.

Шаруа қожалықтарының жайылым алаңы 59330 гектарды құрайды. Жайылым қажеттілігі жоқ.

Қауылжыр ауылдық округінде 1 мал дәрігерлік пункті, 1 мал көміндісі бар.

Жайылымдық жем шөп жануарлар рационының едәуір бөлігін құрайды. Шөпте азыққа қарағанда әлдеқайда көп қоректік заттар бар. Малды жайылымда ұстау жақсы дамуына ықпал етеді және жануарлардың өсуін күшейтеді, сау төл алу үшін қолайлы жағдайлар жасалады. Қауылжыр ауылдық округінде табиғи жайылымдардың маусымдық сипаты айқын байқалады. Қауылжыр ауылдық округі аумағында мәдени және аридтік жайылымдар жоқ. Барлық жайылымдар саны мен мөлшері жайылымның шығымдылығына, мал санына және жасыл шөпті азықтандыру нормаларына байланысты учаскелерге (қоршауларға) бөлінеді. Қауылжыр ауылдық округі маңындағы жайылымдарды тыныстандырып, демалдыру үшін маусымдық жайылымдарды көшпелі жолмен дәстүрлі пайдаланған жөн, ал алыс маусымдық жайылымдарда алдын ала белгіленген учаскелерде мал жаю керек. Жайылымдарды тиімді пайдалану оны пайдалану мерзімінің түрлі схемасын кезектестіру жолымен жүргізіледі. Жайылым айналымы деп табиғи жайылымдарды бір жылдан бастап жақсартуға бағытталған немесе оның өнімділігін төмендетпей бірнеше жылдан кейін қайталанатын шаралар жүйесі түсініледі. Жалпы, жайылым айналымы мен қоршаған ортаны пайдалану жүйесін қолдану, маусымдар бойынша кезектестіру, өсімдіктердің өнімділігін сақтауға мүмкіндік береді.

Қауылжыр ауылдық округіндегі кең таралған бетеге, селеу, жусан мен әртүрлі шөптерден тұратын жайылымдар үшін барынша қолайлысы жыл сайын ретімен, жылдың барлық маусымында мал жайып, кезек-кезек 4-белдеулі жайылым айналымын жасау. Әрбір малды қоршап бағатын учаскелер жыл бойы тек бір маусым пайдалануы тиіс, егер учаске көктемде пайдаланылса, келесі жылы бұл учаске жазда, ал келесі

жылы күзде пайдалануы тиіс. Тек осы жағдайда ғана жайылымдық өсімдіктердің тұқым тастауы мүмкін және азып тозған учаскелер бұрынғы өнімділігін қалпына келтіре алады.

Жайылымдық процесті реттеу, жайылымның айдау кезектілігі, тыңайтқыштар, өсімдіктерді себу жайылымдардың жалпы өнімділігін арттырады және олардың сақталуын қамтамасыз етеді.

Қауылжыр ауылдық округі бойынша ауылшаруашылығы малдарын қамтамасыз ету үшін барлығы 125262 гектар жайылымдық жерлер бар. Елді мекен шегінде 27507 гектар жайылым бар.

Қауылжыр ауылдық округінде мал айдауға арналған сервитуттар орнатылмаған.

Жоғарыда баяндалғанның негізінде, Қазақстан Республикасының "Жайылымдар туралы" Заңының 15 бабына сәйкес жергілікті халықтың мұқтаждығы үшін (Қауылжыр ауылы, Ұлпан ауылы, Қайдауыл) ауылшаруашылығы жануарларының аналық (сауын) мал басын ұстау бойынша елді мекеннің 27507 гектар бар жайылымдық алқаптарында, жүктеме нормасы 10 гектар/бас болғанда қажеттілік туындамайды.

Жүктеме нормасы ірі қара мал басына 15 гектар/бас, қой мен ешкілер – 3 гектар/бас, жылқы – 18 гектар/бас, түйе – 23 гектар/бас болғанда жергілікті халықтың басқа ауылшаруашылығы малдарын жаю бойынша жайылымдық жерлердің 12350 гектар көлемінде қажеттілік бар.

Қажеттілік:

ірі қара мал үшін – $1395 \text{ бас} \times 15 \text{ гектар/бас} = 20925 \text{ гектар}$;

қой мен ешкілер үшін – $2294 \text{ бас} \times 3 \text{ гектар/бас} = 6882 \text{ гектар}$;

жылқы үшін – $350 \text{ бас} \times 18 \text{ гектар/бас} = 6300 \text{ гектар}$;

түйе үшін – $250 \text{ бас} \times 23 \text{ гектар/бас} = 5750 \text{ гектар}$.

$20925 + 6882 + 6300 + 5750 = 39857 \text{ гектар}$.

Жайылым алқаптарының қалыптасқан 12350 гектар көлемінде қажеттілігін ауданның босалқы жер қоры есебінен толықтыру қажет.

Қауылжыр ауылдық округі аумағындағы жер учаскелерінің меншік иелері тізімі

№ 1 кесте

№	Жер учаскелерін жер пайдаланушылардың атауы	Жайылым алаңы, (га)	Түрлері бойынша малдың болуы, (бас)			
			ІҚМ	ҰМҚ	жылқы	түйе
1	"БІРЛЕСТІК" Ш/Қ	4289	246	477	84	34
2	"АҒЫЛЕН" Ш/Қ	1499	2	157	6	0
3	"ҚОҢЫРТАЙ" Ш/Қ	5415	51	0	75	0

15	3	18	23	2250	0	486	345	3081	3855
15	3	18	23	0	0	378	0	378	516
15	3	18	23	300	42	360	0	702	298
15	3	18	23	465	60	126	0	651	846
15	3	18	23	0	0	936	0	936	164
15	3	18	23	225	33	144	161	563	434
15	3	18	23	690	60	0	0	750	1460
15	3	18	23	330	0	738	184	1252	45
15	3	18	23	2235	1269	1476	0	4980	1464
15	3	18	23	345	117	306	368	1136	-450
15	3	18	23	4935	22992	1836	460	30223	-10605
15	3	18	23	0	0	378	0	378	2022
15	3	18	23	15	78	576	0	669	611
15	3	18	23	17175	27063	12510	2783	59531	4450

Қауылжыр ауылдық округі бойынша елді мекендер бөлінісінде ІҚМ аналық (сауын)мал басын орналастыру үшін жайылымдарды бөлу жөніндегі мәліметтер

№ 2 кесте

№	Елді мекені	Жайылым алаңы, (га)	Сауын сиырлардың болуы (бас)	Жайылымға қажеттілік нормасы 1 бас, (га)	Жайылымдардың қажеттілігі, (га)	Жайылымдармен қамтамасыз етілмеген (га)	Қажеттіліктің қамтамасыз етілуі, %	Артықшылық, (га)
1	Қайдауыл а.	10 000	212	15	3180			6820
2	Ұлпан а.	5388	46	15	690			4698
3	Қауылжыр а.	10 236	312	15	4680			5556
	Барлығы	25624	570	15	8550			17074

Қауылжыр ауылдық округі бойынша жер учаскелерінің меншік иелері бөлігінде ауыл шаруашылығы малдарының басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу жөніндегі мәліметтер

№ 3 кесте

[illegible]

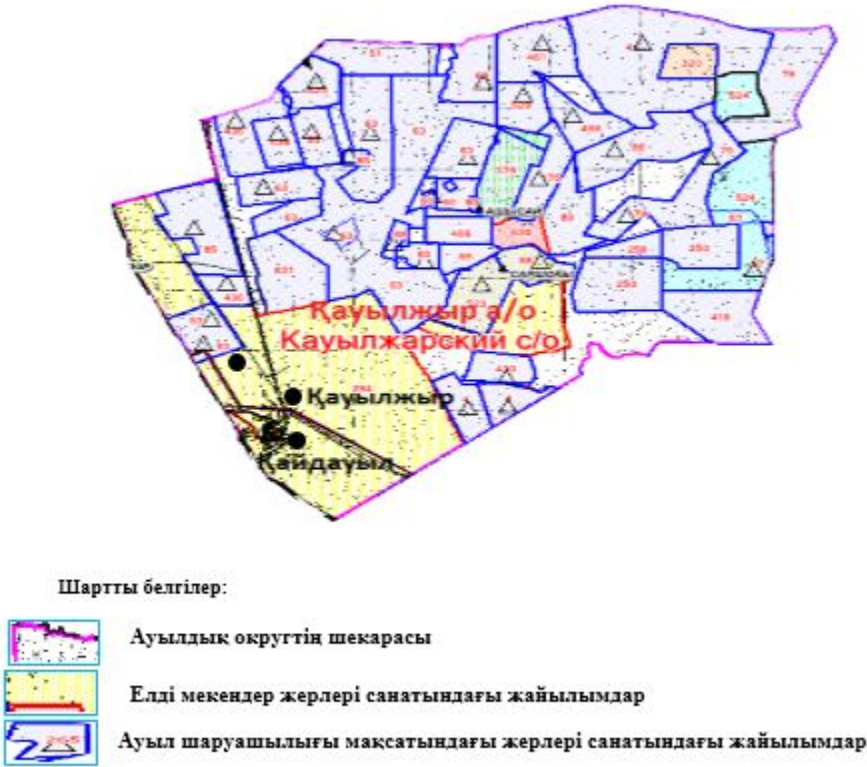
	Барлығы	1395	2294	350	250	15	3	18	23
--	---------	------	------	-----	-----	----	---	----	----

кестенің жалғасы

Жайылымдардың қажеттілігі, (га)					Жайылымдар ды бөлу	Қажеттіліктің қамтамасыз етілуі, %
ІҚМ	ҰҚМ	жылқы	түйе	Қорытынды (га)		
6600	3012	2574	0	12186		
1950	885	702	2668	6205		
12375	2985	3024	3082	21466		
20925	6882	6300	2990	37097		

Қауылжыр ауылдық округінде
жайылымдарды
басқару және оларды пайдалану
жөніндегі
2023-2024 жылдарға арналған жоспарға
1 қосымша

Құқық белгілейтін құжаттар негізінде жер санаттары, жер учаскелерінің меншік иелері және жер пайдаланушылар бөлінісінде Қауылжыр ауылдық округі аумағында жайылымдардың орналасу схемасы (қартасы)

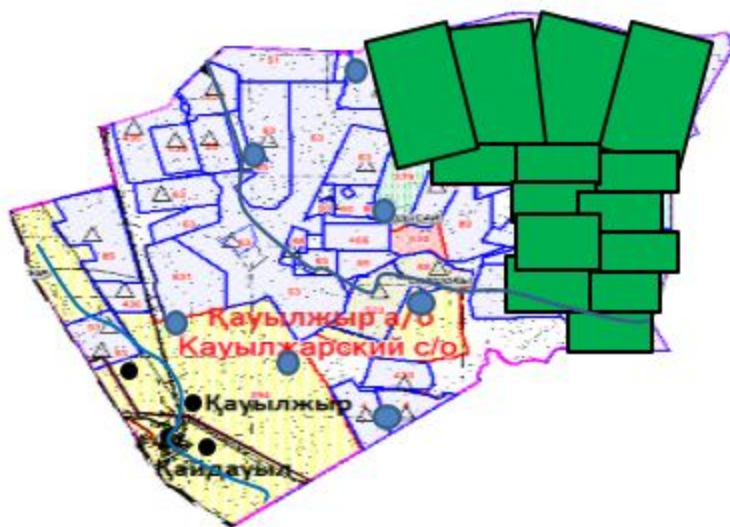
Қауылжыр ауылдық округінде
жайылымдарды
басқару және оларды пайдалану
жөніндегі
2023-2024 жылдарға арналған жоспарға
2 қосымша

Жайылым айналымдарының қолайлы схемалары

Қауылжыр ауылдық округінде
жайылымдарды
басқару және оларды пайдалану
жөніндегі
2023-2024 жылдарға арналған жоспарға
3 қосымша

Жайылымдардың, оның ішінде маусымдық, жайылымдық инфрақұрылым объектілерінің
сыртқы және ішкі шекаралары мен алаңдары белгіленген картасы

Шартты белгілер:

Ауылдық округтің шекарасы

Елді мекендер жерлері санатындағы жайылымдар

Ішкі және сыртқы шекаралардағы маусымдық жайылымдар

Негізгі су көздері (өзендер, көлдер, тоғандар және тағы басқалары)

Қауылжыр ауылдық округінде
жайылымдарды

басқару және оларды пайдалану
жөніндегі

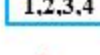
2023-2024 жылдарға арналған жоспарға

4 қосымша

Жайылым пайдаланушылардың су тұтыну нормасына сәйкес жасалған су көздеріне (көлдерге, өзендерге, тоғандарға, апандарға, суару немесе суландыру арналарына, құбырлы немесе шахта құдықтарына) қол жеткізу схемасы

Шартты белгілер:

- Ауылдық округтің шекарасы
- Елді мекендер жерлері санатындағы жайылымдар
- Көлдер, өзендер, мал суару орындары және басқа да көздер
- Табиғи жайылымдар
- Жайылым айналымдары №
- Жайылымдық инфрақұрылым объектісі
- Ауыл шаруашылығы жануарларын жаю және жылжытудың маусымдық маршруттары
- Жайылым пайдаланушылардың су көздеріне қол жеткізу маршруты

Қауылжыр ауылдық округінде
жайылымдарды
басқару және оларды пайдалану
жөніндегі
2023-2024 жылдарға арналған жоспарға
5 қосымша

Жайылымдары жоқ жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу және оны берілетін жайылымдарға ауыстыру схемасы

Шартты белгілер:

Жайылымдары жоқ жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу және оны берілетін жайылымдарға ауыстыру схемасы

Қауылжыр ауылдық округінде
жайылымдарды
басқару және оларды пайдалану
жөніндегі
2023-2024 жылдарға арналған жоспарға
6 қосымша

Ауылда, ауылдық округте орналасқан жеке және (немесе) заңды тұлғалардың жайылымдармен қамтамасыз етілмеген ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын шалғайдағы жайылымдарға орналастыру схемасы

Шартты белгілер:

Жайылымдармен қамтамасыз етілмеген жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын шалғайдағы жайылымдарда орналастыру схемасы

Қауылжыр ауылдық округінде
жайылымдарды
басқару және оларды пайдалану
жөніндегі
2023-2024 жылдарға арналған жоспарға
7 қосымша

Ауыл шаруашылығы жануарларын жаю мен қозғалудың маусымдық бағыттарын белгілейтін жайылымдарды пайдалану жөніндегі күнтізбелік кесте

№	Ауылдық округ атауы	2023 жылғы қоршаулар саны				2024 жылғы қоршаулар саны			
		1	2	3	4	1	2	3	4
1	Қауылжыр	КЖМ	ЖМ	ДҚ	ЖКМ	КЖМ	ЖМ	ЖКМ	ДҚ

Ескерту: аббревиатуралардың толық жазылуы:

КЖМ –көктемгі-жазғы маусым;

ЖКМ – жазғы-күзгі маусым;

ЖМ – жазғы маусым;

ДҚ – демалушы қоршау

Шалқар аудандық мәслихатының
2023 жылғы 24 сәуірдегі
№ 9 шешіміне 8 қосымша

Кішіқұм ауылдық округінде жайылымдарды басқару және оларды пайдалану жөніндегі 2023-2024 жылдарға арналған жоспар

Осы Кішіқұм ауылдық округінде жайылымдарды басқару және оларды пайдалану жөніндегі 2023-2024 жылдарға арналған жоспар (бұдан әрі - Жоспар) Қазақстан Республикасының "Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы" Заңына, Қазақстан Республикасының "Жайылымдар туралы" Заңына, Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің орынбасары-Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрінің 2017 жылғы 24 сәуірдегі №173 "Жайылымдарды ұтымды пайдалану қағидаларын бекіту туралы" бұйрығына (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу Тізілімінде №15090 тіркелген), Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2015 жылғы 14 сәуірдегі №3-3/332 "Жайылымдардың жалпы алаңына түсетін жүктеменің шекті рұқсат етілетін нормасын бекіту туралы" бұйрығына (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу Тізілімінде №11064 тіркелген) сәйкес әзірленді.

Жоспар жайылымдарды ұтымды пайдалану, жемшөпке қажеттілікті тұрақты қамтамасыз ету және жайылымдардың тозуы процестерін болғызбау мақсатында қабылданады және ауыл шаруашылығы жануарларын жаю дәстүрі ескеріледі.

Жоспар құрамында:

1) құқық белгілейтін құжаттар негізінде жер санаттары, жер учаскелерінің меншік иелері және жер пайдаланушылар бөлінісінде Кішіқұм ауылдық округі аумағында жайылымдардың орналасу схемасы (картасы) (1 қосымша);

2) жайылым айналымдарының қолайлы схемалары (2 қосымша);

3) Жайылымдардың, оның ішінде маусымдық, жайылымдық инфрақұрылым объектілерінің сыртқы және ішкі шекаралары мен алаңдары белгіленген картасы (3 қосымша);

4) жайылым пайдаланушылардың су тұтыну нормасына сәйкес жасалған су көздеріне (көлдерге, өзендерге, тоғандарға, апандарға, суару немесе суландыру арналарына, құбырлы немесе шахта құдықтарына) қол жеткізу схемасы (4 қосымша);

5) жайылымдары жоқ жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу және оны берілетін жайылымдарға ауыстыру схемасы (5 қосымша);

6) Ауылда, ауылдық округте орналасқан жеке және (немесе) заңды тұлғалардың жайылымдармен қамтамасыз етілмеген ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын шалғайдағы жайылымдарға орналастыру схемасы (6 қосымша);

7) ауыл шаруашылығы жануарларын жаю мен қозғалудың маусымдық бағыттарын белгілейтін жайылымдарды пайдалану жөніндегі күнтізбелік кесте (7 қосымша);

8) тиісті әкімшілік-аумақтық бірлікте жайылымдарды ұтымды пайдалану үшін қажетті өзге де талаптарды қамтиды.

Жоспар жайылымдарды геоботаникалық зерттеп-қараудың жай-күйі туралы мәліметтер, ветеринариялық-санитариялық объектілер туралы мәліметтер, иелерін – жайылым пайдаланушыларды, жеке және (немесе) заңды тұлғаларды көрсете отырып, ауыл шаруашылығы жануарлары мал басының саны туралы деректер, ауыл шаруашылығы жануарларының түрлері мен жыныстық жас топтары бойынша қалыптастырылған үйірлердің, отарлардың, табындардың саны туралы деректер, шалғайдағы жайылымдарда жаю үшін ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын қалыптастыру туралы мәліметтер, екпе және аридтік жайылымдарда ауыл шаруашылығы жануарларын жаю ерекшеліктері, малды айдап өтуге арналған сервитуттар туралы мәліметтер, мемлекеттік органдар, жеке және (немесе) заңды тұлғалар берген өзге де деректер ескеріле отырып қабылданған.

Әкімшілік-аумақтық бөлініс бойынша Кішіқұм ауылдық округінде 4 ауылдық елді мекендер бар.

Кішіқұм ауылдық округі аумағының жалпы көлемі 863189 гектар, оның ішінде жайылым жерлері – 807535 гектар, 55654 гектар - басқа алаптар.

Жер санаттары бойынша:

ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлер – 123010 гектар;

елді мекендердің жері – 79948 гектар;

қордағы жерлер – 660231 гектар болып бөлінеді. Оның 300734 гектар жер учаскесі Сары-Шаған полигоны.

Табиғи жағдайлар бойынша Кішіқұм ауылдық округінің аумағы агроклиматтық көрсеткіш бойынша құрғақ далалық зонаға жатады, қатал ұзақ қыста, қысқа қалыпты ыстық жазда, қыстың және жаз температураларының күрт қарама-қайшылықтарымен, жылдық жауын-шашынның аз мөлшерімен, құрғақшылықпен сипатталады. Өсімдік жамылғысы әртүрлі, селеулі-бетегелі жусанды және бетегелі-жусанды, бұталы өсімдіктер. Топырағы қызыл қоңыр, қоңыр, аз гумусты. Өсімдік жамылғысы тұрақты емес және жеткіліксіз ылғалданған жағдайда, жалпы жазықтық сипатты және аздаған қанық түрлерімен ерекшеленді. Жер оты көктемгі-жазғы-күзгі жайылым ретінде қолданылады, жер бедерінің жағдайына қарай шөп шабуға да болады. Жайылымды тиімді пайдалану, тозуының алдын алу әрбір малды оған қолданылатын шөптің қажеттілігіне қарай орналастыру болып табылады. Ал Кішіқұм ауылдық округі жайылымдарына жалпы сипаттама жасайтын болсақ, олардың өнімділігі тұрақты емес, жауын-қардың аз-көптігіне қарап әр жылдарда өзгеріп отырады. Шөбінің өнімділігі жылдың ауа райының жағдайына қарай, гектарына 1,0 центнерден 2 центнерге дейін болады. Жайылым шөбінің аздығы және маусымдап пайдаланылатын жайылымдардың бытыраңқылығы себепті малды алыстағы көктемгі, жазғы және күзгі-қысқы жайылымдарға жаюды керек етеді. Кей жылдары қыстың жұмсақтығына қарай шаруашылық құрылымдардың малдары көбіне жайылымда болады.

2023 жылдың 1 қаңтарына Кішікұм ауылдық округінде (халықтың жеке ауласы) ірі қара мал 1240 бас, оның ішінде аналық мал басы 645 бас, 2920 қой мен ешкілер, 540 бас жылқы және 720 бас түйе бар. Оның ішінде:

Ақеспе ауылында: ірі қара мал 28 бас, оның ішінде аналық мал 15 бас, қой мен ешкілер 59 бас, жылқы 29 бас және 15 бас түйе.

Жайылым көлемі 8200 гектарды құрайды.

Қарашоқат ауылында: ірі қара мал 214 бас, оның ішінде аналық мал 126 бас, қой мен ешкілер 609 бас, жылқы 63 бас және түйе 159 басты құрайды .

Жайылым көлемі 16616 гектарды құрайды.

Шоқысу ауылында: ірі қара мал 160 бас, оның ішінде аналық мал 84 бас, қой мен ешкілер 431 бас, жылқы 51 бас және түйе 149 басты құрайды .

Жайылым көлемі 13536 гектарды құрайды.

Шілікті ауылында: ірі қара мал 838 бас, оның ішінде аналық мал 420 бас, қой мен ешкілер 1821 бас, жылқы 397 бас және түйе 397 басты құрайды .

Жайылым көлемі 37539 гектарды құрайды.

Кішікұм ауылдық округінің шаруа қожалықтарындағы мал басы: ірі қара мал 3747 бас, қой мен ешкілер 4125 бас, жылқы 2124 бас, түйе 940 басты құрайды.

Шаруа қожалықтарының жайылым алаңы 121277 гектарды құрайды. Жайылым қажеттілігі жоқ.

Кішікұм ауылдық округінде 1 мал дәрігерлік пункті, 1 мал көміндісі бар.

Жайылымдық жемшөп жануарлар рационының едәуір бөлігін құрайды. Шөпте азыққа қарағанда әлдеқайда көп қоректік заттар бар. Малды жайылымда ұстау жақсы дамуына ықпал етеді және жануарлардың өсуін күшейтеді, сау төл алу үшін қолайлы жағдайлар жасалады. Кішікұм ауылдық округінде табиғи жайылымдардың маусымдық сипаты айқын байқалады. Кішікұм ауылдық округі аумағында мәдени және аридтік жайылымдар жоқ. Барлық жайылымдар саны мен мөлшері жайылымның шығымдылығына, мал санына және жасыл шөпті азықтандыру нормаларына байланысты учаскелерге (қоршауларға) бөлінеді. Кішікұм ауылдық округі маңындағы жайылымдарды тыныстандырып, демалдыру үшін маусымдық жайылымдарды көшпелі жолмен дәстүрлі пайдаланған жөн, ал алыс маусымдық жайылымдарда алдын ала белгіленген учаскелерде мал жаю керек. Жайылымдарды тиімді пайдалану оны пайдалану мерзімінің түрлі схемасын кезектестіру жолымен жүргізіледі. Жайылым айналымы деп табиғи жайылымдарды бір жылдан бастап жақсартуға бағытталған немесе оның өнімділігін төмендетпей бірнеше жылдан кейін қайталанатын шаралар жүйесі түсініледі. Жалпы, жайылым айналымы мен қоршаған ортаны пайдалану жүйесін қолдану, маусымдар бойынша кезектестіру, өсімдіктердің өнімділігін сақтауға мүмкіндік береді.

Кішікұм ауылдық округіндегі кең таралған бетеге, селеу, жусан мен әртүрлі шөптерден тұратын жайылымдар үшін барынша қолайлысы жыл сайын ретімен,

жылдың барлық маусымында мал жайып, кезек-кезек 4-белдеулі жайылым айналымын жасау. Әрбір малды қоршап бағатын учаскелер жыл бойы тек бір маусым пайдалануы тиіс, егер учаске көктемде пайдаланылса, келесі жылы бұл учаске жазда, ал келесі жылы күзде пайдалануы тиіс. Тек осы жағдайда ғана жайылымдық өсімдіктердің тұқым тастауы мүмкін және азып тозған учаскелер бұрынғы өнімділігін қалпына келтіре алады.

Жайылымдық процесті реттеу, жайылымның айдау кезектілігі, тыңайтқыштар, өсімдіктерді себу жайылымдардың жалпы өнімділігін арттырады және олардың сақталуын қамтамасыз етеді.

Кішіқұм ауылдық округі бойынша ауылшаруашылығы малдарын қамтамасыз ету үшін барлығы 807535 гектар жайылымдық жерлер бар. Елді мекен шегінде 75891 гектар жайылым бар.

Кішіқұм ауылдық округінде мал айдауға арналған сервитуттар орнатылмаған.

Жоғарыда баяндалғанның негізінде, Қазақстан Республикасының "Жайылымдар туралы" Заңының 15 бабына сәйкес жергілікті халықтың мұқтаждығы үшін (Ақеспе ауылы, Шоқысу ауылы, Қарашоқат ауылы, Шілікті ауылы) ауылшаруашылығы жануарларының аналық (сауын) мал басын ұстау бойынша елді мекеннің 75891 гектар бар жайылымдық алқаптарында, жүктеме нормасы 10 гектар/бас болғанда қажеттілік туындамайды.

Жүктеме нормасы ірі қара мал басына 15 гектар/бас, қой мен ешкілер – 3 гектар/бас, жылқы – 18 гектар/бас, түйе – 23 гектар/бас болғанда жергілікті халықтың басқа ауылшаруашылығы малдарын жаю бойынша жайылымдық жерлердің қажеттілігі жоқ.

Қажеттілік:

ірі қара мал үшін – $1240 \text{ бас} \times 15 \text{ гектар/бас} = 18600 \text{ гектар}$;

қой мен ешкілер үшін – $2920 \text{ бас} \times 3 \text{ гектар/бас} = 8760 \text{ гектар}$;

жылқы үшін – $540 \text{ бас} \times 18 \text{ гектар/бас} = 9720 \text{ гектар}$;

түйе үшін – $720 \text{ бас} \times 23 \text{ гектар/бас} = 16560 \text{ гектар}$.

$18600 + 8760 + 9720 + 16560 = 53640 \text{ гектар}$.

Кішіқұм ауылдық округі аумағындағы жер учаскелерінің меншік иелері тізімі

№ 1 кесте

№	Ж е р учаскелерін ж е р пайдаланушы лардың атауы	Жайылым алаңы, (га)	Түрлері бойынша малдың болуы, (бас)			
			ІҚМ	ҰМҚ	жылқы	түйе
1	"АБДОЛ" Ш/Қ	1 558	18	32	0	0
2	"АВАН" Ш/Қ	12 680	522	1024	40	126

3	"ӘЛМҰҚАН" Ш/Қ	2 940	28	41	31	7
4	"ӘСЕТ" Ш/Қ	1 998	0	0	28	0
5	"АСТРАХАН" Ш/Қ	900	87	0	25	26
6	"БАЙМАН" Ш/Қ	2 595	183	496	102	0
8	"БЕДЕР" Ш/Қ	20 148	0	0	272	363
9	"БОЛАТ" Ш/Қ	3 491	26	72	19	5
10	"ЕРБОЛАТ" Ш/Қ	584	7	29	22	5
11	"ЕСАЛЫ" Ш/Қ	1 866	17	5	18	18
12	"ЕСІРКЕП" Ш/Қ	3 961	61	0	35	23
13	"ӘБДІРАХМАН" Ш/Қ	2 000	17	97	23	6
14	"ЖАРАСХАН" Ш/Қ	1 470	8	17	0	17
15	"ЖАРМАҒАНБЕТ" Ш/Қ	1 686	99	0	49	0
16	"ЖІБЕК ЖОЛЫ" Ш/Қ	586	174		100	
17	"ЖҰМАХМЕТ" Ш/Қ	2 500	84	0	20	0
18	"ҚАРАШЕКПЕН" Ш/Қ	4 978	112	0	72	0
19	"КІШІҚҰМ" Ш/Қ	6 211	172	0	45	0
20	"КҮЛІКБАЙ" Ш/Қ	2 660	1	0	19	0
21	"МАДИЯР" Ш/Қ	4 313	0	0	0	0
22	"МАНАБАЙ" Ш/Қ	1 000	43	40	10	13
23	"МЕШІТ" Ш/Қ	3 033	60	184	24	9
24	"НҰРБЕК" Ш/Қ	2 043	17	28	30	104
25	"НҰРЛЫБЕК" Ш/Қ	2 940	26	523		

15	3	18	23	120	51	0	391	562	908
15	3	18	23	1485	0	882	0	2367	-681
15	3	18	23	2610	0	1800	0	4410	-3824
15	3	18	23	1260	0	360	0	1620	880
15	3	18	23	1680	0	1368	0	3048	1930
15	3	18	23	2580	0	810	0	3390	2821
15	3	18	23	15	0	342	0	357	2303
15	3	18	23	0	0	0	0	0	0
15	3	18	23	645	120	180	299	1244	-244
15	3	18	23	900	552	432	207	2091	942
15	3	18	23	255	84	540	2392	3271	-1228
15	3	18	23	390	1569	0	0	1959	981
15	3	18	23	945	132	198	115	1390	910
15	3	18	23	870	0	0	69	939	5345
15	3	18	23	1395	459	2520	0	4374	1374
15	3	18	23	2055	0	1386	161	3602	-162
15	3	18	23	855	0	162	0	1017	-429
15	3	18	23	0	0	0	0	0	0
15	3	18	23	690	81	558	276	1605	-1019
15	3	18	23	1260	0	180	0	1440	-317
15	3	18	23	0	0	0	0	0	0
15	3	18	23	1470	0	270	598	2338	-1221
15	3	18	23	2655	138	0	483	3276	224
15	3	18	23	420	0	0	0	420	1638
15	3	18	23	1680	0	828	0	2508	-788
15	3	18	23	40725	8574	23886	18308	91493	-20799

Кішіқұм ауылдық округі бойынша елді мекендер бөлінісінде ІҚМ аналық (сауын)мал басын орналастыру үшін жайылымдарды бөлу жөніндегі мәліметтер

№ 2 кесте

№	Елді мекені	Жайылым алаңы, (га)	Сауын сиырлардың болуы (бас)	Жайылымға қажеттілік нормасы 1 бас, (га)	Жайылымдардың қажеттілігі, (га)	Жайылымдармен қамтамасыз етілмеген (га)	Қажеттіліктің қамтамасыз етілуі, %	Артықшылық, (га)
1	Ақеспе а	8200	15	15	225			7975
2	Қарашоқат а.	16616	126	15	1890			14726
3	Шоқысу а	13536	84	15	1260			12276
4	Шілікті а	37539	420	15	6300			31329
	Барлығы	75891	645	15	9675			66306

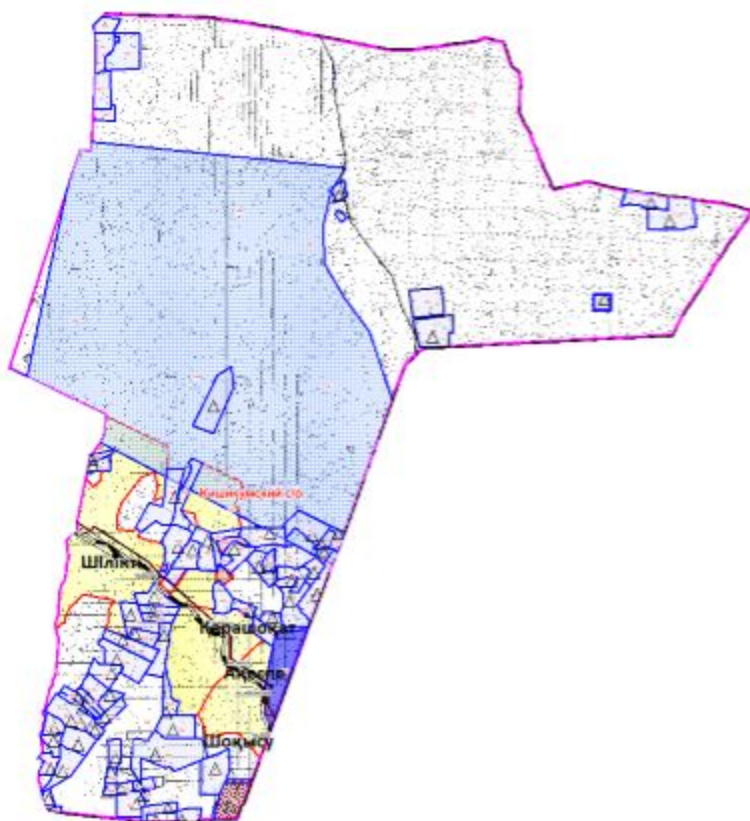
**Кішікұм ауылдық округі бойынша жер учаскелерінің меншік иелері бөлігінде ауыл
паруашылығы малдарының басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу жөніндегі
мәліметтер**

№ 3 кесте									
№	Елді мекен	Малдың болуы түрлері бойынша (бас)				Жайылымға қажеттілік нормасы 1 бас, (га)			
		ІҚМ	ҰҚМ	жылқы	түйе	ІҚМ	ҰҚМ	жылқы	түйе
1	Ақеспе а	28	59	29	15	15	3	18	23
2	Қарашоқ ат а.	214	609	63	159	15	3	18	23
3	Шоқысу а	160	431	51	149	15	3	18	23
4	Шілікті а	838	1821	397	397	15	3	18	23
	Барлығы	1240	2920	540	720	15	3	18	23

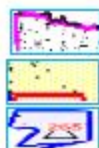
кестенің жалғасы					Жайылымдар ды бөлу	Қажеттіліктің қамтамасыз етілуі, %
Жайылымдардың қажеттілігі, (га)						
ІҚМ	ҰҚМ	жылқы	түйе	Қорытынды (га)		
420	177	522	345	1464		
3210	1827	1134	3657	9828		
2400	1293	918	3427	8038		
12570	5463	7146	9131	34310		
18600	8760	9720	16560	53640		

Кішікұм ауылдық округінде
жайылымдарды
басқару және оларды пайдалану
жөніндегі
2023-2024 жылдарға арналған жоспарға
1 қосымша

Құқық белгілейтін құжаттар негізінде жер санаттары, жер учаскелерінің меншік иелері және жер пайдаланушылар бөлінісінде Кішікұм атындағы ауылдық округі аумағында жайылымдардың орналасу схемасы (картасы)

Шартты белгілер:

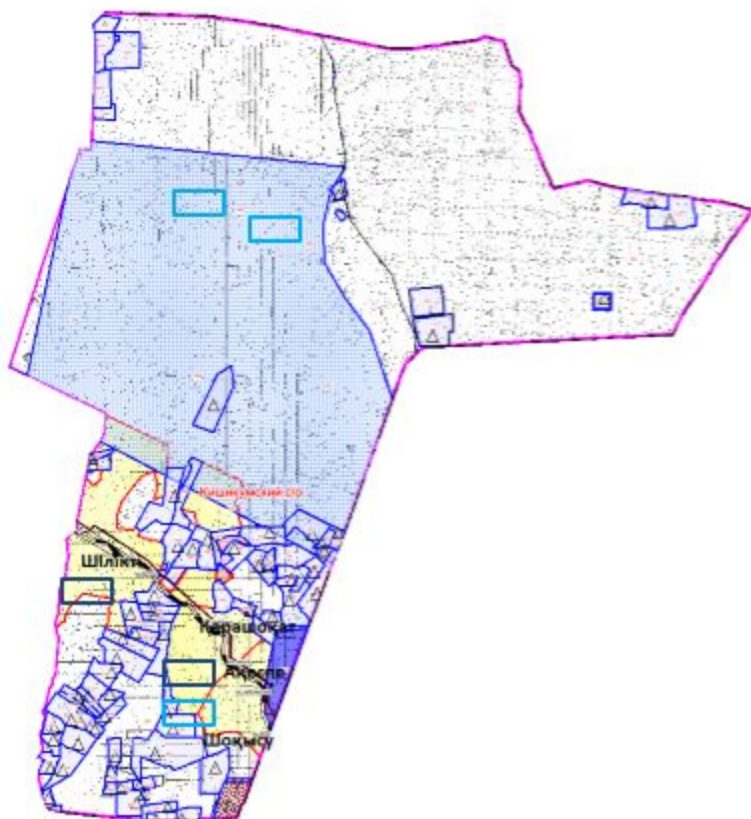
Ауылдық округтің шекарасы

Елді мекендер жерлері санатындағы жайылымдар

Ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлері санатындағы жайылымдар

Кішікүм ауылдық округінде
жайылымдарды
басқару және оларды пайдалану
жөніндегі
2023-2024 жылдарға арналған жоспарға
2 қосымша

Жайылым айналымдарының қолайлы схемалары

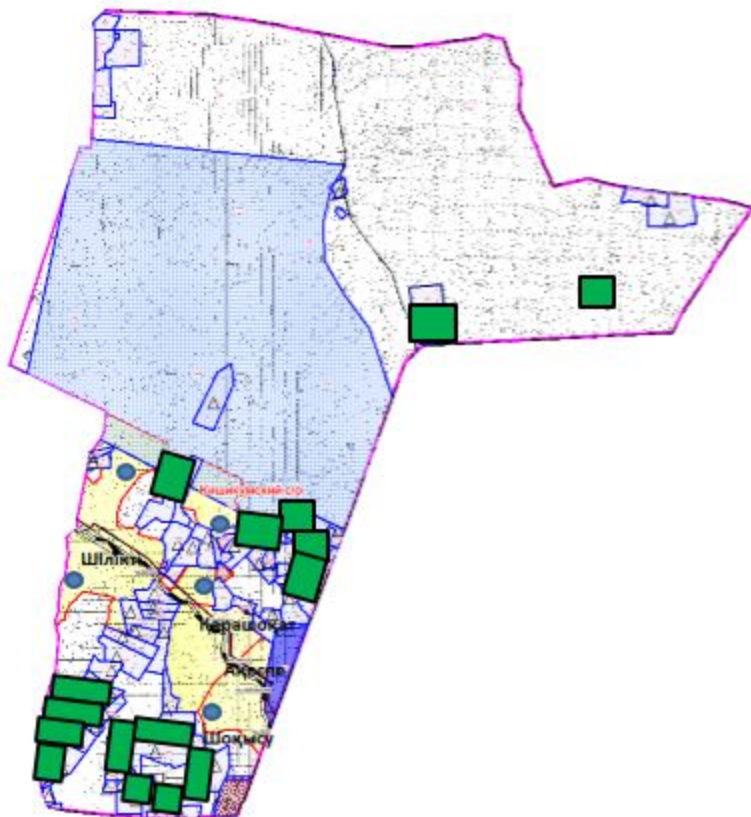

Шартты белгілер:

- Ауылдық округтің шекарасы
- Елді мекендер жерлері санатындағы жайылымдар
- Ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлері санатындағы жайылымдар
- Күз, қыс айларында пайдаланылатын жайылымдық жерлер
- Көктем, жаз айларында пайдаланылатын жайылымдық жерлер

Кішікұм ауылдық округінде
жайылымдарды
басқару және оларды пайдалану
жөніндегі
2023-2024 жылдарға арналған жоспарға
3 қосымша

**Жайылымдардың, оның ішінде маусымдық, жайылымдық инфрақұрылым объектілерінің
сыртқы және ішкі шекаралары мен алаңдары белгіленген картасы**

Шартты белгілер:

Ауылдық округтің шекарасы

Елді мекендер жерлері санатындағы жайылымдар

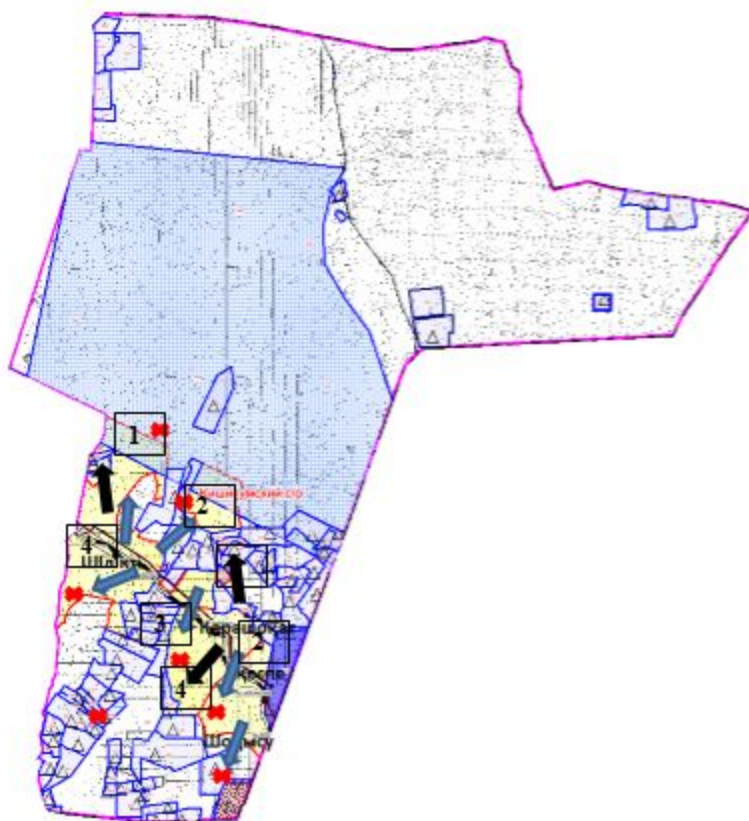
Ішкі және сыртқы шекаралардағы маусымдық жайылымдар учаскелері

Негізгі су көздері (өзендер, көлдер, тоғандар және тағы басқалары)

Кішікүм ауылдық округінде
жайылымдарды
басқару және оларды пайдалану
жөніндегі
2023-2024 жылдарға арналған жоспарға
4 қосымша

Жайылым пайдаланушылардың су тұтыну нормасына сәйкес жасалған су көздеріне (көлдерге, өзендерге, тоғандарға, апандарға, суару немесе суландыру арналарына, құбырлы немесе шахта құдықтарына) қол жеткізу схемасы

Шартты белгілер:

Ауылдық округтің шекарасы

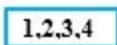
Елді мекендер жерлері санатындағы жайылымдар

Көлдер, өзендер, мал суару орындары және басқа да көздер

Табиғи жайылымдар

Жайылым айналымдары №

Жайылымдық инфрақұрылым объектісі

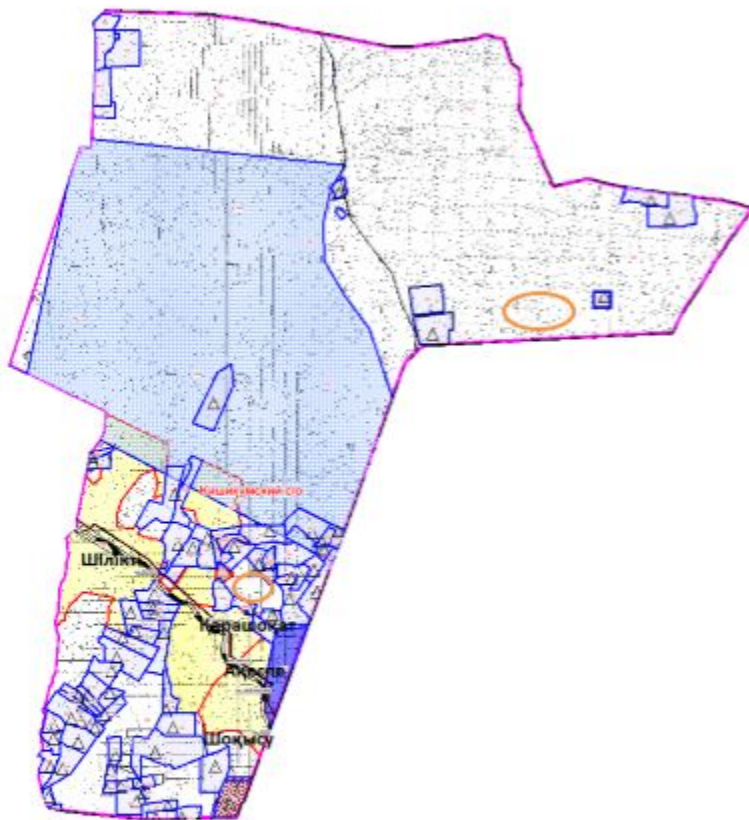
Ауыл шаруашылығы жануарларын жаю және жылжытудың маусымдық маршруттары

Жайылым пайдаланушылардың су көздеріне қол жеткізу маршруты

Кішікұм ауылдық округінде
жайылымдарды
басқару және оларды пайдалану
жөніндегі
2023-2024 жылдарға арналған жоспарға

Жайылымдары жоқ жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу және оны берілетін жайылымдарға ауыстыру схемасы

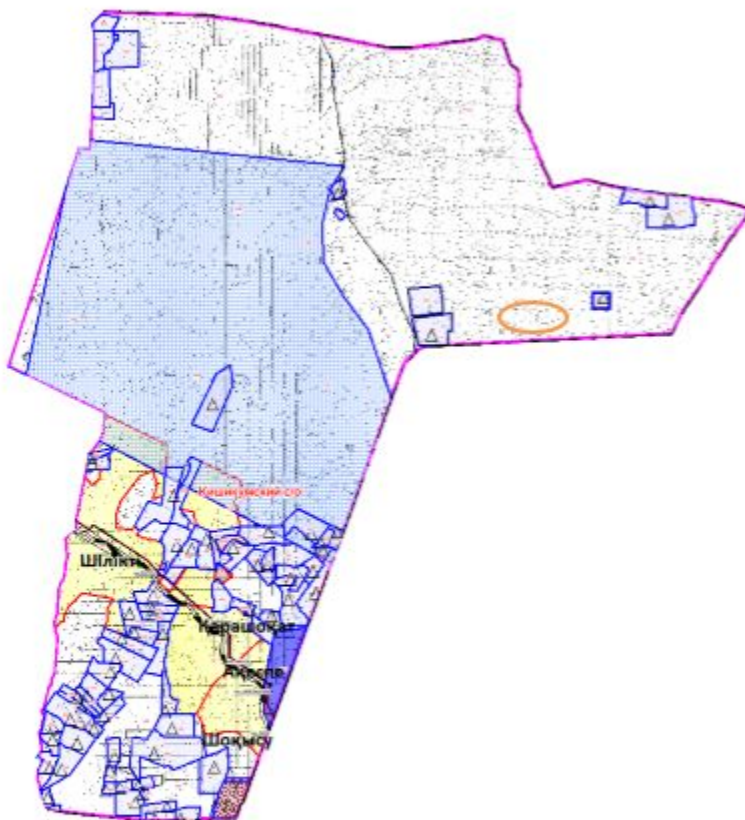
Шартты белгілер:

Жайылымдары жоқ жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу және оны берілетін жайылымдарға ауыстыру схемасы

Кішікұм ауылдық округінде
жайылымдарды
басқару және оларды пайдалану
жөніндегі
2023-2024 жылдарға арналған жоспарға
6 қосымша

Ауылда, ауылдық округте орналасқан жеке және (немесе) заңды тұлғалардың жайылымдармен қамтамасыз етілмеген ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын шалғайдағы жайылымдарға орналастыру схемасы

Шартты белгілер:

Жайылымдармен қамтамасыз етілмеген жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын шалғайдағы жайылымдарда орналастыру схемасы

Кішіқұм ауылдық округінде
жайылымдарды
басқару және оларды пайдалану
жөніндегі
2023-2024 жылдарға арналған жоспарға
7 қосымша

Ауыл шаруашылығы жануарларын жаю мен қозғалудың маусымдық бағыттарын белгілейтін жайылымдарды пайдалану жөніндегі күнтізбелік кесте

№	Ауылдық округ атауы	2023 жылғы қоршаулар саны				2024 жылғы қоршаулар саны			
		1	2	3	4	1	2	3	4
1	Кішіқұм	КЖМ	ЖМ	ДҚ	ЖКМ	КЖМ	ЖМ	ЖКМ	ДҚ

Ескерту: аббревиатуралардың толық жазылуы:

КЖМ –көктемгі-жазғы маусым;

ЖКМ – жазғы-күзгі маусым;

ЖМ – жазғы маусым;
ДҚ – демалушы қоршау

Шалқар аудандық мәслихатының
2023 жылғы 24 сәуірдегі
№ 9 шешіміне 9 қосымша

Мөңке би ауылдық округінде жайылымдарды басқару және оларды пайдалану жөніндегі 2023-2024 жылдарға арналған жоспар

Осы Мөңке би ауылдық округінде жайылымдарды басқару және оларды пайдалану жөніндегі 2023-2024 жылдарға арналған жоспар (бұдан әрі - Жоспар) Қазақстан Республикасының "Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы" Заңына, Қазақстан Республикасының "Жайылымдар туралы" Заңына, Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің орынбасары-Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрінің 2017 жылғы 24 сәуірдегі №173 "Жайылымдарды ұтымды пайдалану қағидаларын бекіту туралы" бұйрығына (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу Тізілімінде №15090 тіркелген), Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2015 жылғы 14 сәуірдегі № 3-3/332 "Жайылымдардың жалпы алаңына түсетін жүктеменің шекті рұқсат етілетін нормасын бекіту туралы" бұйрығына (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу Тізілімінде № 11064 тіркелген) сәйкес әзірленді.

Жоспар жайылымдарды ұтымды пайдалану, жемшөпке қажеттілікті тұрақты қамтамасыз ету және жайылымдардың тозуы процестерін болғызбау мақсатында қабылданады және ауыл шаруашылығы жануарларын жаю дәстүрі ескеріледі.

Жоспар құрамында:

1) құқық белгілейтін құжаттар негізінде жер санаттары, жер учаскелерінің меншік иелері және жер пайдаланушылар бөлінісінде Мөңке би ауылдық округі аумағында жайылымдардың орналасу схемасы (картасы) (1 қосымша);

2) жайылым айналымдарының қолайлы схемалары (2 қосымша);

3) Жайылымдардың, оның ішінде маусымдық, жайылымдық инфрақұрылым объектілерінің сыртқы және ішкі шекаралары мен алаңдары белгіленген картасы (3 қосымша);

4) жайылым пайдаланушылардың су тұтыну нормасына сәйкес жасалған су көздеріне (көлдерге, өзендерге, тоғандарға, апандарға, суару немесе суландыру арналарына, құбырлы немесе шахта құдықтарына) қол жеткізу схемасы (4 қосымша);

5) жайылымдары жоқ жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу және оны берілетін жайылымдарға ауыстыру схемасы (5 қосымша);

6) Ауылда, ауылдық округте орналасқан жеке және (немесе) заңды тұлғалардың жайылымдармен қамтамасыз етілмеген ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын шалғайдағы жайылымдарға орналастыру схемасы (6 қосымша);

7) ауыл шаруашылығы жануарларын жаю мен қозғалудың маусымдық бағыттарын белгілейтін жайылымдарды пайдалану жөніндегі күнтізбелік кесте (7 қосымша);

8) тиісті әкімшілік-аумақтық бірлікте жайылымдарды ұтымды пайдалану үшін қажетті өзге де талаптарды қамтиды.

Жоспар жайылымдарды геоботаникалық зерттеп-қараудың жай-күйі туралы мәліметтер, ветеринариялық-санитариялық объектілер туралы мәліметтер, иелерін – жайылым пайдаланушыларды, жеке және (немесе) заңды тұлғаларды көрсете отырып, ауыл шаруашылығы жануарлары мал басының саны туралы деректер, ауыл шаруашылығы жануарларының түрлері мен жыныстық жас топтары бойынша қалыптастырылған үйірлердің, отарлардың, табындардың саны туралы деректер, шалғайдағы жайылымдарда жаю үшін ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын қалыптастыру туралы мәліметтер, екпе және аридтік жайылымдарда ауыл шаруашылығы жануарларын жаю ерекшеліктері, малды айдап өтуге арналған сервитуттар туралы мәліметтер, мемлекеттік органдар, жеке және (немесе) заңды тұлғалар берген өзге де деректер ескеріле отырып қабылданған.

Әкімшілік-аумақтық бөлініс бойынша Мөңке би ауылдық округінде 1 ауылдық елді мекен бар.

Мөңке би ауылдық округі аумағының жалпы көлемі 312462 гектар, оның ішінде жайылым жерлері – 306839 гектар, 5623 гектар - басқа алаптар.

Жер санаттары бойынша:

ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлер – 122250 гектар;

елді мекендердің жері – 33830 гектар;

қордағы жерлер – 156382 гектар болып бөлінеді.

Табиғи жағдайлар бойынша Мөңке би ауылдық округінің аумағы агроклиматтық көрсеткіш бойынша құрғақ далалық зонаға жатады, қатал ұзақ қыста, қысқа қалыпты ыстық жазда, қыстың және жаз температураларының күрт қарама-қайшылықтарымен, жылдық жауын-шашынның аз мөлшерімен, құрғақшылықпен сипатталады. Өсімдік жамылғысы әртүрлі, селеулі-бетегелі жусанды және бетегелі-жусанды, бұталы өсімдіктер. Топырағы қызыл қоңыр, қоңыр, аз гумусты. Өсімдік жамылғысы тұрақты емес және жеткіліксіз ылғалданған жағдайда, жалпы жазықтық сипатты және аздаған қанық түрлерімен ерекшеленді. Жер оты көктемгі-жазғы-күзгі жайылым ретінде қолданылады, жер бедерінің жағдайына қарай шөп шабуға да болады. Жайылымды тиімді пайдалану, тозуының алдын алу әрбір малды оған қолданылатын шөптің қажеттілігіне қарай орналастыру болып табылады. Ал Мөңке би ауылдық округі жайылымдарына жалпы сипаттама жасайтын болсақ, олардың өнімділігі тұрақты емес, жауын-қардың аз-көптігіне қарап әр жылдарда өзгеріп отырады. Шөбінің өнімділігі

жылдың ауа райының жағдайына қарай, гектарына 1,0 центнерден 2 центнерге дейін болады. Жайылым шөбінің аздығы және маусымдап пайдаланылатын жайылымдардың бытыраңқылығы себепті малды алыстағы көктемгі, жазғы және күзгі-қысқы жайылымдарға жаюды керек етеді. Кей жылдары қыстың жұмсақтығына қарай шаруашылық құрылымдардың малдары көбіне жайылымда болады.

2023 жылдың 1 қаңтарына Мөңке би ауылдық округінде (халықтың жеке ауласы) ірі қара мал 904 бас, оның ішінде аналық мал басы 587 бас, 3139 қой мен ешкілер, 204 бас жылқы және 16 бас түйе бар. Оның ішінде:

Мөңке би ауылында: ірі қара мал 904 бас, оның ішінде аналық мал 587 бас, қой мен ешкілер 3139 бас, жылқы 204 бас және 16 бас түйе.

Жайылым көлемі 33504 гектарды құрайды.

Мөңке би ауылдық округінің шаруа қожалықтарындағы мал басы: ірі қара мал 1690 бас, қой мен ешкілер 2954 бас, жылқы 2026 бас, түйе 98 басты құрайды.

Шаруа қожалықтарының жайылым алаңы 256767 гектарды құрайды. Жайылым қажеттілігі жоқ.

Мөңке би ауылдық округінде 1 мал дәрігерлік пункті, 1 мал көміндісі бар.

Жайылымдық жемшөп жануарлар рационының едәуір бөлігін құрайды. Шөпте азыққа қарағанда әлдеқайда көп қоректік заттар бар. Малды жайылымда ұстау жақсы дамуына ықпал етеді және жануарлардың өсуін күшейтеді, сау төл алу үшін қолайлы жағдайлар жасалады. Мөңке би ауылдық округінде табиғи жайылымдардың маусымдық сипаты айқын байқалады. Мөңке би ауылдық округі аумағында мәдени және аридтік жайылымдар жоқ. Барлық жайылымдар саны мен мөлшері жайылымның шығымдылығына, мал санына және жасыл шөпті азықтандыру нормаларына байланысты учаскелерге (қоршауларға) бөлінеді. Мөңке би ауылдық округі маңындағы жайылымдарды тыныстандырып, демалдыру үшін маусымдық жайылымдарды көшпелі жолмен дәстүрлі пайдаланған жөн, ал алыс маусымдық жайылымдарда алдын ала белгіленген учаскелерде мал жаю керек. Жайылымдарды тиімді пайдалану оны пайдалану мерзімінің түрлі схемасын кезектестіру жолымен жүргізіледі. Жайылым айналымы деп табиғи жайылымдарды бір жылдан бастап жақсартуға бағытталған немесе оның өнімділігін төмендетпей бірнеше жылдан кейін қайталанатын шаралар жүйесі түсініледі. Жалпы, жайылым айналымы мен қоршаған ортаны пайдалану жүйесін қолдану, маусымдар бойынша кезектестіру, өсімдіктердің өнімділігін сақтауға мүмкіндік береді.

Мөңке би ауылдық округіндегі кең таралған бетеге, селеу, жусан мен әртүрлі шөптерден тұратын жайылымдар үшін барынша қолайлысы жыл сайын ретімен, жылдың барлық маусымында мал жайып, кезек-кезек 4-белдеулі жайылым айналымын жасау. Әрбір малды қоршап бағатын учаскелер жыл бойы тек бір маусым пайдалануы тиіс, егер учаске көктемде пайдаланылса, келесі жылы бұл учаске жазда, ал келесі жылы күзде пайдалануы тиіс. Тек осы жағдайда ғана жайылымдық өсімдіктердің

тұқым тастауы мүмкін және азып тозған учаскелер бұрынғы өнімділігін қалпына келтіре алады.

Жайылымдық процесті реттеу, жайылымның айдау кезектілігі, тыңайтқыштар, өсімдіктерді себу жайылымдардың жалпы өнімділігін арттырады және олардың сақталуын қамтамасыз етеді.

Мөңке би ауылдық округі бойынша ауылшаруашылығы малдарын қамтамасыз ету үшін барлығы 306839 гектар жайылымдық жерлер бар. Елді мекен шегінде 33504 гектар жайылым бар.

Мөңке би ауылдық округінде мал айдауға арналған сервитуттар орнатылмаған.

Жоғарыда баяндалғанның негізінде, Қазақстан Республикасының "Жайылымдар туралы" Заңының 15 бабына сәйкес жергілікті халықтың мұқтаждығы үшін (Мөңке би ауылы) ауылшаруашылығы жануарларының аналық (сауын) мал басын ұстау бойынша елді мекеннің 33504 гектар бар жайылымдық алқаптарында, жүктеме нормасы 10 гектар/бас болғанда қажеттілік туындамайды.

Жүктеме нормасы ірі қара мал басына 15 гектар/бас, қой мен ешкілер – 3 гектар/бас, жылқы – 18 гектар/бас, түйе – 23 гектар/бас болғанда жергілікті халықтың басқа ауылшаруашылығы малдарын жаю бойынша жайылымдық жерлердің қажеттілігі жоқ.

Қажеттілік:

ірі қара мал үшін – $904 \text{ бас} \times 15 \text{ гектар/бас} = 13560 \text{ гектар}$;

қой мен ешкілер үшін – $3139 \text{ бас} \times 3 \text{ гектар/бас} = 9417 \text{ гектар}$;

жылқы үшін – $204 \text{ бас} \times 18 \text{ гектар/бас} = 3672 \text{ гектар}$;

түйе үшін – $16 \text{ бас} \times 23 \text{ гектар/бас} = 368 \text{ гектар}$.

$13560 + 9417 + 3672 + 368 = 27017 \text{ гектар}$.

Мөңке би ауылдық округі аумағындағы жер учаскелерінің меншік иелері тізімі

№ 1 кесте

№	Жер учаскелерін жер пайдаланушылардың атауы	Жайылым алаңы, (га)	Түрлері бойынша малдың болуы, (бас)			
			ІҚМ	ҰМҚ	жылқы	түйе
1	"АЛИХАН" Ш/Қ	3166	57	410	64	9
2	"БЕРЕКЕ" Ш/Қ	4490	4	0	124	0
3	"ЕҢБЕК" Ш/Қ	1708	13	0	47	0
4	"ЕРҒАЛИ" Ш/Қ	1570	34	26	9	0
5	"ӘДІЛЕТ" Ш/Қ	2100	28	80	0	0

6	"РАЯНА" Ш/Қ	1000	13	90	0	0
7	"АСЫЛ-ЖАН" Ш/Қ	3000	44	25	9	0
8	"БАҚАТАЙ" Ш/Қ	1000	17	44	10	6
9	"БАҚЫТЖАН" - С Ш/Қ	6485	180	25	152	0
10	"БЕК-МАРАЛ" Ш/Қ	3985	11	0	140	4
11	"БЕРІШ" ЖК	3500	3	0	15	0
12	"БИБАРЫС" Ш/Қ	1996	18	35	5	0
13	"ДАРХАН" Ш/Қ	800	13	0	0	0
14	"ДОСЖАН" К/Х	8101	94	61	4	46
16	"ЕРИК" Ш/Қ	4733	10	82	203	0
17	"ӘБДІ" Ш/Қ	3200	22	60	14	0
18	"ЖАҚСЫЛЫҚ" Ш/Қ	2000	21	0	26	0
19	"ЖАҢА БЕРГЕН" Ш/Қ	3156	107	42	21	0
20	"ЖАҢА ТАЛАП" Ш/Қ	4122	90	734	10	0
21	"АЙДЫН" Ш/Қ	3000	5	0	7	0
22	"ЕЛДОС Е" Ш/Қ	2160	0	0	84	0
23	"КӨРКЕМАЙ" Ш/Қ	9300	0	0	12	0
24	"ШЕРХАН" Ш/Қ	1600	22	48	0	0
25	"БАҚЫТКЕЛДІ" Ш/Қ	2543	82	247	97	7
26	"ЛЕКЕР" Ш/Қ	2000	16	22	0	3
27	"АЗАМАТ" Ш/Қ	10188	236	10	67	7
28	"ҚАРАҚАТ" Ш/Қ	1083	13	76	1	0
29	"МАУЛЕН" Ш/Қ	2498	0	0	82	0

15	3	18	23	270	105	90	0	465	1531
15	3	18	23	195	0	0	0	195	605
15	3	18	23	1410	183	72	1058	2723	5378
15	3	18	23	150	246	3654	0	4050	683
15	3	18	23	330	180	252	0	762	2438
15	3	18	23	315	0	168	0	783	1217
15	3	18	23	1605	126	378	0	2109	1047
15	3	18	23	1350	2202	180	0	3732	390
15	3	18	23	75	0	126	0	201	2799
15	3	18	23	0	0	1512	0	1512	648
15	3	18	23	0	0	216	0	216	9084
15	3	18	23	330	144	18	0	492	1108
15	3	18	23	1230	741	1746	161	3878	-1335
15	3	18	23	240	66	0	69	375	1625
15	3	18	23	3540	30	1206	161	4937	5251
15	3	18	23	195	228	18	0	441	642
15	3	18	23	0	0	1476	0	1476	1022
15	3	18	23	180	183	270	0	633	1659
15	3	18	23	345	183	1260	0	1788	2387
15	3	18	23	375	15	444	0	804	2051
15	3	18	23	1575	189	1854	0	3618	-172
15	3	18	23	945	0	216	0	1161	2297
15	3	18	23	60	111	18	0	189	759
15	3	18	23	0	0	216	0	216	877
15	3	18	23	0	0	3348	0	3348	2495
15	3	18	23	915	0	126	0	1041	5059
15	3	18	23	315	156	18	322	811	1353
15	3	18	23	690	210	684	0	1586	1269
15	3	18	23	0	0	1080	0	1080	5554
15	3	18	23	390	777	198	0	1365	5269
15	3	18	23	600	256	2052	0	2908	189
15	3	18	23	23685	8441	33456	2208	67790	77715

Мөңке би ауылдық округі бойынша елді мекендер бөлінісінде ІҚМ аналық (сауын)мал басын орналастыру үшін жайылымдарды бөлу жөніндегі мәліметтер

№ 2 кесте

№	Елді мекені	Жайылым алаңы, (га)	Сауын сиырлардың болуы (бас)	Жайылымға қажеттілік нормасы 1 бас, (га)	Жайылымдардың қажеттілігі, (га)	Жайылымдармен қамтамасыз етілмеген (га)	Қажеттіліктің қамтамасыз етілуі, %	Артықшылық, (га)

1	Мөңке би а	33504	587	15	8805			24699
	Барлығы	33504	587	15	8805			24699

Мөңке би ауылдық округі бойынша жер учаскелерінің меншік иелері бөлігінде ауыл шаруашылығы малдарының басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу жөніндегі мәліметтер

№ 3 кесте

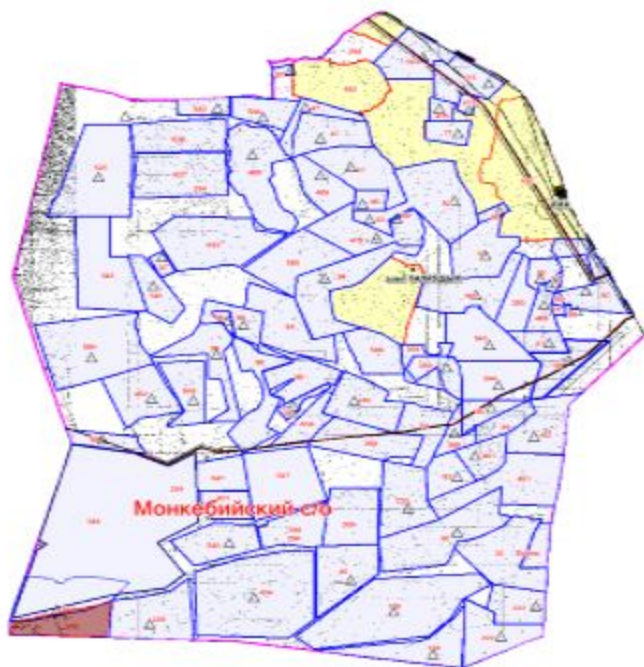
№	Елді мекен	Малдың болуы түрлері бойынша (бас)				Жайылымға қажеттілік нормасы 1 бас, (га)			
		ІҚМ	ҰҚМ	жылқы	түйе	ІҚМ	ҰҚМ	жылқы	түйе
1	Мөңке би а	904	3139	204	16	15	3	18	23
	Барлығы	904	3139	204	16	15	3	18	23

кестенің жалғасы

Жайылымдардың қажеттілігі, (га)					Жайылымдар ды бөлу	Қажеттіліктің қамтамасыз етілуі, %
ІҚМ	ҰҚМ	жылқы	түйе	Қорытынды (га)		
13560	9417	3672	368	27017		
13560	9417	3672	368	27017		

Мөңке би ауылдық округінде
жайылымдарды
басқару және оларды пайдалану
жөніндегі
2023-2024 жылдарға арналған жоспарға
1 қосымша

Құқық белгілейтін құжаттар негізінде жер санаттары, жер учаскелерінің меншік иелері және жер пайдаланушылар бөлінісінде Мөңке би ауылдық округі аумағында жайылымдардың орналасу схемасы (картасы)

Шартты белгілер:

Ауылдық округтің шекарасы

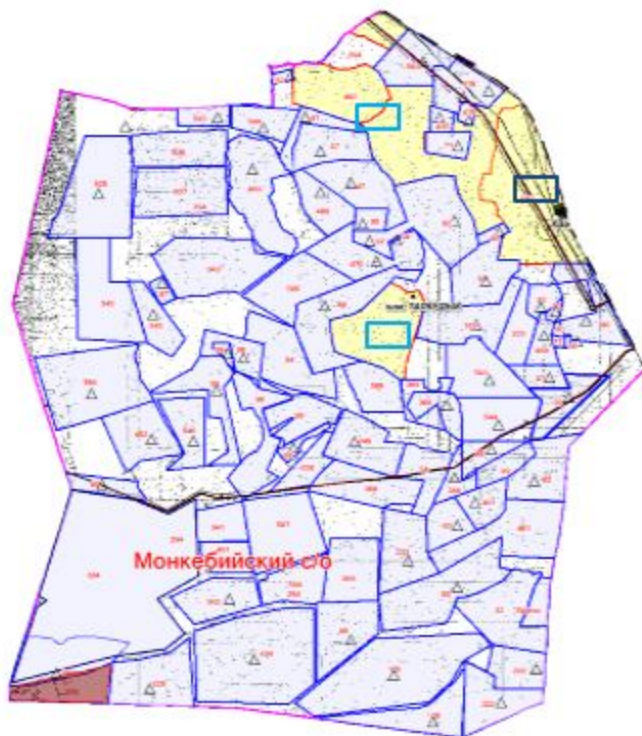
Елді мекендер жерлері санатындағы жайылымдар

Ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлері санатындағы жайылымдар

Мөңке би ауылдық округінде
жайылымдарды
басқару және оларды пайдалану
жөніндегі
2023-2024 жылдарға арналған жоспарға
2 қосымша

Жайылым айналымдарының қолайлы схемалары

Шартты белгілер:

Ауылдық округтің шекарасы

Елді мекендер жерлері санатындағы жайылымдар

Ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлері санатындағы жайылымдар

Күз, қыс айларында пайдаланылатын жайылымдық жерлер

Көктем, жаз айларында пайдаланылатын жайылымдық жерлер

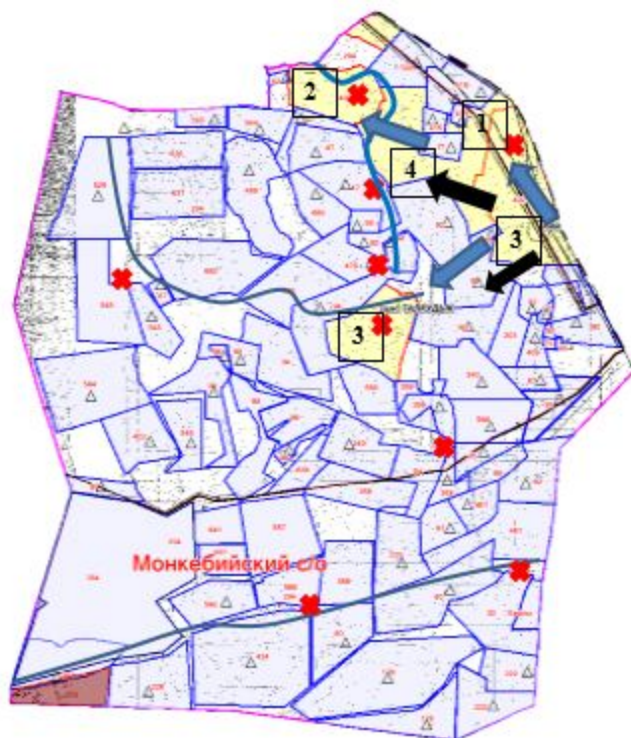
Мөңке ауылдық округінде
жайылымдарды
басқару және оларды пайдалану
жөніндегі
2023-2024 жылдарға арналған жоспарға
3 қосымша

**Жайылымдардың, оның ішінде маусымдық, жайылымдық инфрақұрылым объектілерінің
сыртқы және ішкі шекаралары мен алаңдары белгіленген картасы**

Мөңке би ауылдық округінде
жайылымдарды
басқару және оларды пайдалану
жөніндегі
2023-2024 жылдарға арналған жоспарға
4 қосымша

Жайылым пайдаланушылардың су тұтыну нормасына сәйкес жасалған су көздеріне (көлдерге, өзендерге, тоғандарға, апандарға, суару немесе суландыру арналарына, құбырлы немесе шахта құдықтарына) қол жеткізу схемасы

Шартты белгілер:

Ауылдық округтің шекарасы

Елді мекендер жерлері санатындағы жайылымдар

Көлдер, өзендер, мал суару орындары және басқа да көздер

Табиғи жайылымдар

1,2,3,4

Ауыл шаруашылығы жануарларын жаю және жылжытудың маусымдық маршруттары

x

Жайылым айналымдары №

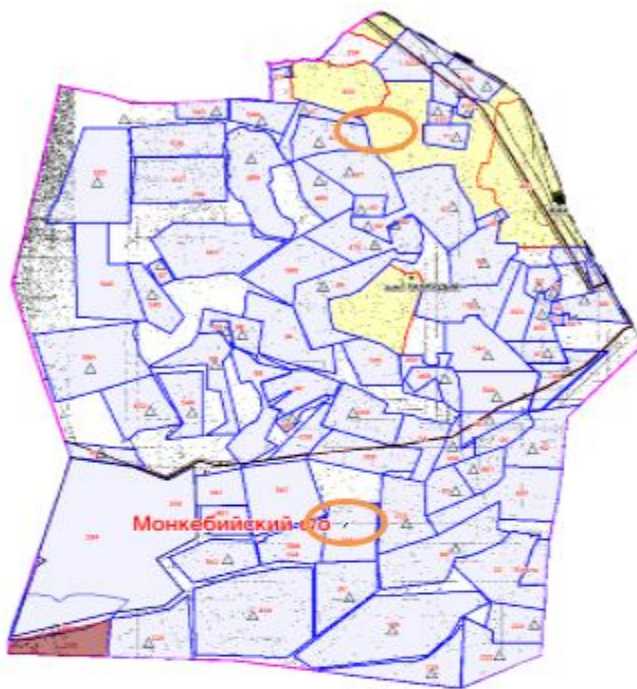
Жайылымдық инфрақұрылым объектісі

Жайылым пайдаланушылардың су көздеріне қол жеткізу маршруты

Мөңке ауылдық округінде
жайылымдарды
басқару және оларды пайдалану
жөніндегі
2023-2024 жылдарға арналған жоспарға
5 қосымша

Жайылымдары жоқ жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу және оны берілетін жайылымдарға ауыстыру схемасы

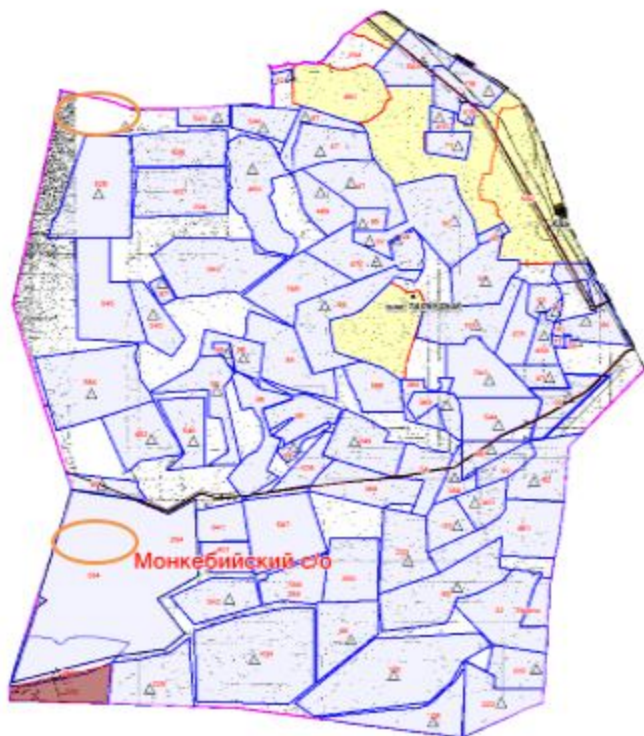
Шартты белгілер:

Жайылымдары жоқ жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу және оны берілетін жайылымдарға ауыстыру схемасы

Мөңке би ауылдық округінде
жайылымдарды
басқару және оларды пайдалану
жөніндегі
2023-2024 жылдарға арналған жоспарға
6 қосымша

Ауылда, ауылдық округте орналасқан жеке және (немесе) заңды тұлғалардың жайылымдармен қамтамасыз етілмеген ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын шалғайдағы жайылымдарға орналастыру схемасы

Шартты белгілер:

Жайылымдармен қамтамасыз етілмеген жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын шалғайдағы жайылымдарда орналастыру схемасы

Мөңке би ауылдық округінде
жайылымдарды
басқару және оларды пайдалану
жөніндегі
2023-2024 жылдарға арналған жоспарға
7 қосымша

**Ауыл шаруашылығы жануарларын жаю мен қозғалудың маусымдық бағыттарын
белгілейтін жайылымдарды пайдалану жөніндегі күнтізбелік кесте**

№	Ауылдық округ атауы	2023 жылғы қоршаулар саны				2024 жылғы қоршаулар саны			
		1	2	3	4	1	2	3	4
1	Мөңке би	КЖМ	ЖМ	ДҚ	ЖКМ	КЖМ	ЖМ	ЖКМ	ДҚ

Ескерту: аббревиатуралардың толық жазылуы:

КЖМ –көктемгі-жазғы маусым;

ЖКМ – жазғы-күзгі маусым;

ЖМ – жазғы маусым;

ДҚ – демалушы қоршау

Шалқар аудандық мәслихатының

Тоғыз ауылдық округінде жайылымдарды басқару және оларды пайдалану жөніндегі 2023-2024 жылдарға арналған жоспар

Осы Тоғыз ауылдық округінде жайылымдарды басқару және оларды пайдалану жөніндегі 2023-2024 жылдарға арналған жоспар (бұдан әрі - Жоспар) Қазақстан Республикасының "Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы" Заңына, Қазақстан Республикасының "Жайылымдар туралы" Заңына, Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің орынбасары-Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрінің 2017 жылғы 24 сәуірдегі №173 "Жайылымдарды ұтымды пайдалану қағидаларын бекіту туралы" бұйрығына (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу Тізілімінде №15090 тіркелген), Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2015 жылғы 14 сәуірдегі № 3-3/332 "Жайылымдардың жалпы алаңына түсетін жүктеменің шекті рұқсат етілетін нормасын бекіту туралы" бұйрығына (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу Тізілімінде № 11064 тіркелген) сәйкес әзірленді.

Жоспар жайылымдарды ұтымды пайдалану, жемшөпке қажеттілікті тұрақты қамтамасыз ету және жайылымдардың тозуы процестерін болғызбау мақсатында қабылданады және ауыл шаруашылығы жануарларын жаю дәстүрі ескеріледі.

Жоспар құрамында:

1) құқық белгілейтін құжаттар негізінде жер санаттары, жер учаскелерінің меншік иелері және жер пайдаланушылар бөлінісінде Тоғыз ауылдық округі аумағында жайылымдардың орналасу схемасы (картасы) (1 қосымша);

2) жайылым айналымдарының қолайлы схемалары (2 қосымша);

3) Жайылымдардың, оның ішінде маусымдық, жайылымдық инфрақұрылым объектілерінің сыртқы және ішкі шекаралары мен алаңдары белгіленген картасы (3 қосымша);

4) жайылым пайдаланушылардың су тұтыну нормасына сәйкес жасалған су көздеріне (көлдерге, өзендерге, тоғандарға, апандарға, суару немесе суландыру арналарына, құбырлы немесе шахта құдықтарына) қол жеткізу схемасы (4 қосымша);

5) жайылымдары жоқ жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу және оны берілетін жайылымдарға ауыстыру схемасы (5 қосымша);

6) Ауылда, ауылдық округте орналасқан жеке және (немесе) заңды тұлғалардың жайылымдармен қамтамасыз етілмеген ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын шалғайдағы жайылымдарға орналастыру схемасы (6 қосымша);

7) ауыл шаруашылығы жануарларын жаю мен қозғалудың маусымдық бағыттарын белгілейтін жайылымдарды пайдалану жөніндегі күнтізбелік кесте (7 қосымша);

8) тиісті әкімшілік-аумақтық бірлікте жайылымдарды ұтымды пайдалану үшін қажетті өзге де талаптарды қамтиды.

Жоспар жайылымдарды геоботаникалық зерттеп-қараудың жай-күйі туралы мәліметтер, ветеринариялық-санитариялық объектілер туралы мәліметтер, иелерін – жайылым пайдаланушыларды, жеке және (немесе) заңды тұлғаларды көрсете отырып, ауыл шаруашылығы жануарлары мал басының саны туралы деректер, ауыл шаруашылығы жануарларының түрлері мен жыныстық жас топтары бойынша қалыптастырылған үйірлердің, отарлардың, табындардың саны туралы деректер, шалғайдағы жайылымдарда жаю үшін ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын қалыптастыру туралы мәліметтер, екпе және аридтік жайылымдарда ауыл шаруашылығы жануарларын жаю ерекшеліктері, малды айдап өтуге арналған сервитуттар туралы мәліметтер, мемлекеттік органдар, жеке және (немесе) заңды тұлғалар берген өзге де деректер ескеріле отырып қабылданған.

Әкімшілік-аумақтық бөлініс бойынша Тоғыз ауылдық округінде 5 ауылдық елді мекендер бар.

Тоғыз ауылдық округі аумағының жалпы көлемі 372419 гектар, оның ішінде жайылым жерлері – 366796 гектар, 5623 гектар - басқа алаптар.

Жер санаттары бойынша:

ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлер – 45690 гектар;

елді мекендердің жері – 50256 гектар;

қордағы жерлер – 276473 гектар болып бөлінеді.

Табиғи жағдайлар бойынша Тоғыз ауылдық округінің аумағы агроклиматтық көрсеткіш бойынша құрғақ далалық зонаға жатады, қатал ұзақ қыста, қысқа қалыпты ыстық жазда, қыстың және жаз температураларының күрт қарама-қайшылықтарымен, жылдық жауын-шашынның аз мөлшерімен, құрғақшылықпен сипатталады. Өсімдік жамылғысы әртүрлі, селеулі-бетегелі жусанды және бетегелі-жусанды, тобылғы-қараған бұталы өсімдіктер. Топырағы қызыл қоңыр, қоңыр, аз гумусты. Өсімдік жамылғысы тұрақты емес және жеткіліксіз ылғалданған жағдайда, жалпы жазықтық сипатты және аздаған қанық түрлерімен ерекшеленді. Жер оты көктемгі-жазғы-күзгі жайылым ретінде қолданылады, жер бедерінің жағдайына қарай шөп шабуға да болады. Жайылымды тиімді пайдалану, тозуының алдын алу әрбір малды оған қолданылатын шөптің қажеттілігіне қарай орналастыру болып табылады. Ал Тоғыз ауылдық округі жайылымдарына жалпы сипаттама жасайтын болсақ, олардың өнімділігі тұрақты емес, жауын-қардың аз-көптігіне қарап әр жылдарда өзгеріп отырады. Шөбінің өнімділігі жылдың ауа райының жағдайына қарай, гектарына 1,0 центнерден 2 центнерге дейін болады. Жайылым шөбінің аздығы және маусымдап пайдаланылатын жайылымдардың бытыраңқылығы себепті малды алыстағы көктемгі,

жазғы және күзгі-қысқы жайылымдарға жаюды керек етеді. Кей жылдары қыстың жұмсақтығына қарай шаруашылық құрылымдардың малдары көбіне жайылымда болады.

2023 жылдың 1 қаңтарына Тоғыз ауылдық округінде (халықтың жеке ауласы) ірі қара мал 1188 бас, оның ішінде аналық мал басы 807 бас, 5296 қой мен ешкілер, 850 бас жылқы және 540 бас түйе бар. Оның ішінде:

Тоғыз ауылында: ірі қара мал 410 бас, оның ішінде аналық мал 286 бас, қой мен ешкілер 2266 бас, жылқы 404 бас және 297 бас түйе.

Жайылым көлемі 22065 гектарды құрайды.

Жылан ауылында: ірі қара мал 316 бас, оның ішінде аналық мал 215 бас, қой мен ешкілер 1321 бас, жылқы 173 бас және 156 бас түйе.

Жайылым көлемі 8637 гектарды құрайды.

Көпмола ауылында: ірі қара мал 245 бас, оның ішінде аналық мал 151 бас, қой мен ешкілер 858 бас, жылқы 129 бас және 68 бас түйе.

Жайылым көлемі 7215 гектарды құрайды.

Кендала ауылында: ірі қара мал 88 бас, оның ішінде аналық мал 57 бас, қой мен ешкілер 656 бас, жылқы 116 бас және 4 бас түйе.

Жайылым көлемі 6177 гектарды құрайды.

Төсбұлақ ауылында: ірі қара мал 129 бас, оның ішінде аналық мал 98 бас, қой мен ешкілер 195 бас, жылқы 28 бас және 15 бас түйе.

Жайылым көлемі 6162 гектарды құрайды.

Тоғыз ауылдық округінің шаруа қожалықтарындағы мал басы: ірі қара мал 586 бас, қой мен ешкілер 604 бас, жылқы 1049 бас, түйе 115 басты құрайды.

Шаруа қожалықтарының жайылым алаңы 45690 гектарды құрайды. Жайылым қажеттілігі жоқ.

Тоғыз ауылдық округінде 1 мал дәрігерлік пункті, 1 мал көміндісі бар.

Жайылымдық жемшөп жануарлар рационының едәуір бөлігін құрайды. Шөпте азыққа қарағанда әлдеқайда көп қоректік заттар бар. Малды жайылымда ұстау жақсы дамуына ықпал етеді және жануарлардың өсуін күшейтеді, сау төл алу үшін қолайлы жағдайлар жасалады. Тоғыз ауылдық округінде табиғи жайылымдардың маусымдық сипаты айқын байқалады. Тоғыз ауылдық округі аумағында мәдени және аридтік жайылымдар жоқ. Барлық жайылымдар саны мен мөлшері жайылымның шығымдылығына, мал санына және жасыл шөпті азықтандыру нормаларына байланысты учаскелерге (қоршауларға) бөлінеді. Тоғыз ауылдық округі маңындағы жайылымдарды тыныстандырып, демалдыру үшін маусымдық жайылымдарды көшпелі жолмен дәстүрлі пайдаланған жөн, ал алыс маусымдық жайылымдарда алдын ала белгіленген учаскелерде мал жаю керек. Жайылымдарды тиімді пайдалану оны пайдалану мерзімінің түрлі схемасын кезектестіру жолымен жүргізіледі. Жайылым айналымы деп табиғи жайылымдарды бір жылдан бастап жақсартуға бағытталған

немесе оның өнімділігін төмендетпей бірнеше жылдан кейін қайталанатын шаралар жүйесі түсініледі. Жалпы, жайылым айналымы мен қоршаған ортаны пайдалану жүйесін қолдану, маусымдар бойынша кезектестіру, өсімдіктердің өнімділігін сақтауға мүмкіндік береді.

Тоғыз ауылдық округіндегі кең таралған бетеге, селеу, жусан мен әртүрлі шөптерден тұратын жайылымдар үшін барынша қолайлысы жыл сайын ретімен, жылдың барлық маусымында мал жайып, кезек-кезек 4-белдеулі жайылым айналымын жасау. Әрбір малды қоршап бағатын учаскелер жыл бойы тек бір маусым пайдалануы тиіс, егер учаске көктемде пайдаланылса, келесі жылы бұл учаске жазда, ал келесі жылы күзде пайдалануы тиіс. Тек осы жағдайда ғана жайылымдық өсімдіктердің тұқым тастауы мүмкін және азып тозған учаскелер бұрынғы өнімділігін қалпына келтіре алады.

Жайылымдық процесті реттеу, жайылымның айдау кезектілігі, тыңайтқыштар, өсімдіктерді себу жайылымдардың жалпы өнімділігін арттырады және олардың сақталуын қамтамасыз етеді.

Тоғыз ауылдық округі бойынша ауылшаруашылығы малдарын қамтамасыз ету үшін барлығы 366796 гектар жайылымдық жерлер бар. Елді мекен шегінде 45690 гектар жайылым бар.

Тоғыз ауылдық округінде мал айдауға арналған сервитуттар орнатылмаған.

Жоғарыда баяндалғанның негізінде, Қазақстан Республикасының "Жайылымдар туралы" Заңының 15 бабына сәйкес жергілікті халықтың мұқтажы үшін (Тоғыз ауылы, Жылан ауылы, Кендала ауылы, Көпмола ауылы, Төсбұлақ ауылы) ауылшаруашылығы жануарларының аналық (сауын) мал басын ұстау бойынша елді мекеннің 45690 гектар бар жайылымдықалқаптарында, жүктеме нормасы 10 гектар/бас болғанда қажеттілік туындамайды.

Жүктеме нормасы ірі қара мал басына 15 гектар/бас, қой мен ешкілер – 3 гектар/бас, жылқы – 18 гектар/бас, түйе – 23 гектар/бас болғанда жергілікті халықтың басқа ауылшаруашылығы малдарын жаю бойынша жайылымдық жерлердің 15738 гектар көлемінде қажеттілік бар.

Қажеттілік:

ірі қара мал үшін – $1188 \text{ бас} \times 15 \text{ гектар/бас} = 17820 \text{ гектар}$;

қой мен ешкілер үшін – $5296 \text{ бас} \times 3 \text{ гектар/бас} = 15888 \text{ гектар}$;

жылқы үшін – $850 \text{ бас} \times 18 \text{ гектар/бас} = 15300 \text{ гектар}$;

түйе үшін – $540 \text{ бас} \times 23 \text{ гектар/бас} = 12420 \text{ гектар}$.

$17820 + 15888 + 15300 + 12420 = 61428 \text{ гектар}$.

Жайылым алқаптарының қалыптасқан 15738 гектар көлемінде қажеттілігін ауданның босалқы жер қоры есебінен толықтыру қажет.

Тоғыз ауылдық округі аумағындағы жер учаскелерінің меншік иелері тізімі

№ 1 кесте

№	Ж е р учаскелерін ж е р пайдаланушы лардың атауы	Жайылым аңы, (га)	Түрлері бойынша малдың болуы, (бас)			
			ІҚМ	ҰМҚ	жылқы	түйе
1	"ӘДІЛЕТ-Б" Ш/Қ	3793	78	0	0	0
2	"УТЕГЕНОВ" Ш/Қ	1890	0	0	35	0
3	"САҒИДАН" Ш/Қ	1400	26	91	13	14
4	"БЕКБОЛАТ" Ш/Қ	7977	267	212	367	19
5	"НҰР-ИМАН" Ш/Қ	1700	2	0	0	28
6	"НҰРТІЛЕК" Ш/Қ	2995	66	0	0	13
7	"ЕРӘЛІ" Ш/Қ	2890	1	13	117	0
8	"ЕРТАНАШ" Ш/Қ	2598	13	30	20	0
9	"МУСЛИМ" Ш/Қ	2100	58	104	60	13
10	"ЖІГЕР" Ш/Қ	2500	20	0	90	0
11	"ТАМА" Ш/Қ	1950	37	0	141	0
12	"АЙДОС" Ш/ Қ	800	0	0	91	7
13	"ТҮГЕЛ" Ш/ Қ	2360	0	0	141	0
14	"ДӘУЛЕТ" Ш /Қ	3280	5	0	40	0
15	"ШОҚА" Ш/Қ	2010	27	130	18	2
16	"АМАН-С" Ш /Қ	1000	18	75	34	0
	Барлығы	41243	623	655	1167	96

кестенің жалғасы

[illegible]

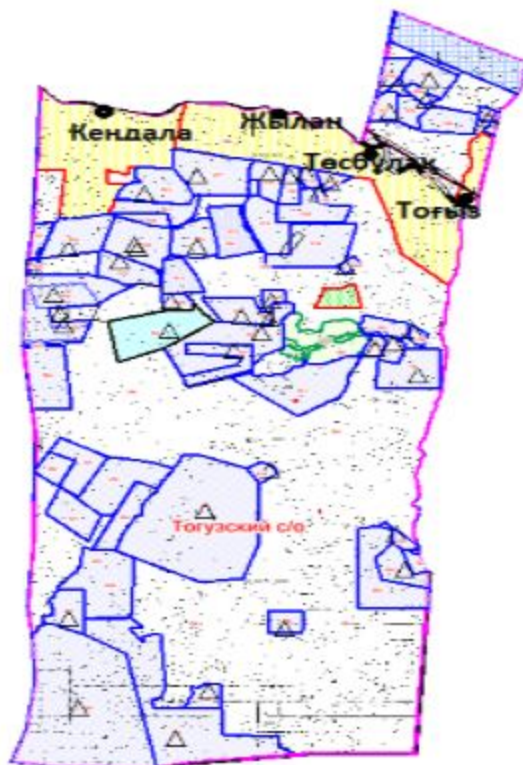
1	Тоғыз	140	2266	404	297	15	3	18	23
2	Жылан а.	316	1321	173	156	15	3	18	23
3	Көпмола а.	245	858	129	68	15	3	18	23
4	Кеңдала а.	88	656	116	4	15	3	18	23
5	Төсбұлақ а.	129	195	28	15	15	3	18	23
	Барлығы	918	5296	850	540	15	3	18	23

кестенің жалғасы

Жайылымдардың қажеттілігі, (га)					Жайылымдар ды бөлу	Қажеттіліктің қамтамасыз етілуі, %
ІҚМ	ҰҚМ	жылқы	түйе	Қорытынды (га)		
2100	6798	7272	6831	23001		
4740	3963	3114	3588	15405		
3675	2574	2322	1564	10135		
1320	1968	2088	92	5468		
1935	585	504	345	3369		
13770	15888	15300	12420	57378		

Тоғыз ауылдық округінде
жайылымдарды
басқару және оларды пайдалану
жөніндегі
2023-2024 жылдарға арналған жоспарға
1 қосымша

Құқық белгілейтін құжаттар негізінде жер санаттары, жер учаскелерінің меншік иелері және жер пайдаланушылар бөлінісінде Тоғыз ауылдық округі аумағында жайылымдардың орналасу схемасы (картасы)

Шартты белгілер:

Ауылдық округтің шекарасы

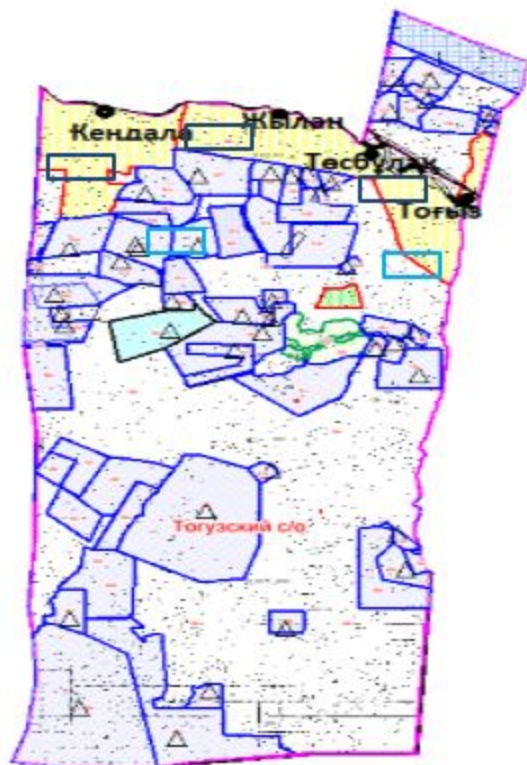
Елді мекендер жерлері санатындағы жайылымдар

Ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлері санатындағы жайылымдар

Тоғыз ауылдық округінде
жайылымдарды
басқару және оларды пайдалану
жөніндегі
2023-2024 жылдарға арналған жоспарға
2 қосымша

Жайылым айналымдарының қолайлы схемалары

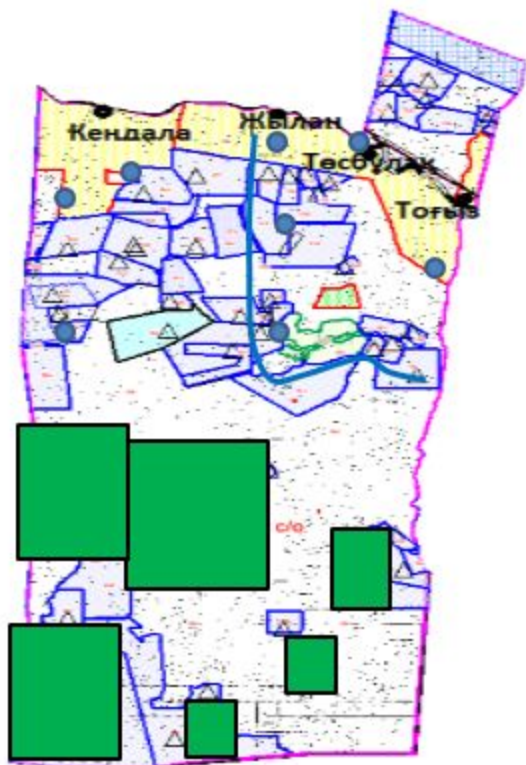

Шартты белгілер:

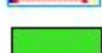
- Ауылдық округтің шекарасы
- Елді мекендер жерлері санатындағы жайылымдар
- Ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлері санатындағы жайылымдар
- Күз, қыс айларында пайдаланылатын жайылымдық жерлер
- Көктем, жаз айларында пайдаланылатын жайылымдық жерлер

Тоғыз ауылдық округінде
жайылымдарды
басқару және оларды пайдалану
жөніндегі
2023-2024 жылдарға арналған жоспарға
3 қосымша

Жайылымдардың, оның ішінде маусымдық, жайылымдық инфрақұрылым объектілерінің сыртқы және ішкі шекаралары мен алаңдары белгіленген картасы

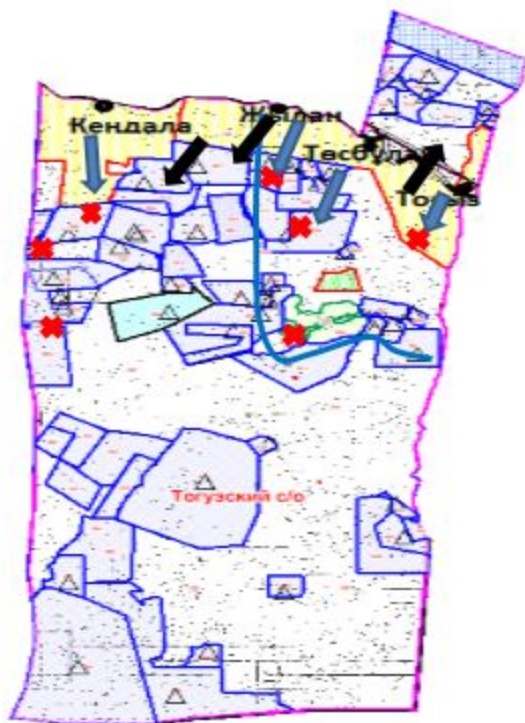

Шартты белгілер:

- Ауылдық округтің шекарасы
- Елді мекендер жерлері санатындағы жайылымдар
- Ішкі және сыртқы шекаралардағы маусымдық жайылымдар учаскелері
- Негізгі су көздері (өзендер, көлдер, тоғандар және тағы басқалары)

Тоғыз ауылдық округінде
жайылымдарды
басқару және оларды пайдалану
жөніндегі
2023-2024 жылдарға арналған жоспарға
4 қосымша

Жайылым пайдаланушылардың су тұтыну нормасына сәйкес жасалған су көздеріне (көлдерге, өзендерге, тоғандарға, апандарға, суару немесе суландыру арналарына, құбырлы немесе шахта құдықтарына) қол жеткізу схемасы

Шартты белгілер:

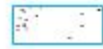
Ауылдық округтің шекарасы

Елді мекендер жерлері санатындағы жайылымдар

Көлдер, өзендер, мал суару орындары және басқа да көздер

Табиғи жайылымдар

1,2,3,4

Жайылым айналымдары №

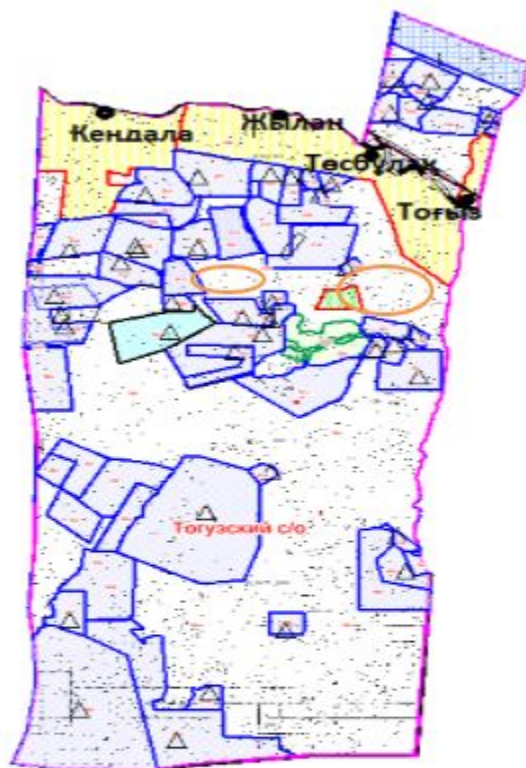
Жайылымдық инфрақұрылым объектісі
Ауыл шаруашылығы жануарларын жаю және жылжытудың
маусымдық маршруттары

Жайылым пайдаланушылардың су көздеріне қол жеткізу маршруты

Тоғыз ауылдық округінде
жайылымдарды
басқару және оларды пайдалану
жөніндегі
2023-2024 жылдарға арналған жоспарға
5 қосымша

Жайылымдары жоқ жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу және оны берілетін жайылымдарға ауыстыру схемасы

Шартты белгілер:

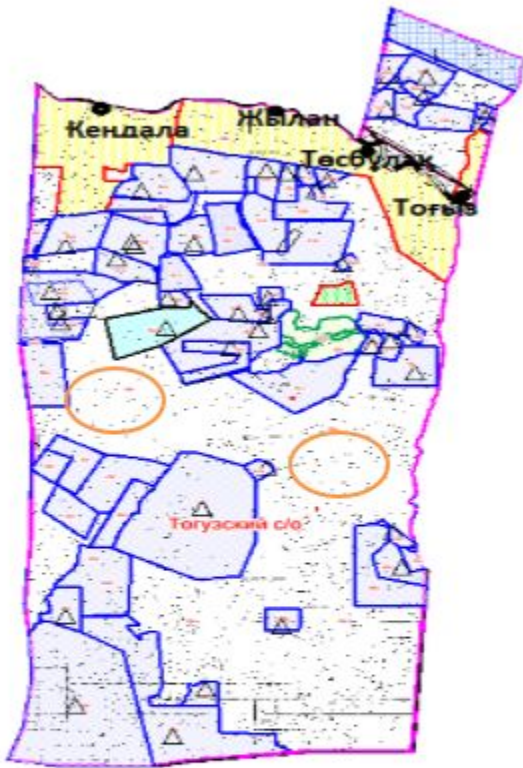

Жайылымдары жоқ жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын орналастыру үшін

жайылымдарды қайта бөлу және оны берілетін жайылымдарға ауыстыру схемасы

Тоғыз ауылдық округінде
жайылымдарды
басқару және оларды пайдалану
жөніндегі
2023-2024 жылдарға арналған жоспарға
6 қосымша

Ауылда, ауылдық округте орналасқан жеке және (немесе) заңды тұлғалардың жайылымдармен қамтамасыз етілмеген ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын шалғайдағы жайылымдарға орналастыру схемасы

Шартты белгілер:

Жайылымдармен қамтамасыз етілмеген жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын шалғайдағы жайылымдарда орналастыру схемасы

Тоғыз ауылдық округінде
жайылымдарды
басқару және оларды пайдалану
жөніндегі
2023-2024 жылдарға арналған жоспарға
7 қосымша

Ауыл шаруашылығы жануарларын жаю мен қозғалудың маусымдық бағыттарын белгілейтін жайылымдарды пайдалану жөніндегі күнтізбелік кесте

№	Ауылдық округ атауы	2023 жылғы қоршаулар саны				2024 жылғы қоршаулар саны			
		1	2	3	4	1	2	3	4
1	Тоғыз	КЖМ	ЖМ	ДҚ	ЖКМ	КЖМ	ЖМ	ЖКМ	ДҚ

Ескерту: аббревиатуралардың толық жазылуы:

КЖМ –көктемгі-жазғы маусым;
ЖКМ – жазғы-күзгі маусым;
ЖМ – жазғы маусым;
ДҚ – демалушы қоршау

Шалқар аудандық мәслихатының
2023 жылғы 24 сәуірдегі
№ 9 шешіміне 11 қосымша

Шетырғыз ауылдық округінде жайылымдарды басқару және оларды пайдалану жөніндегі 2023-2024 жылдарға арналған жоспар

Осы Шетырғыз ауылдық округінде жайылымдарды басқару және оларды пайдалану жөніндегі 2023-2024 жылдарға арналған жоспар (бұдан әрі - Жоспар) Қазақстан Республикасының "Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы" Заңына, Қазақстан Республикасының "Жайылымдар туралы" Заңына, Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің орынбасары-Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрінің 2017 жылғы 24 сәуірдегі №173 "Жайылымдарды ұтымды пайдалану қағидаларын бекіту туралы" бұйрығына (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу Тізілімінде №15090 тіркелген), Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2015 жылғы 14 сәуірдегі № 3-3/332 "Жайылымдардың жалпы алаңына түсетін жүктеменің шекті рұқсат етілетін нормасын бекіту туралы" бұйрығына (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу Тізілімінде № 11064 тіркелген) сәйкес әзірленді.

Жоспар жайылымдарды ұтымды пайдалану, жемшөпке қажеттілікті тұрақты қамтамасыз ету және жайылымдардың тозуы процестерін болғызбау мақсатында қабылданады және ауыл шаруашылығы жануарларын жаю дәстүрі ескеріледі.

Жоспар құрамында:

- 1) құқық белгілейтін құжаттар негізінде жер санаттары, жер учаскелерінің меншік иелері және жер пайдаланушылар бөлінісінде Шетырғыз ауылдық округі аумағында жайылымдардың орналасу схемасы (картасы) (1 қосымша);
- 2) жайылым айналымдарының қолайлы схемалары (2 қосымша);
- 3) Жайылымдардың, оның ішінде маусымдық, жайылымдық инфрақұрылым объектілерінің сыртқы және ішкі шекаралары мен алаңдары белгіленген картасы (3 қосымша);
- 4) жайылым пайдаланушылардың су тұтыну нормасына сәйкес жасалған су көздеріне (көлдерге, өзендерге, тоғандарға, апандарға, суару немесе суландыру арналарына, құбырлы немесе шахта құдықтарына) қол жеткізу схемасы (4 қосымша);
- 5) жайылымдары жоқ жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу және оны берілетін жайылымдарға ауыстыру схемасы (5 қосымша);

6) Ауылда, ауылдық округте орналасқан жеке және (немесе) заңды тұлғалардың жайылымдармен қамтамасыз етілмеген ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын шалғайдағы жайылымдарға орналастыру схемасы (6 қосымша);

7) ауыл шаруашылығы жануарларын жаю мен қозғалудың маусымдық бағыттарын белгілейтін жайылымдарды пайдалану жөніндегі күнтізбелік кесте (7 қосымша);

8) тиісті әкімшілік-аумақтық бірлікте жайылымдарды ұтымды пайдалану үшін қажетті өзге де талаптарды қамтиды.

Жоспар жайылымдарды геоботаникалық зерттеп-қараудың жай-күйі туралы мәліметтер, ветеринариялық-санитариялық объектілер туралы мәліметтер, иелерін – жайылым пайдаланушыларды, жеке және (немесе) заңды тұлғаларды көрсете отырып, ауыл шаруашылығы жануарлары мал басының саны туралы деректер, ауыл шаруашылығы жануарларының түрлері мен жыныстық жас топтары бойынша қалыптастырылған үйірлердің, отарлардың, табындардың саны туралы деректер, шалғайдағы жайылымдарда жаю үшін ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын қалыптастыру туралы мәліметтер, екпе және аридтік жайылымдарда ауыл шаруашылығы жануарларын жаю ерекшеліктері, малды айдап өтуге арналған сервитуттар туралы мәліметтер, мемлекеттік органдар, жеке және (немесе) заңды тұлғалар берген өзге де деректер ескеріле отырып қабылданған.

Әкімшілік-аумақтық бөлініс бойынша Шетырғыз ауылдық округінде 2 ауылдық елді мекендер бар.

Шетырғыз ауылдық округі аумағының жалпы көлемі 381627 гектар, оның ішінде шабындық – 620 гектар, жайылым жерлері – 355546 гектар, 25461 гектар - басқа алаптар.

Жер санаттары бойынша:

ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлер – 196592 гектар;

елді мекендердің жері – 89522 гектар;

қордағы жерлер – 95913 гектар болып бөлінеді.

Табиғи жағдайлар бойынша Шетырғыз ауылдық округінің аумағы агроклиматтық көрсеткіш бойынша құрғақ далалық зонаға жатады, қатал ұзақ қыста, қысқа қалыпты ыстық жазда, қыстың және жаз температураларының күрт қарама-қайшылықтарымен, жылдық жауын-шашынның аз мөлшерімен, құрғақшылықпен сипатталады. Өсімдік жамылғысы әртүрлі, селеулі-бетегелі жусанды және бетегелі-жусанды, бұталы өсімдіктер. Топырағы қызыл қоңыр, қоңыр, аз гумусты. Шетырғыз ауылдық округінің кей аумақтары жайпақ-еңісті жазықтан, өзендер аңғарынан, қатты жырылған жыралардан құралған. Өсімдік жамылғысы тұрақты емес және жеткіліксіз ылғалданған жағдайда, жалпы жазықтық сипатты және аздаған қанық түрлерімен ерекшеленді. Жер оты көктемгі-жазғы-күзгі жайылым ретінде қолданылады, жер бедерінің жағдайына қарай шөп шабуға да болады. Жайылымды тиімді пайдалану, тозуының алдын алу әрбір малды оған қолданылатын шөптің қажеттілігіне қарай орналастыру болып

табылады. Ал Шетырғыз ауылдық округі жайылымдарына жалпы сипаттама жасайтын болсақ, олардың өнімділігі тұрақты емес, жауын-қардың аз-көптігіне қарап әр жылдарда өзгеріп отырады. Шөбінің өнімділігі жылдың ауа райының жағдайына қарай, гектарына 1,0 центнерден 2 центнерге дейін болады. Жайылым шөбінің аздығы және маусымдап пайдаланылатын жайылымдардың бытыраңқылығы себепті малды алыстағы көктемгі, жазғы және күзгі-қысқы жайылымдарға жаюды керек етеді. Кей жылдары қыстың жұмсақтығына қарай шаруашылық құрылымдардың малдары көбіне жайылымда болады.

2023 жылдың 1 қаңтарына Шетырғыз ауылдық округінде (халықтың жеке ауласы) ірі қара мал 1606 бас, оның ішінде аналық мал басы 1447 бас, 4345 қой мен ешкілер, 1160 бас жылқы және 65 бас түйе бар. Оның ішінде:

Қаратоғай ауылында: ірі қара мал 1007 бас, оның ішінде аналық мал 919 бас, қой мен ешкілер 3110 бас, жылқы 955 бас және 47 бас түйе.

Жайылым көлемі 79106 гектарды құрайды.

Тұмалыкөл ауылында: ірі қара мал 599 бас, оның ішінде аналық мал 528 бас, қой мен ешкілер 1235 бас, жылқы 205 бас және түйе 18 басты құрайды.

Жайылым көлемі 9389 гектарды құрайды.

Шетырғыз ауылдық округінің шаруа қожалықтарындағы мал басы: ірі қара мал 1504 бас, қой мен ешкілер 3510 бас, жылқы 3020 бас, түйе 115 басты құрайды.

Шаруа қожалықтарының жайылым алаңы 193195 гектарды құрайды. Жайылым қажеттілігі жоқ.

Шетырғыз ауылдық округінде 1 мал дәрігерлік пункті, 1 мал көміндісі бар.

Жайылымдық жемшөп жануарлар рационының едәуір бөлігін құрайды. Шөпте азыққа қарағанда әлдеқайда көп қоректік заттар бар. Малды жайылымда ұстау жақсы дамуына ықпал етеді және жануарлардың өсуін күшейтеді, сау төл алу үшін қолайлы жағдайлар жасалады. Шетырғыз ауылдық округінде табиғи жайылымдардың маусымдық сипаты айқын байқалады. Шетырғыз ауылдық округі аумағында мәдени және аридтік жайылымдар жоқ. Барлық жайылымдар саны мен мөлшері жайылымның шығымдылығына, мал санына және жасыл шөпті азықтандыру нормаларына байланысты учаскелерге (қоршауларға) бөлінеді. Шетырғыз ауылдық округі маңындағы жайылымдарды тыныстандырып, демалдыру үшін маусымдық жайылымдарды көшпелі жолмен дәстүрлі пайдаланған жөн, ал алыс маусымдық жайылымдарда алдын ала белгіленген учаскелерде мал жаю керек. Жайылымдарды тиімді пайдалану оны пайдалану мерзімінің түрлі схемасын кезектестіру жолымен жүргізіледі. Жайылым айналымы деп табиғи жайылымдарды бір жылдан бастап жақсартуға бағытталған немесе оның өнімділігін төмендетпей бірнеше жылдан кейін қайталанатын шаралар жүйесі түсініледі. Жалпы, жайылым айналымы мен қоршаған ортаны пайдалану жүйесін қолдану, маусымдар бойынша кезектестіру, өсімдіктердің өнімділігін сақтауға мүмкіндік береді.

Шетырғыз ауылдық округіндегі кең таралған бетеге, селеу, жусан мен әртүрлі шөптерден тұратын жайылымдар үшін барынша қолайлысы жыл сайын ретімен, жылдың барлық маусымында мал жайып, кезек-кезек 4-белдеулі жайылым айналымын жасау. Әрбір малды қоршап бағатын учаскелер жыл бойы тек бір маусым пайдалануы тиіс, егер учаске көктемде пайдаланылса, келесі жылы бұл учаске жазда, ал келесі жылы күзде пайдалануы тиіс. Тек осы жағдайда ғана жайылымдық өсімдіктердің тұқым тастауы мүмкін және азып тозған учаскелер бұрынғы өнімділігін қалпына келтіре алады.

Жайылымдық процесті реттеу, жайылымның айдау кезектілігі, тыңайтқыштар, өсімдіктерді себу жайылымдардың жалпы өнімділігін арттырады және олардың сақталуын қамтамасыз етеді.

Шетырғыз ауылдық округі бойынша ауылшаруашылығы малдарын қамтамасыз ету үшін барлығы 355546 гектар жайылымдық жерлер бар. Елді мекен шегінде 88495 гектар жайылым бар.

Шетырғыз ауылдық округінде мал айдауға арналған сервитуттар орнатылмаған.

Жоғарыда баяндалғанның негізінде, Қазақстан Республикасының "Жайылымдар туралы" Заңының 15 бабына сәйкес жергілікті халықтың мұқтаждығы үшін (Қаратоғай ауылы, Тұмалыкөл ауылы) ауылшаруашылығы жануарларының аналық (сауын) мал басын ұстау бойынша елді мекеннің 88495 гектар бар жайылымдық алқаптарында, жүктеме нормасы 10 гектар/бас болғанда қажеттілік туындамайды.

Жүктеме нормасы ірі қара мал басына 15 гектар/бас, қой мен ешкілер – 3 гектар/бас, жылқы – 18 гектар/бас, түйе – 23 гектар/бас болғанда жергілікті халықтың басқа ауылшаруашылығы малдарын жаю бойынша жайылымдық жерлердің қажеттілігі жоқ.

Қажеттілік:

ірі қара мал үшін – $1606 \text{ бас} \times 15 \text{ гектар/бас} = 24090 \text{ гектар}$;

қой мен ешкілер үшін – $4345 \text{ бас} \times 3 \text{ гектар/бас} = 13035 \text{ гектар}$;

жылқы үшін – $1160 \text{ бас} \times 18 \text{ гектар/бас} = 20880 \text{ гектар}$;

түйе үшін – $65 \text{ бас} \times 23 \text{ гектар/бас} = 1495 \text{ гектар}$.

$24090 + 13035 + 20880 + 1495 = 59500 \text{ гектар}$

Шетырғыз ауылдық округі аумағындағы жер учаскелерінің меншік иелері тізімі

№ 1 кесте

Шетырғыз ауылдық округі бойынша елді мекендер бөлінісінде ІҚМ аналық (сауын) мал басын орналастыру үшін жайылымдарды бөлу жөніндегі мәліметтер

№	Ж е р учаскелерін ж е р пайдаланушы лардың атауы	Жайылым алаңы, (га)	Түрлері бойынша малдың болуы, (бас)			
			ІҚМ	ҰМҚ	жылқы	түйе

1	"АЙБАТ" Ш/Қ	6990	1	0	81	0
2	"ДИМАШ" Ш/Қ	2780	0	0	119	0
3	"ЕЛЕУКЕН" Ш/Қ	4416	150	829	321	12
4	"ӘЛІМ" Ш/Қ	280	0	0	34	0
5	"БӘЙІМБЕТ" Ш/Қ	3290	19	145	10	7
6	"ҮМБЕТ" Ш/Қ	2380	0	0	20	0
7	"Маман" Ш/Қ	2100	35	0	31	0
8	"МИРАС" Ш/Қ	1000	12	0	10	0
9	"ПАРАСАТ" Ш/Қ	3280	26	0	39	0
10	"ТӨС-ТОМАН" Ш/Қ	410	5	0	4	0
11	"МЕРЕЙ-Е" Ш/Қ	2377	0	0	59	0
12	"АЙБАР" Ш/Қ	2040	28	69	0	0
13	"АЙБАР-1" Ш/Қ	2989	143	27	99	0
14	"АҚНИЕТ" Ш/Қ	1000	7	14	3	0
15	"АЛАҚАЙ" Ш/Қ	1994	88	85	55	0
16	"АЛТЫНАЙ" Ш/Қ	3997	66	22	16	0
17	"БЕКШЕ" Ш/Қ	3482	0	0	31	0
18	"ЕЛДОС" Ш/Қ	5725	0	0	27	0
19	"ЕРМҰҚАН" Ш/Қ	5115	73	290	0	0
20	"ЕСЖАН" Ш/Қ	3340	18	57	185	1
21	"ӘБДІРАШ" Ш/Қ	1024	30	27	30	0
22	"ӘЗБЕРГЕН" Ш/Қ	2380	10	32	12	2
23	"ЖАДЫРАСЫН" Ш/Қ	3564	58	176	39	8
24	"ЖАН" Ш/Қ	2194	0	0	48	0

[illegible]

15	3	18	23	195	1017	2430	0	3642	4138
15	3	18	23	1140	105	5346	0	6591	-2230
15	3	18	23	240	0	10512	10752	21504	-8745
15	3	18	23	180	0	180	0	360	640
15	3	18	23	25035	9939	62894	11741	109609	65675

Шетырғыз ауылдық округі бойынша елді мекендер бөлінісінде ІҚМ аналық (сауын)мал басын орналастыру үшін жайылымдарды бөлу жөніндегі мәліметтер

№ 2 кесте

№	Елді мекені	Жайылым алаңы, (га)	Сауын сиырлардың болуы (бас)	Жайылымға қажеттілік нормасы 1 бас, (га)	Жайылымдардың қажеттілігі, (га)	Жайылымдармен қамтамасыз етілмеген (га)	Қажеттіліктің қамтамасыз етілуі, %	Артықшылық, (га)
1	Қаратоғай а.	79106	919	15	13785			65321
2	Тұмалыкөл а.	9389	528	15	7920			1469
	Барлығы	88495	1447	15	21705			66790

Шетырғыз ауылдық округі бойынша жер учаскелерінің меншік иелері бөлігінде ауыл шаруашылығы малдарының басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу жөніндегі мәліметтер

№ 3 кесте

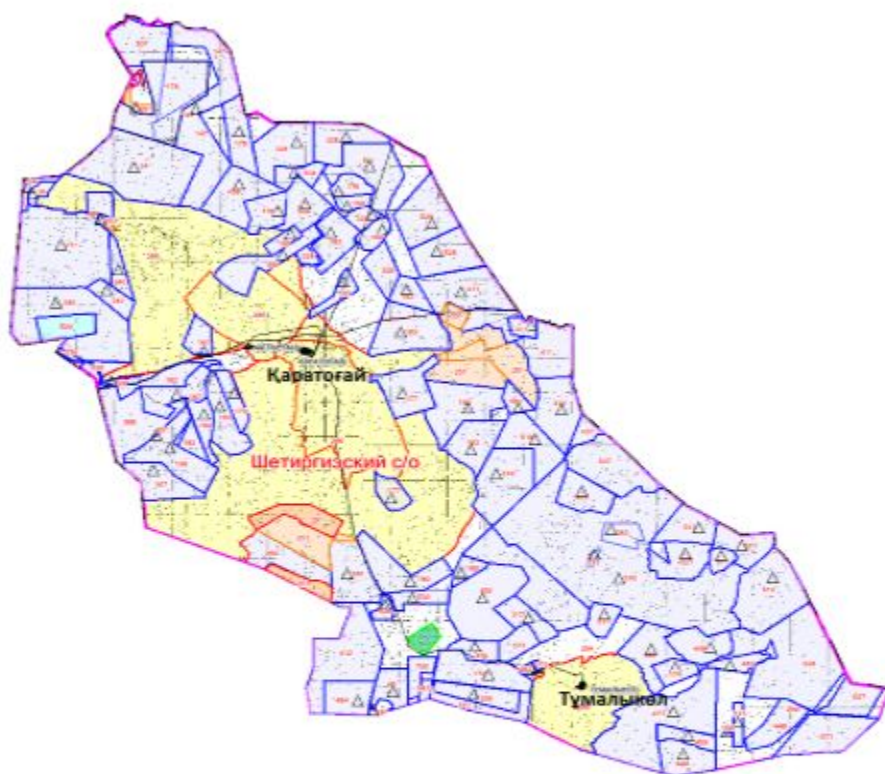
№	Елді мекен	Малдың болуы түрлері бойынша (бас)				Жайылымға қажеттілік нормасы 1 бас, (га)			
		ІҚМ	ҰҚМ	жылқы	түйе	ІҚМ	ҰҚМ	жылқы	түйе
1	Қаратоғай а.	1007	3110	955	47	15	3	18	23
2	Тұмалыкөл а.	599	1235	205	18	15	3	18	23
	Барлығы	1606	4345	1160	65	15	3	18	23

кестенің жалғасы

Жайылымдардың қажеттілігі, (га)					Жайылымдарды бөлу	Қажеттіліктің қамтамасыз етілуі, %
ІҚМ	ҰҚМ	жылқы	түйе	Қорытынды (га)		
15105	9330	17190	1081	42706		
8985	3705	3690	414	16794		
24090	13035	20880	1495	59500		

Шетырғыз ауылдық округінде
жайылымдарды
басқару және оларды пайдалану
жөніндегі
2023-2024 жылдарға арналған жоспарға
1 қосымша

Құқық белгілейтін құжаттар негізінде жер санаттары, жер учаскелерінің меншік иелері және жер пайдаланушылар бөлінісінде Шетырғыз ауылдық округі аумағында жайылымдардың орналасу схемасы (картасы)

Шартты белгілер:

	Ауылдық округтің шекарасы
	Елді мекендер жерлері санатындағы жайылымдар
	Ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлері санатындағы жайылымдар

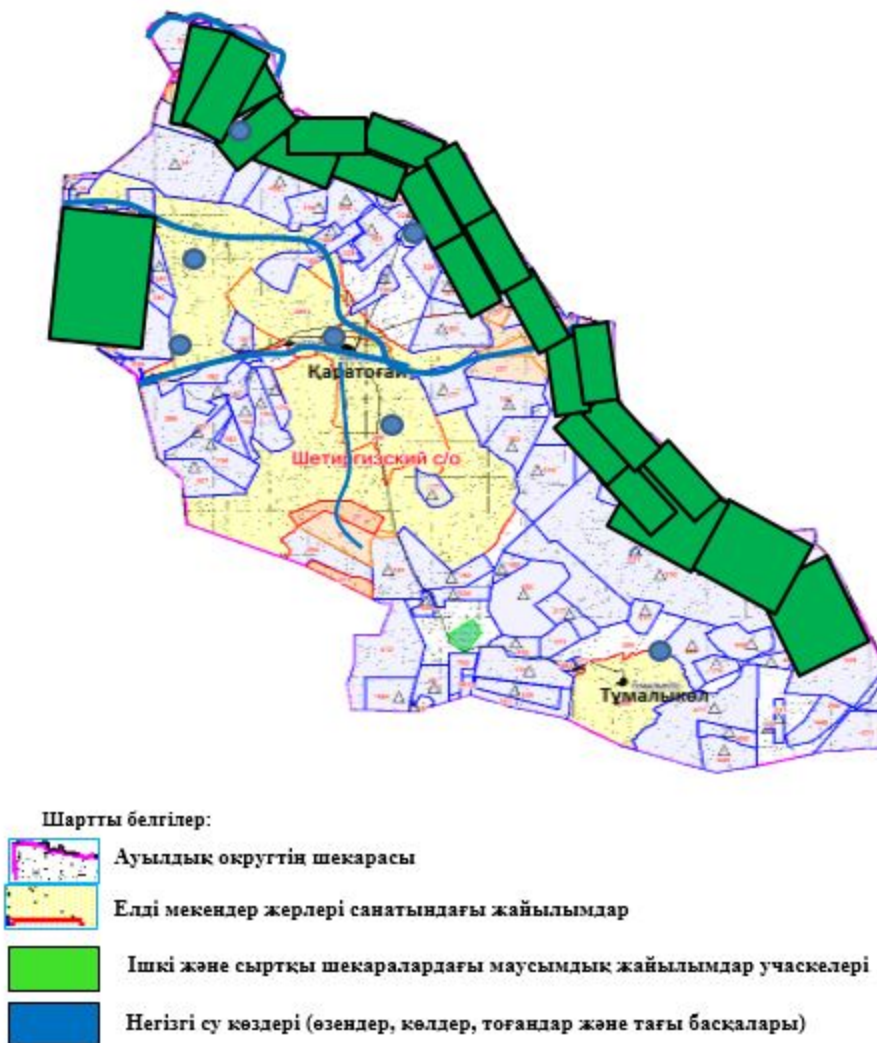
Шетырғыз ауылдық округінде
жайылымдарды
басқару және оларды пайдалану
жөніндегі
2023-2024 жылдарға арналған жоспарға
2 қосымша

Жайылым айналымдарының қолайлы схемалары

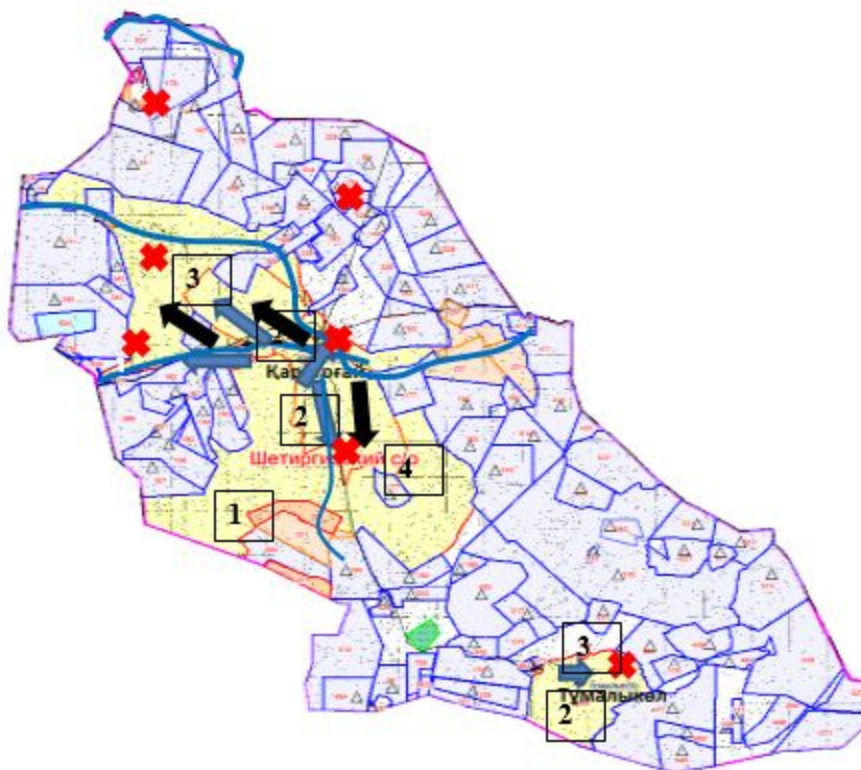
Шетырғыз ауылдық округінде
жайылымдарды
басқару және оларды пайдалану
жөніндегі
2023-2024 жылдарға арналған жоспарға
3 қосымша

Жайылымдардың, оның ішінде маусымдық, жайылымдық инфрақұрылым объектілерінің сыртқы және ішкі шекаралары мен алаңдары белгіленген картасы

Шетырғыз ауылдық округінде
жайылымдарды
басқару және оларды пайдалану
жөніндегі
2023-2024 жылдарға арналған жоспарға
4 қосымша

Жайылым пайдаланушылардың су тұтыну нормасына сәйкес жасалған су көздеріне (көлдерге, өзендерге, тоғандарға, апандарға, суару немесе суландыру арналарына, құбырлы немесе шахта құдықтарына) қол жеткізу схемасы

Шартты белгілер:

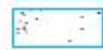
Ауылдық округтің шекарасы

Елді мекендер жерлері санатындағы жайылымдар

Көлдер, өзендер, мал суару орындары және басқа да көздер

Табиғи жайылымдар

1,2,3,4

Жайылым айналымдары №

Жайылымдық инфрақұрылым объектісі

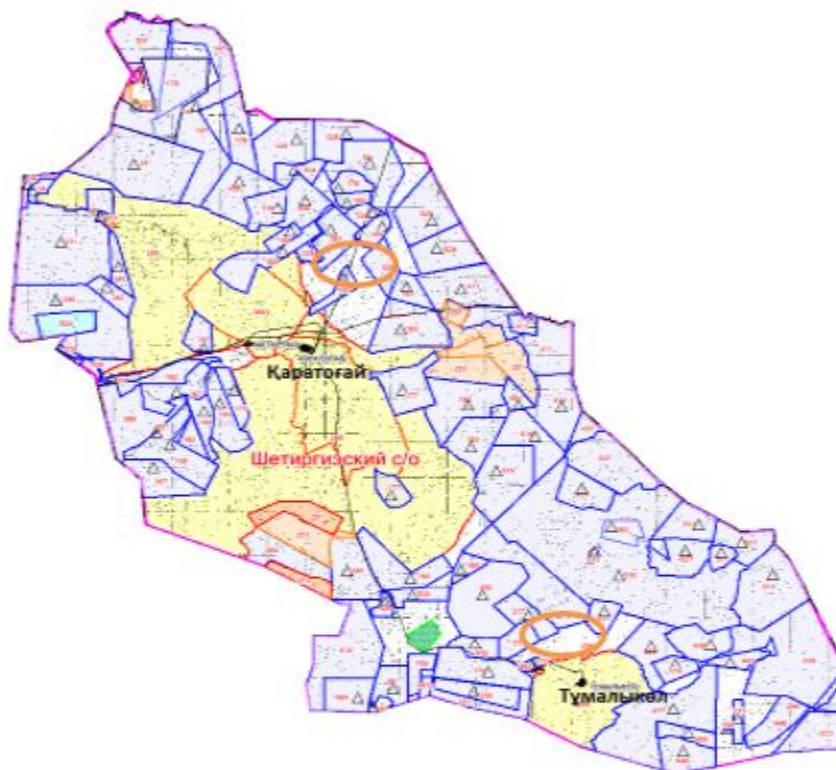
Ауыл шаруашылығы жануарларын жаю және жылжытудың маусымдық маршруттары

Жайылым пайдаланушылардың су көздеріне қол жеткізу маршруты

Шетыргыз ауылдық округінде
жайылымдарды
басқару және оларды пайдалану
жөніндегі
2023-2024 жылдарға арналған жоспарға
5 қосымша

Жайылымдары жоқ жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу және оны берілетін жайылымдарға ауыстыру схемасы

Шартты белгілер:

Жайылымдары жоқ жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу және оны берілетін жайылымдарға ауыстыру схемасы

Шетырғыз ауылдық округінде
жайылымдарды
басқару және оларды пайдалану
жөніндегі
2023-2024 жылдарға арналған жоспарға
6 қосымша

Ауылда, ауылдық округте орналасқан жеке және (немесе) заңды тұлғалардың жайылымдармен қамтамасыз етілмеген ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын шалғайдағы жайылымдарға орналастыру схемасы

Шартты белгілер:

Жайылымдармен қамтамасыз етілмеген жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын шалғайдағы жайылымдарда орналастыру схемасы

Шетырғыз ауылдық округінде
жайылымдарды
басқару және оларды пайдалану
жөніндегі
2023-2024 жылдарға арналған жоспарға
7 қосымша

**Ауыл шаруашылығы жануарларын жаю мен қозғалудың маусымдық бағыттарын
белгілейтін жайылымдарды пайдалану жөніндегі күнтізбелік кесте**

№	Ауылдық округ атауы	2023 жылғы қоршаулар саны				2024 жылғы қоршаулар саны			
		1	2	3	4	1	2	3	4
1	Шетырғыз	КЖМ	ЖМ	ДҚ	ЖКМ	КЖМ	ЖМ	ЖКМ	ДҚ

Ескерту: аббревиатуралардың толық жазылуы:

КЖМ –көктемгі-жазғы маусым;

ЖКМ – жазғы-күзгі маусым;

ЖМ – жазғы маусым;

Шалқар ауылдық округінде жайылымдарды басқару және оларды пайдалану жөніндегі 2023-2024 жылдарға арналған жоспар

Осы Шалқар ауылдық округінде жайылымдарды басқару және оларды пайдалану жөніндегі 2023-2024 жылдарға арналған жоспар (бұдан әрі - Жоспар) Қазақстан Республикасының "Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы" Заңына, Қазақстан Республикасының "Жайылымдар туралы" Заңына, Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің орынбасары-Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрінің 2017 жылғы 24 сәуірдегі №173 "Жайылымдарды ұтымды пайдалану қағидаларын бекіту туралы" бұйрығына (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу Тізілімінде №15090 тіркелген), Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2015 жылғы 14 сәуірдегі № 3-3/332 "Жайылымдардың жалпы алаңына түсетін жүктеменің шекті рұқсат етілетін нормасын бекіту туралы" бұйрығына (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу Тізілімінде № 11064 тіркелген) сәйкес әзірленді.

Жоспар жайылымдарды ұтымды пайдалану, жемшөпке қажеттілікті тұрақты қамтамасыз ету және жайылымдардың тозуы процестерін болғызбау мақсатында қабылданады және ауыл шаруашылығы жануарларын жаю дәстүрі ескеріледі.

Жоспар құрамында:

1) құқық белгілейтін құжаттар негізінде жер санаттары, жер учаскелерінің меншік иелері және жер пайдаланушылар бөлінісінде Шалқар ауылдық округі аумағында жайылымдардың орналасу схемасы (картасы) (1 қосымша);

2) жайылым айналымдарының қолайлы схемалары (2 қосымша);

3) Жайылымдардың, оның ішінде маусымдық, жайылымдық инфрақұрылым объектілерінің сыртқы және ішкі шекаралары мен алаңдары белгіленген картасы (3 қосымша);

4) жайылым пайдаланушылардың су тұтыну нормасына сәйкес жасалған су көздеріне (көлдерге, өзендерге, тоғандарға, апандарға, суару немесе суландыру арналарына, құбырлы немесе шахта құдықтарына) қол жеткізу схемасы (4 қосымша);

5) жайылымдары жоқ жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу және оны берілетін жайылымдарға ауыстыру схемасы (5 қосымша);

6) Ауылда, ауылдық округте орналасқан жеке және (немесе) заңды тұлғалардың жайылымдармен қамтамасыз етілмеген ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын шалғайдағы жайылымдарға орналастыру схемасы (6 қосымша);

7) ауыл шаруашылығы жануарларын жаю мен қозғалудың маусымдық бағыттарын белгілейтін жайылымдарды пайдалану жөніндегі күнтізбелік кесте (7 қосымша);

8) тиісті әкімшілік-аумақтық бірлікте жайылымдарды ұтымды пайдалану үшін қажетті өзге де талаптарды қамтиды.

Жоспар жайылымдарды геоботаникалық зерттеп-қараудың жай-күйі туралы мәліметтер, ветеринариялық-санитариялық объектілер туралы мәліметтер, иелерін – жайылым пайдаланушыларды, жеке және (немесе) заңды тұлғаларды көрсете отырып, ауыл шаруашылығы жануарлары мал басының саны туралы деректер, ауыл шаруашылығы жануарларының түрлері мен жыныстық жас топтары бойынша қалыптастырылған үйірлердің, отарлардың, табындардың саны туралы деректер, шалғайдағы жайылымдарда жаю үшін ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын қалыптастыру туралы мәліметтер, екпе және аридтік жайылымдарда ауыл шаруашылығы жануарларын жаю ерекшеліктері, малды айдап өтуге арналған сервитуттар туралы мәліметтер, мемлекеттік органдар, жеке және (немесе) заңды тұлғалар берген өзге де деректер ескеріле отырып қабылданған.

Әкімшілік-аумақтық бөлініс бойынша Шалқар ауылдық округінде 2 ауылдық елді мекендер бар.

Шалқар ауылдық округі аумағының жалпы көлемі 416692 гектар, оның ішінде жайылым жерлері – 379813 гектар, 36879 гектар - басқа алаптар.

Жер санаттары бойынша:

ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлер – 205835 гектар;

елді мекендердің жері – 49468 гектар;

қордағы жерлер – 161389 гектар болып бөлінеді.

Табиғи жағдайлар бойынша Шалқар ауылдық округінің аумағы агроклиматтық көрсеткіш бойынша құрғақ далалық зонаға жатады, қатал ұзақ қыста, қысқа қалыпты ыстық жазда, қыстың және жаз температураларының күрт қарама-қайшылықтарымен, жылдық жауын-шашынның аз мөлшерімен, құрғақшылықпен сипатталады. Өсімдік жамылғысы әртүрлі, селеулі-бетегелі жусанды және бетегелі-жусанды, бұталы өсімдіктер. Топырағы қызыл қоңыр, қоңыр, аз гумусты. Өсімдік жамылғысы тұрақты емес және жеткіліксіз ылғалданған жағдайда, жалпы жазықтық сипатты және аздаған қанық түрлерімен ерекшеленді. Жер оты көктемгі-жазғы-күзгі жайылым ретінде қолданылады, жер бедерінің жағдайына қарай шөп шабуға да болады. Жайылымды тиімді пайдалану, тозуының алдын алу әрбір малды оған қолданылатын шөптің қажеттілігіне қарай орналастыру болып табылады. Ал Шалқар ауылдық округі жайылымдарына жалпы сипаттама жасайтын болсақ, олардың өнімділігі тұрақты емес, жауын-қардың аз-көптігіне қарап әр жылдарда өзгеріп отырады. Шөбінің өнімділігі жылдың ауа райының жағдайына қарай, гектарына 1,0 центнерден 2 центнерге дейін болады. Жайылым шөбінің аздығы және маусымдап пайдаланылатын жайылымдардың бытыраңқылығы себепті малды алыстағы көктемгі, жазғы және күзгі-қысқы

жайылымдарға жаюды керек етеді. Кей жылдары қыстың жұмсақтығына қарай шаруашылық құрылымдардың малдары көбіне жайылымда болады.

2023 жылдың 1 қаңтарына Шалқар ауылдық округінде (халықтың жеке ауласы) ірі қара мал 787 бас, оның ішінде аналық мал басы 522 бас, 1778 қой мен ешкілер, 156 бас жылқы және 47 бас түйе бар. Оның ішінде:

Жылтыр ауылында: ірі қара мал 569 бас, оның ішінде аналық мал 361 бас, қой мен ешкілер 1057 бас, жылқы 138 бас және 47 бас түйе.

Жайылым көлемі 29577 гектарды құрайды.

Талдықұм ауылында: ірі қара мал 218 бас, оның ішінде аналық мал 161 бас, қой мен ешкілер 721 бас, жылқы 18 басты құрайды.

Жайылым көлемі 15325 гектарды құрайды.

Шалқар ауылдық округінің шаруа қожалықтарындағы мал басы: ірі қара мал 4921 бас, қой мен ешкілер 7886 бас, жылқы 4960 бас, түйе 890 басты құрайды.

Шаруа қожалықтарының жайылым алаңы 203100 гектарды құрайды. Жайылым қажеттілігі жоқ.

Шалқар ауылдық округінде 1 мал дәрігерлік пункті, 1 мал көміндісі бар.

Жайылымдық жемшөп жануарлар рационның едәуір бөлігін құрайды. Шөпте азыққа қарағанда әлдеқайда көп қоректік заттар бар. Малды жайылымда ұстау жақсы дамуына ықпал етеді және жануарлардың өсуін күшейтеді, сау төл алу үшін қолайлы жағдайлар жасалады. Шалқар ауылдық округінде табиғи жайылымдардың маусымдық сипаты айқын байқалады. Шалқар ауылдық округі аумағында мәдени және аридтік жайылымдар жоқ. Барлық жайылымдар саны мен мөлшері жайылымның шығымдылығына, мал санына және жасыл шөпті азықтандыру нормаларына байланысты учаскелерге (қоршауларға) бөлінеді. Шалқар ауылдық округі маңындағы жайылымдарды тыныстандырып, демалдыру үшін маусымдық жайылымдарды көшпелі жолмен дәстүрлі пайдаланған жөн, ал алыс маусымдық жайылымдарда алдын ала белгіленген учаскелерде мал жаю керек. Жайылымдарды тиімді пайдалану оны пайдалану мерзімінің түрлі схемасын кезектестіру жолымен жүргізіледі. Жайылым айналымы деп табиғи жайылымдарды бір жылдан бастап жақсартуға бағытталған немесе оның өнімділігін төмендетпей бірнеше жылдан кейін қайталанатын шаралар жүйесі түсініледі. Жалпы, жайылым айналымы мен қоршаған ортаны пайдалану жүйесін қолдану, маусымдар бойынша кезектестіру, өсімдіктердің өнімділігін сақтауға мүмкіндік береді.

Шалқар ауылдық округіндегі кең таралған бетеге, селеу, жусан мен әртүрлі шөптерден тұратын жайылымдар үшін барынша қолайлысы жыл сайын ретімен, жылдың барлық маусымында мал жайып, кезек-кезек 4-белдеулі жайылым айналымын жасау. Әрбір малды қоршап бағатын учаскелер жыл бойы тек бір маусым пайдалануы тиіс, егер учаске көктемде пайдаланылса, келесі жылы бұл учаске жазда, ал келесі жылы күзде пайдалануы тиіс. Тек осы жағдайда ғана жайылымдық өсімдіктердің

тұқым тастауы мүмкін және азып тозған учаскелер бұрынғы өнімділігін қалпына келтіре алады.

Жайылымдық процесті реттеу, жайылымның айдау кезектілігі, тыңайтқыштар, өсімдіктерді себу жайылымдардың жалпы өнімділігін арттырады және олардың сақталуын қамтамасыз етеді.

Шалқар ауылдық округі бойынша ауыл шаруашылығы малдарын қамтамасыз ету үшін барлығы 379813 гектар жайылымдық жерлер бар. Елді мекен шегінде 44902 гектар жайылым бар.

Шалқар ауылдық округінде мал айдауға арналған сервитуттар орнатылмаған.

Жоғарыда баяндалғанның негізінде, Қазақстан Республикасының "Жайылымдар туралы" Заңының 15 бабына сәйкес жергілікті халықтың мұқтаждығы үшін (Жылтыр ауылы, Талдықұм ауылы) ауылшаруашылығы жануарларының аналық (сауын) мал басын ұстау бойынша елді мекеннің 44902 гектар бар жайылымдық алқаптарында, жүктеме нормасы 10 гектар/бас болғанда қажеттілік туындамайды.

Жүктеме нормасы ірі қара мал басына 15 гектар/бас, қой мен ешкілер – 3 гектар/бас, жылқы – 18 гектар/бас, түйе – 23 гектар/бас болғанда жергілікті халықтың басқа ауылшаруашылығы малдарын жаю бойынша жайылымдық жерлердің қажеттілігі жоқ.

Қажеттілік:

ірі қара мал үшін – $787 \text{ бас} \times 15 \text{ гектар/бас} = 11805 \text{ гектар}$;

қой мен ешкілер үшін – $1778 \text{ бас} \times 3 \text{ гектар/бас} = 5334 \text{ гектар}$;

жылқы үшін – $156 \text{ бас} \times 18 \text{ гектар/бас} = 2808 \text{ гектар}$;

түйе үшін – $47 \text{ бас} \times 23 \text{ гектар/бас} = 1081 \text{ гектар}$.

$11805 + 5334 + 2808 + 1081 = 21028 \text{ гектар}$.

Шалқар ауылдық округі аумағындағы жер учаскелерінің меншік иелері тізімі

№ 1 кесте

№	Жер учаскелерін жер пайдаланушылардың атауы	Жайылым алаңы, (га)	Түрлері бойынша малдың болуы, (бас)			
			ІҚМ	ҰМҚ	жылқы	түйе
1	"АҚШИ" Ш/Қ	2300	142	0	57	5
2	"ЖАРАС" Ш/Қ	1862	34	0	0	0
3	"ЖАРЫЛҚАСЫН" Ш/Қ	3500	18	0	20	0
4	"ЖАУБАСАР" Ш/Қ	2498	9	0	0	0
5	"ҚАЙРАТ-ЖОМАРТ" Ш/Қ	3497	110	0	37	0

6	"ҚАНАТ Қ" Ш/Қ	2354	31	0	36	14
7	"ҚАРАЖИДЕ" Ш/Қ	2254	99	635	113	19
8	"МУСЛИМ" Ш/Қ	1340	98	16	13	0
9	"МҰХАНБЕТ ӨЛІ" Ш/Қ	2045	25	0	67	10
10	"НАРҰЛ" Ш/Қ	3102	27	1	0	7
11	"НУРИСЛАМ" Ш/Қ	1320	15	12	8	0
12	"ӨСЕР" Ш/Қ	460	0	0	43	0
13	"РАСУЛ" Ш/Қ	990	16	0	0	0
14	"ТІЛЕКТЕС" Ш/Қ	2144	1	20	26	0
15	"АЙКА" Ш/Қ	2100	4	7	61	0
16	"АЙНҰР" Ш/Қ	2314	97	197	105	13
17	"АҚЖОЛ" Ш/Қ	10491	102	27	231	45
18	"АҚОЙМА" Ш/Қ	1463	109	331	94	17
19	"АЛМАС" Ш/Қ	2198	110	0	81	12
20	"АМАНЖОЛ-ҚАЗБЕКҰЛЫ" Ш/Қ	3120	162	256	195	56
21	"АРАЙЛЫМ" Ш/Қ	1783	80	200	71	20
22	"АРАЛШИ" Ш/Қ	2300	20	47	92	0
23	"БЕГІНСАН" Ш/Қ	2700	86	29	54	0
24	"БЕКЕН" Ш/Қ	500	9	0	8	0
25	"БЕРЕКЕ" Ш/Қ	1998	77	20	56	0
26	"БЕРЕКЕТ" Ш/Қ	2010	143	33	84	0
27	"БҮРКІТ" Ш/Қ	2995	73	0	89	0
28	"ДӘУЛЕТ-М" Ш/Қ	9149	102	630	313	23

29	"ДӘУЛЕТ-С" Ш/Қ	3470	93	0	124	4
30	"ДОСТАН" Ш/Қ	500	116	0	13	0
31						
32	"ЕБЕС" Ш/Қ	6776	225	0	203	51
33	"ЖӘНІБЕК" Ш/Қ	2650	81	0	0	0
34	"ЗИЯТ" Ш/Қ	2578	162	730	95	0
35	"ЕРЛАТ" Ш/Қ	2981	198	0	85	0
36	"ҚИЯҚТЫСАЙ" Ш/Қ	2997	32	796	0	0
37	"КӨЛҚАМЫС" Ш/Қ	4038	141	0	39	10
38	"АҚТҮБЕК" Ш/Қ	4300	102	0	63	0
39	"МЫРЗА - КАНАТ" Ш/Қ	1561	52	80	13	22
41	"SERIK" Ш/Қ	560	0	0	53	0
42	"АҚНИЕТ-Б"	550	21	0	15	0
43	"ЕРАСЫЛ" Ш/Қ	700	78	0	0	0
44	"ЕРҒАЗЫ" Ш/Қ	780	0	0	97	0
45	"ЕРЖАН" Ш/Қ	600	15	0	4	0
46	"Ернұр"	1000	12	0	0	0
47	"ӘДІЛЕТ" Ш/Қ	1450	0	0	25	0
48	"ЖАНТӨРЕ" Ш/Қ	1300	39	0	21	0
49	"ҚАРАБАС" Ш/Қ	2000	59	0	0	0
50	"НҰРДАУЛЕТ Б" Ш/Қ	5040	26	607	29	96
51	"ХАМТ ӘУЛЕТІ" Ш/Қ	2292	32	10	0	3
52	"АЙБАР" Ш/Қ	3200	0	0	49	0
53	"ӘНУАР" Ш/Қ	1600	5	433	22	97

54	"ҚАЗАНАТ" Ш/Қ	2496	36	4	60	7
55	"ҚАЙНАРБҰЛ АҚ" Ш/Қ	3450	199	0	79	0
56	"ҚАРШЫҒА" Ш/Қ	1200	140	12	175	3
57	"ҚОПА" Ш/Қ	2010	161	30	200	15
58	"ҚУАНЫШБЕК" Ш/Қ	4020	54	1025	136	0
59	"МАЯҚҰМ" Ш/Қ	2217	123	0	25	0
60	"МЕДЕТ-Ж" Ш/Қ	4924	76	0	302	0
61	"МЕҢДЕШ" Ш/Қ	4810	84	0	46	0
62	"МӘДИ" Ш/Қ	2540	13	0	39	0
63	"НҰРДАУЛЕТ" Ш/Қ	2300	91	413	8	9
64	"ӨРКЕН" Ш/Қ	1580	18	0	61	8
65	"САҒЫНАЙ" Ш/Қ	2350	145	0	80	30
66	"САРЫ" Ш/Қ	2072	72	258	45	15
67	"САЯСАТ" Ш/Қ	3100	149	0	123	134
68	"СЕЙІЛХАН" Ш/Қ	1000	16	13	12	23
69	СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫЙ ПРОИЗВОДСТВЕННЫЙ КООПЕРАТИВ "ӘНУАР-ЕРЕМЖЕП"	2000	15	0	0	0
70	"ТАҒЫБЕК" Ш/Қ	3452	181	0	163	21
71	"ТАЛАП" Ш/Қ	2534	17	0	57	11
72	"КЕРУЕН" Ш/Қ	2450	17	0	0	86
73	"ШҰҚЫР" Ш/Қ	1458	38	0	14	1
74	"АМАН" Ш/Қ	1200	0	0	5	0

15	3	18	23	1095	0	1602	2231	2697	298
15	3	18	23	1530	1890	5634	161	9583	-434
15	3	18	23	1395	0	2232	0	3719	-249
15	3	18	23	1740	0	234	69	1974	-1474
15	3	18	23	3375	0	3654	345	8202	1426
15	3	18	23	1215	0	0	0	1215	1435
15	3	18	23	2430	2190	1710	0	6330	-1752
15	3	18	23	2970	0	1530	0	4500	-1519
15	3	18	23	480	2388	0	0	2868	129
15	3	18	23	2115	0	702	0	3047	991
15	3	18	23	1530	0	1134	207	2664	1636
15	3	18	23	780	240	234	184	1760	-199
15	3	18	23	0	0	954	260	954	-394
15	3	18	23	315	0	270	345	585	-35
15	3	18	23	1170	0	0	3082	1170	-470
15	3	18	23	0	0	1746	529	1746	-966
15	3	18	23	225	0	72	0	297	303
15	3	18	23	180	0	0	0	180	820
15	3	18	23	0	0	450	0	450	1000
15	3	18	23	585	0	378	0	963	337
15	3	18	23	885	0	0	0	885	1115
15	3	18	23	390	1821	522	2208	4941	99
15	3	18	23	480	30	0	69	579	1713
15	3	18	23	0	0	882	0	882	2318
15	3	18	23	75	1299	396	2231	4001	2401
15	3	18	23	540	12	1080	161	1793	703
15	3	18	23	2985	0	1422	0	4407	-957
15	3	18	23	2100	36	3150	69	5355	-4155
15	3	18	23	2415	90	3600	345	6450	-4440
15	3	18	23	810	3075	2448	0	6333	-2313
15	3	18	23	1845	0	450	0	2295	-78
15	3	18	23	1140	0	5436	0	6576	-1652
15	3	18	23	1260	0	828	0	2088	2722
15	3	18	23	195	0	702	0	897	1643
15	3	18	23	1365	1239	144	207	2955	-655
15	3	18	23	270	0	1098	184	1552	28
15	3	18	23	2175	0	1440	690	3330	-980
15	3	18	23	1080	774	810	345	3009	-937
15	3	18	23	2235	0	2214	3082	7531	-4431
15	3	18	23	240	39	216	529	1024	-24
15	3	18	23	225	0	0	0	225	1775
15	3	18	23	2715	0	2934	483	6132	2680

15	3	18	23	255	0	1026	253	1534	1000
15	3	18	23	255	0	0	1978	2233	217
15	3	18	23	570	0	252	23	530	928
15	3	18	23	0	0	90	0	90	1110
15	3	18	23	75	0	180	0	255	645
15	3	18	23	240	0	126	0	366	1184
15	3	18	23	300	0	306	0	606	750
15	3	18	23	0	0	6804	0	6804	-3810
15	3	18	23	225	45	0	1380	3030	-1693
15	3	18	23	435	0	0	0	435	757
15	3	18	23	75180	20661	89028	21781	206650	-16863

Шалқар ауылдық округі бойынша елді мекендер бөлінісінде ІҚМ аналық (сауын)мал басын орналастыру үшін жайылымдарды бөлу жөніндегі мәліметтер

№ 2 кесте

№	Елді мекені	Жайылым алаңы, (га)	Сауын сиырлардың болуы (бас)	Жайылымға қажеттілік нормасы 1 бас, (га)	Жайылымдардың қажеттілігі, (га)	Жайылымдармен қамтамасыз етілмеген (га)	Қажеттіліктің қамтамасыз етілуі, %	Артықшылық, (га)
1	Жылтыр а.	29577	361	15	5415			24162
2	Талдықұм а.	15325	161	15	2415			12910
	Барлығы	119 433	522	15	7830			111603

Шалқар ауылдық округі бойынша жер учаскелерінің меншік иелері бөлігінде ауыл шаруашылығы малдарының басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу жөніндегі мәліметтер

№ 3 кесте

№	Елді мекен	Малдың болуы түрлері бойынша (бас)				Жайылымға қажеттілік нормасы 1 бас, (га)			
		ІҚМ	ҰҚМ	жылқы	түйе	ІҚМ	ҰҚМ	жылқы	түйе
1	Жылтыр а.	569	1057	138	47	15	3	18	23
2	Талдықұм а.	218	721	18	0	15	3	18	23
	Барлығы	787	1778	156	47	15	3	18	23

кестенің жалғасы

Жайылымдардың қажеттілігі, (га)						Жайылымдарды бөлу	Қажеттіліктің қамтамасыз етілуі, %

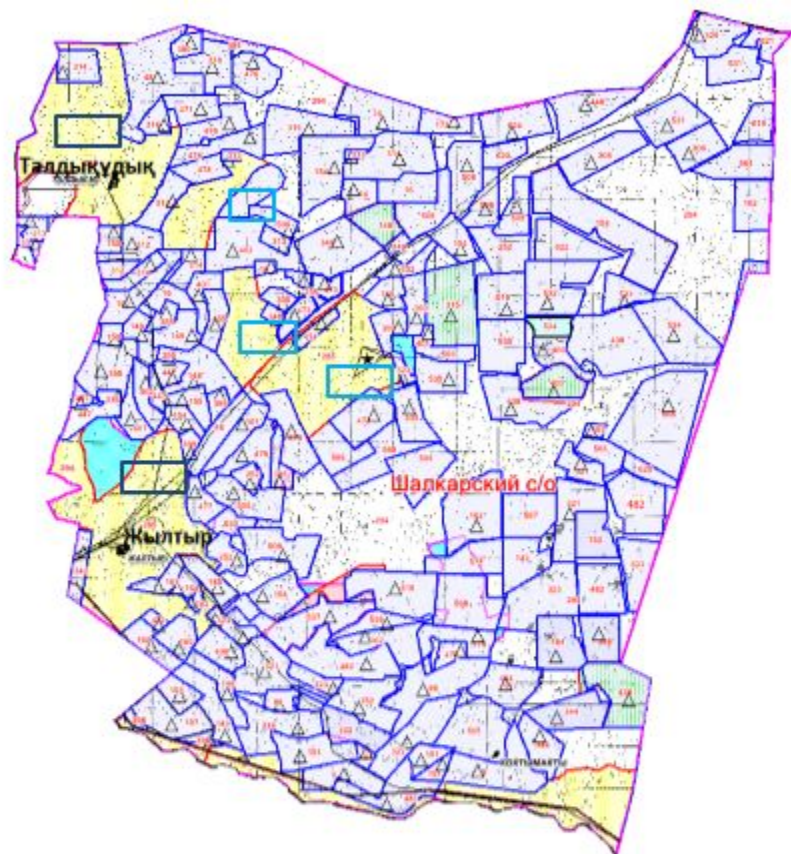
ІҚМ	ҰҚМ	жылқы	түйе	Қорытынды (га)		
8535	3171	2484	1081	15271		
3270	2163	324	0	5757		
11805	5334	2808	1081	21028		

Шалқар ауылдық округінде
жайылымдарды
басқару және оларды пайдалану
жөніндегі
2023-2024 жылдарға арналған жоспарға
1 қосымша

Құқық белгілейтін құжаттар негізінде жер санаттары, жер учаскелерінің меншік иелері және жер пайдаланушылар бөлінісінде Шалқар ауылдық округі аумағында жайылымдардың орналасу схемасы (қартасы)

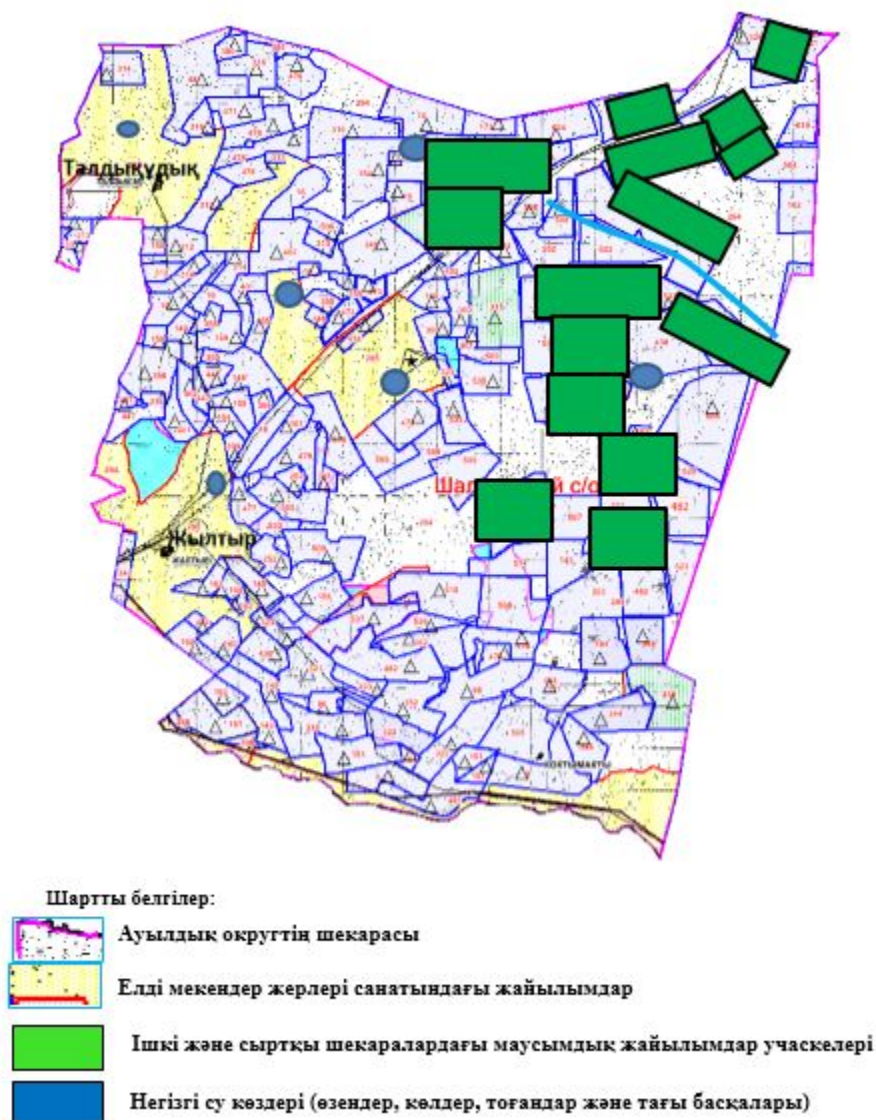
Жайылым айналымдарының қолайлы схемалары

Шартты белгілер:

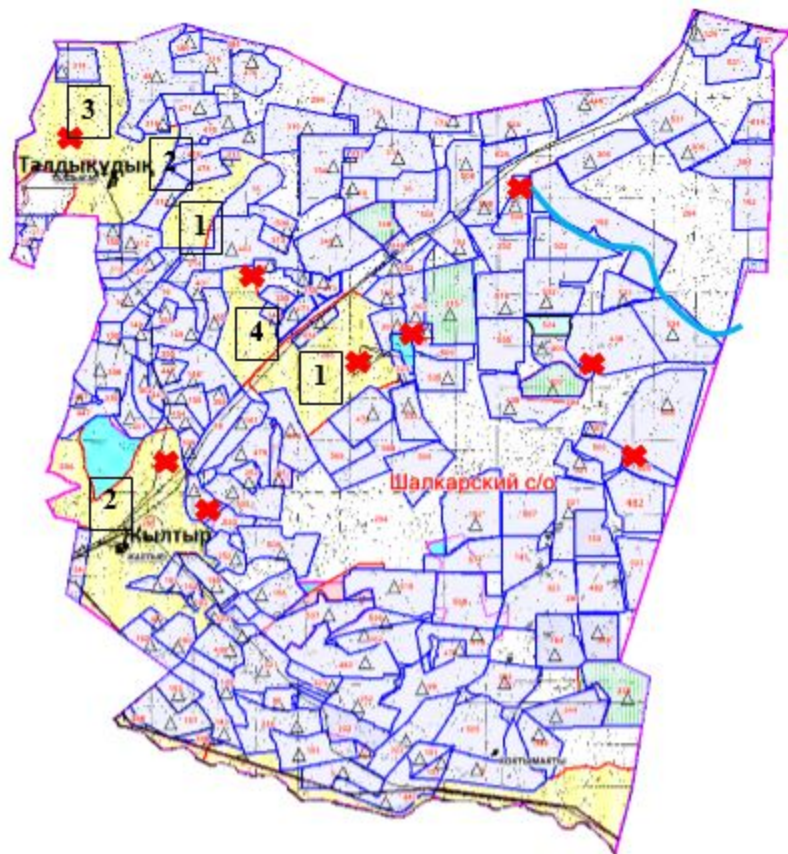
- Ауылдық округтің шекарасы
- Елді мекендер жерлері санатындағы жайылымдар
- Ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлері санатындағы жайылымдар
- Күз, қыс айларында пайдаланылатын жайылымдық жерлер
- Көктем, жаз айларында пайдаланылатын жайылымдық жерлер

Жайылымдардың, оның ішінде маусымдық, жайылымдық инфрақұрылым объектілерінің сыртқы және ішкі шекаралары мен алаңдары белгіленген картасы

Шалқар ауылдық округінде
жайылымдарды
басқару және оларды пайдалану
жөніндегі
2023-2024 жылдарға арналған жоспарға
4 қосымша

Жайылым пайдаланушылардың су тұтыну нормасына сәйкес жасалған су көздеріне (көлдерге, өзендерге, тоғандарға, апандарға, суару немесе суландыру арналарына, құбырлы немесе шахта құдықтарына) қол жеткізу схемасы

Шартты белгілер:

Ауылдық округтің шекарасы

Елді мекендер жерлері санатындағы жайылымдар

Көлдер, өзендер, мал суару орындары және басқа да көздер

Табиғи жайылымдар

1,2,3,4

Жайылым айналымдары №

Жайылымдық инфрақұрылым объектісі

Ауыл шаруашылығы жануарларын жаю және жылжытудың маусымдық маршруттары

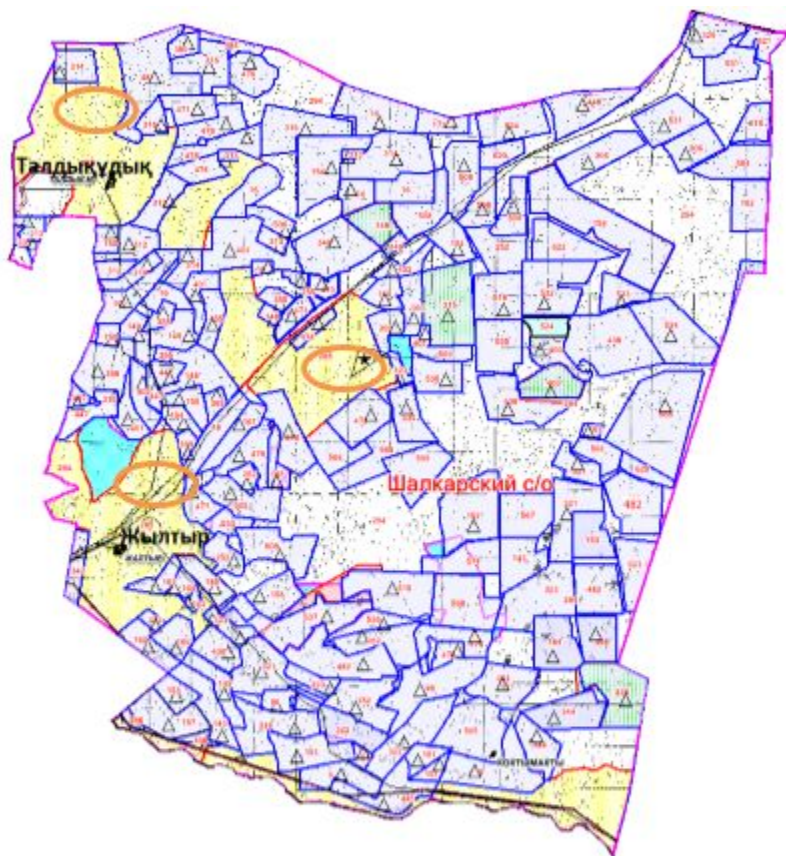

Жайылым пайдаланушылардың су көздеріне қол жеткізу маршруты

Шалқар ауылдық округінде
жайылымдарды
басқару және оларды пайдалану
жөніндегі

2023-2024 жылдарға арналған жоспарға
5 қосымша

Жайылымдары жоқ жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу және оны берілетін жайылымдарға ауыстыру схемасы

Шартты белгілер:

Жайылымдары жоқ жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу және оны берілетін жайылымдарға ауыстыру схемасы

Шалқар ауылдық округінде
жайылымдарды
басқару және оларды пайдалану
жөніндегі
2023-2024 жылдарға арналған жоспарға
6 қосымша

Ауылда, ауылдық округте орналасқан жеке және (немесе) заңды тұлғалардың жайылымдармен қамтамасыз етілмеген ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын шалғайдағы жайылымдарға орналастыру схемасы

Шартты белгілер:

Жайылымдармен қамтамасыз етілмеген жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын шалғайдағы жайылымдарда орналастыру схемасы

Шалқар ауылдық округінде
жайылымдарды
басқару және оларды пайдалану
жөніндегі
2023-2024 жылдарға арналған жоспарға
7 қосымша

**Ауыл шаруашылығы жануарларын жаю мен қозғалудың маусымдық бағыттарын
белгілейтін жайылымдарды пайдалану жөніндегі күнтізбелік кесте**

№	Ауылдық округ атауы	2023 жылғы қоршаулар саны				2024 жылғы қоршаулар саны			
		1	2	3	4	1	2	3	4
1	Шалқар а.о.	КЖМ	ЖМ	ДҚ	ЖКМ	КЖМ	ЖМ	ЖКМ	ДҚ

Ескерту: аббревиатуралардың толық жазылуы:

КЖМ –көктемгі-жазғы маусым;

ЖКМ – жазғы-күзгі маусым;

ЖМ – жазғы маусым;
ДҚ – демалушы қоршау

Шалқар аудандық мәслихатының
2023 жылғы 24 сәуірдегі
№ 9 шешіміне 13 қосымша

Шалқар қаласында жайылымдарды басқару және оларды пайдалану жөніндегі 2023-2024 жылдарға арналған жоспар

Осы Шалқар қаласында жайылымдарды басқару және оларды пайдалану жөніндегі 2023-2024 жылдарға арналған жоспар (бұдан әрі - Жоспар) Қазақстан Республикасының "Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы" Заңына, Қазақстан Республикасының "Жайылымдар туралы" Заңына, Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің орынбасары-Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрінің 2017 жылғы 24 сәуірдегі №173 "Жайылымдарды ұтымды пайдалану қағидаларын бекіту туралы" бұйрығына (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу Тізілімінде №15090 тіркелген), Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2015 жылғы 14 сәуірдегі № 3-3/332 "Жайылымдардың жалпы алаңына түсетін жүктеменің шекті рұқсат етілетін нормасын бекіту туралы" бұйрығына (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу Тізілімінде № 11064 тіркелген) сәйкес әзірленді.

Жоспар жайылымдарды ұтымды пайдалану, жемшөпке қажеттілікті тұрақты қамтамасыз ету және жайылымдардың тозуы процестерін болғызбау мақсатында қабылданады және ауыл шаруашылығы жануарларын жаю дәстүрі ескеріледі.

Жоспар құрамында:

1) құқық белгілейтін құжаттар негізінде жер санаттары, жер учаскелерінің меншік иелері және жер пайдаланушылар бөлінісінде Шалқар қаласы аумағында жайылымдардың орналасу схемасы (картасы) (1 қосымша);

2) жайылым айналымдарының қолайлы схемалары (2 қосымша);

3) Жайылымдардың, оның ішінде маусымдық, жайылымдық инфрақұрылым объектілерінің сыртқы және ішкі шекаралары мен алаңдары белгіленген картасы (3 қосымша);

4) жайылым пайдаланушылардың су тұтыну нормасына сәйкес жасалған су көздеріне (көлдерге, өзендерге, тоғандарға, апандарға, суару немесе суландыру арналарына, құбырлы немесе шахта құдықтарына) қол жеткізу схемасы (4 қосымша);

5) жайылымдары жоқ жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу және оны берілетін жайылымдарға ауыстыру схемасы (5 қосымша);

6) Ауылда, ауылдық округте орналасқан жеке және (немесе) заңды тұлғалардың жайылымдармен қамтамасыз етілмеген ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын шалғайдағы жайылымдарға орналастыру схемасы (6 қосымша);

7) ауыл шаруашылығы жануарларын жаю мен қозғалудың маусымдық бағыттарын белгілейтін жайылымдарды пайдалану жөніндегі күнтізбелік кесте (7 қосымша);

8) тиісті әкімшілік-аумақтық бірлікте жайылымдарды ұтымды пайдалану үшін қажетті өзге де талаптарды қамтиды.

Жоспар жайылымдарды геоботаникалық зерттеп-қараудың жай-күйі туралы мәліметтер, ветеринариялық-санитариялық объектілер туралы мәліметтер, иелерін – жайылым пайдаланушыларды, жеке және (немесе) заңды тұлғаларды көрсете отырып, ауыл шаруашылығы жануарлары мал басының саны туралы деректер, ауыл шаруашылығы жануарларының түрлері мен жыныстық жас топтары бойынша қалыптастырылған үйірлердің, отарлардың, табындардың саны туралы деректер, шалғайдағы жайылымдарда жаю үшін ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын қалыптастыру туралы мәліметтер, екпе және аридтік жайылымдарда ауыл шаруашылығы жануарларын жаю ерекшеліктері, малды айдап өтуге арналған сервитуттар туралы мәліметтер, мемлекеттік органдар, жеке және (немесе) заңды тұлғалар берген өзге де деректер ескеріле отырып қабылданған.

Шалқар қаласының аумағының жалпы көлемі 61490 гектар, оның ішінде егістік -38 гектар, көпжылдық екпелер – 44 гектар, тыңайған жерлер – 27 гектар, шабындық - 111 гектар, жайылым жерлері – 53408 гектар, бақша – 46 гектар, 7816 гектар - басқа алаптар.

Жер санаттары бойынша:

ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлер – 24142 гектар;

елді мекендердің жері – 39173 гектар;

қордағы жер-161389 гектар.

Табиғи жағдайлар бойынша Шалқар қаласының аумағы агроклиматтық көрсеткіш бойынша құрғақ далалық зонаға жатады, қатал ұзақ қыста, қысқа қалыпты ыстық жазда, қыстың және жаз температураларының күрт қарама-қайшылықтарымен, жылдық жауын-шашынның аз мөлшерімен, құрғақшылықпен сипатталады. Өсімдік жамылғысы әртүрлі, селеулі-бетегелі жусанды және бетегелі-жусанды, тобылғы-қараған бұталы өсімдіктер. Топырағы қызыл қоңыр, қоңыр, аз гумусты. Өсімдік жамылғысы тұрақты емес және жеткіліксіз ылғалданған жағдайда, жалпы жазықтық сипатты және аздаған қанық түрлерімен ерекшеленді. Жер оты көктемгі-жазғы-күзгі жайылым ретінде қолданылады, жер бедерінің жағдайына қарай шөп шабуға да болады. Жайылымды тиімді пайдалану, тозуының алдын алу әрбір малды оған қолданылатын шөптің қажеттілігіне қарай орналастыру болып табылады. Ал Шалқар қаласы жайылымдарына жалпы сипаттама жасайтын болсақ, олардың өнімділігі тұрақты емес, жауын-қардың аз-көптігіне қарап әр жылдарда өзгеріп отырады. Шөбінің өнімділігі жылдың ауа

райының жағдайына қарай, гектарына 1,0 центнерден 2 центнерге дейін болады. Жайылым шөбінің аздығы және маусымдап пайдаланылатын жайылымдардың бытыраңқылығы себепті малды алыстағы көктемгі, жазғы және күзгі-қысқы жайылымдарға жаюды керек етеді. Кей жылдары қыстың жұмсақтығына қарай шаруашылық құрылымдардың малдары көбіне жайылымда болады.

2023 жылдың 1 қаңтарына Шалқар қаласында (халықтың жеке ауласы) ірі қара мал 3000 бас, оның ішінде аналық мал басы 2661 бас, 4575 қой мен ешкілер, 130 бас жылқы және 250 бас түйе бар.

Жайылым көлемі 53408 гектарды құрайды.

Шалқар қаласында 1 мал дәрігерлік пункті, 1 мал көміндісі бар.

Жайылымдық жемшөп жануарлар рационының едәуір бөлігін құрайды. Шөпте азыққа қарағанда әлдеқайда көп қоректік заттар бар. Малды жайылымда ұстау жақсы дамуына ықпал етеді және жануарлардың өсуін күшейтеді, сау төл алу үшін қолайлы жағдайлар жасалады. Шалқар қаласында табиғи жайылымдардың маусымдық сипаты айқын байқалады. Шалқар қаласы аумағында мәдени және аридтік жайылымдар жоқ. Барлық жайылымдар саны мен мөлшері жайылымның шығымдылығына, мал санына және жасыл шөпті азықтандыру нормаларына байланысты учаскелерге (қоршауларға) бөлінеді. Шалқар қаласы маңындағы жайылымдарды тыныстандырып, демалдыру үшін маусымдық жайылымдарды көшпелі жолмен дәстүрлі пайдаланған жөн, ал алыс маусымдық жайылымдарда алдын ала белгіленген учаскелерде мал жаю керек. Жайылымдарды тиімді пайдалану оны пайдалану мерзімінің түрлі схемасын кезектестіру жолымен жүргізіледі. Жайылым айналымы деп табиғи жайылымдарды бір жылдан бастап жақсартуға бағытталған немесе оның өнімділігін төмендетпей бірнеше жылдан кейін қайталанатын шаралар жүйесі түсініледі. Жалпы, жайылым айналымы мен қоршаған ортаны пайдалану жүйесін қолдану, маусымдар бойынша кезектестіру, өсімдіктердің өнімділігін сақтауға мүмкіндік береді.

Шалқар қаласында кең таралған бетеге, селеу, жусан мен әртүрлі шөптерден тұратын жайылымдар үшін барынша қолайлысы жыл сайын ретімен, жылдың барлық маусымында мал жайып, кезек-кезек 4-белдеулі жайылым айналымын жасау. Әрбір малды қоршап бағатын учаскелер жыл бойы тек бір маусым пайдалануы тиіс, егер учаске көктемде пайдаланылса, келесі жылы бұл учаске жазда, ал келесі жылы күзде пайдалануы тиіс. Тек осы жағдайда ғана жайылымдық өсімдіктердің тұқым тастауы мүмкін және азып тозған учаскелер бұрынғы өнімділігін қалпына келтіре алады.

Жайылымдық процесті реттеу, жайылымның айдау кезектілігі, тыңайтқыштар, өсімдіктерді себу жайылымдардың жалпы өнімділігін арттырады және олардың сақталуын қамтамасыз етеді.

Шалқар қаласы бойынша ауылшаруашылығы малдарын қамтамасыз ету үшін барлығы 53408 гектар жайылым бар.

Шалқар қаласында мал айдауға арналған сервитуттар орнатылмаған.

Жоғарыда баяндалғанның негізінде, Қазақстан Республикасының "Жайылымдар туралы" Заңының 15 бабына сәйкес жергілікті халықтың мұқтаждығы үшін ауыл шаруашылығы жануарларының аналық (сауын) мал басын ұстау бойынша елді мекеннің 53408 гектар бар жайылымдық алқаптарында, жүктеме нормасы 5 гектар/бас болғанда қажеттілік туындамайды.

Жүктеме нормасы ірі қара мал басына 15 гектар/бас, қой мен ешкілер – 3 гектар/бас, жылқы – 18 гектар/бас, түйе – 23 гектар/бас болғанда жергілікті халықтың басқа ауылшаруашылығы малдарын жаю бойынша жайылымдық жерлердің 13407 гектар көлемінде қажеттілік бар.

Қажеттілік:

ірі қара мал үшін – $3000 \text{ бас} \times 15 \text{ гектар/бас} = 45000 \text{ гектар}$;

қой мен ешкілер үшін – $4575 \text{ бас} \times 3 \text{ гектар/бас} = 13725 \text{ гектар}$;

жылқы үшін – $130 \text{ бас} \times 18 \text{ гектар/бас} = 2340 \text{ гектар}$;

түйе үшін – $250 \text{ бас} \times 23 \text{ гектар/бас} = 5750 \text{ гектар}$.

$45000 + 13725 + 2340 + 5750 = 66815 \text{ гектар}$.

Жайылым алқаптарының қалыптасқан 13407 гектар көлемінде қажеттілігін ауданның босалқы жер қоры есебінен толықтыру қажет.

Шалқар қаласында жайылымдарды

басқару және оларды пайдалану

жөніндегі

2023-2024 жылдарға арналған жоспарға

1 қосымша

Құқық белгілейтін құжаттар негізінде жер санаттары, жер учаскелерінің меншік иелері және жер пайдаланушылар бөлінісінде Шалқар қаласы аумағында жайылымдардың орналасу схемасы (картасы)

Шартты белгілер:

Ауылдық округтің шекарасы

Елді мекендер жерлері санатындағы жайылымдар

Ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлері санатындағы жайылымдар

Шалқар қаласында жайылымдарды
басқару және оларды пайдалану
жөніндегі
2023-2024 жылдарға арналған жоспарға
2 қосымша

Жайылым айналымдарының қолайлы схемалары

Шартты белгілер:

- Ауылдық округтің шекарасы
- Елді мекендер жерлері санатындағы жайылымдар
- Ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлері санатындағы жайылымдар
- Күз, қыс айларында пайдаланылатын жайылымдық жерлер
- Көктем, жаз айларында пайдаланылатын жайылымдық жерлер

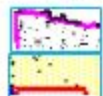
Шалқар қаласында жайылымдарды
басқару және оларды пайдалану
жөніндегі

2023-2024 жылдарға арналған жоспарға
3 қосымша

**Жайылымдардың, оның ішінде маусымдық, жайылымдық инфрақұрылым объектілерінің
сыртқы және ішкі шекаралары мен алаңдары белгіленген картасы**

Шартты белгілер:

Ауылдық округтің шекарасы

Елді мекендер жерлері санатындағы жайылымдар

Ішкі және сыртқы шекаралардағы маусымдық жайылымдар учаскелері

Негізгі су көздері (өзендер, көлдер, тоғандар және тағы басқалары)

Шалқар қаласында жайылымдарды
басқару және оларды пайдалану
жөніндегі
2023-2024 жылдарға арналған жоспарға
4 қосымша

Жайылым пайдаланушылардың су тұтыну нормасына сәйкес жасалған су көздеріне (көлдерге, өзендерге, тоғандарға, апандарға, суару немесе суландыру арналарына, құбырлы немесе шахта құдықтарына) қол жеткізу схемасы

Шартты белгілер:

Ауылдық округтің шекарасы

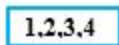
Елді мекендер жерлері санатындағы жайылымдар

Көлдер, өзендер, мал суару орындары және басқа да көздер

Табиғи жайылымдар

Жайылым айналымдары №

Жайылымдық инфрақұрылым объектісі

Ауыл шаруашылығы жануарларын жаю және жылжытудың маусымдық маршруттары

Жайылым пайдаланушылардың су көздеріне қол жеткізу маршруты

Шалқар қаласында жайылымдарды
басқару және оларды пайдалану
жөніндегі
2023-2024 жылдарға арналған жоспарға
5 қосымша

Жайылымдары жоқ жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу және оны берілетін жайылымдарға ауыстыру схемасы

Шартты белгілер:

Жайылымдары жоқ жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын орналастыру үшін жайылымдарды қайта бөлу және оны берілетін жайылымдарға ауыстыру схемасы

Шалқар қаласында жайылымдарды
басқару және оларды пайдалану
жөніндегі
2023-2024 жылдарға арналған жоспарға
6 қосымша

Ауылда, ауылдық округте орналасқан жеке және (немесе) заңды тұлғалардың жайылымдармен қамтамасыз етілмеген ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын палғайдағы жайылымдарға орналастыру схемасы

Шартты белгілер:

Жайылымдармен қамтамасыз етілмеген жеке және (немесе) заңды тұлғалардың ауыл шаруашылығы жануарларының мал басын шалғайдағы жайылымдарда орналастыру схемасы

Шалқар қаласында жайылымдарды
басқару және оларды пайдалану
жөніндегі
2023-2024 жылдарға арналған жоспарға
7 қосымша

**Ауыл шаруашылығы жануарларын жаю мен қозғалудың маусымдық бағыттарын
белгілейтін жайылымдарды пайдалану жөніндегі күнтізбелік кесте**

№	Ауылдық округ атауы	2023 жылғы қоршаулар саны				2024 жылғы қоршаулар саны			
		1	2	3	4	1	2	3	4
1	Шалқар қаласы	КЖМ	ЖМ	ДҚ	ЖКМ	КЖМ	ЖМ	ЖКМ	ДҚ

Ескерту: аббревиатуралардың толық жазылуы:

КЖМ –көктемгі-жазғы маусым;

ЖКМ – жазғы-күзгі маусым;

ЖМ – жазғы маусым;

ДҚ – демалушы қорша.

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК